

รายงานการวิจัย
การพัฒนานักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมือง
จังหวัดเชียงใหม่ ด้วยหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ

นักวิจัย
พระมหาเจริญ กตปญฺโญ (กระพิล่า)

รายงานการวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563

การพัฒนานักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมือง
จังหวัดเชียงใหม่ ด้วยหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ
Student Development of Mettasuksa School under patronage of
princess mahachakrisirindhorn, Chiang Mai Province
With 8 basic virtues

พระมหาเจริญ กตปญฺโญ (กระพิล่า) ผู้วิจัย

รายงานการวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ในการพัฒนา นักเรียน โรงเรียนเมตตาศึกษาในพระราชูปถัมภ์ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อศึกษา การปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียน 3) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาตาม หลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ แก่นักเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ใน พระราชูปถัมภ์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2563 จำนวน 200 คน เครื่องมือที่ใช้ในการ เก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบบรรยาย

ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียน เมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ อำเภอเมืองเชียงใหม่ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น รายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านเมื่อเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย ได้แก่ ด้านความสามัคคี ด้านความ มีวินัย ด้านความสะอาด ด้านความสุภาพ ด้านความมีน้ำใจ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความขยัน และ ความประหยัด ตามลำดับ และแนวทางในการพัฒนาตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ แก่ นักเรียน คือ โรงเรียนควรปลูกฝังเรื่องการรู้จักแบ่งปันหรือการช่วยเหลือผู้อื่น ในยามที่เห็นคนอื่น ได้รับความเดือดร้อน ไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลือด้วยการบริจาคสิ่งของหรือการช่วยเหลือโดยใช้กำลัง แร่งกาย รongลงมา โรงเรียนควรปลูกฝังเรื่องรักการอ่านและส่งเสริมการทำแบบฝึกหัดทั้งก่อนเรียน และหลังเรียนหรือหลังเลิกเรียน และโรงเรียนควรมีการรณรงค์ให้นักเรียนใช้วาจาให้สุภาพถูกต้อง ตามกาลเทศะ และยกตัวอย่างเปรียบเทียบให้ทราบว่าวาจาเช่นใดควรใช้และไม่ควรใช้

ABSTRACT

The objective of this research was 1) to study the 8 basic moral principles in student development Mettasuksa School under the Royal Patronage Mueang Chiang Mai District 2) to study the practice of the 8 basic moral principles of students 3) to propose development guidelines according to the 8 basic moral principles to students. The sample group used in this research was Mettasuksa School students. 200 people under the Royal Patronage of Muang District, Chiang Mai Province, the research tools used for data collection were questionnaires. the statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation. Presenting the analysis results of the data in the form of a lecture table.

The research results were found that to practice the 8 basic moral principles of Mettasuksa School Students under royal patronage Mueang Chiang Mai District Overall, it was at a high level. when considered individually, it was found that were at a high level in all aspects when sorted by average, ie, harmony discipline cleanliness politeness kindness integrity, diligence and frugal, respectively. and guidelines for developing the students according to the 8 basic virtues that the school should instill on sharing or helping others. when they saw others suffer whether it is assisted by donation or physical assistance, schools should cultivate a love of reading and promote the practice both before and after or after school, and schools should be conducted. to encourage students to use their words polite and correct according to the time and give a comparison example to know which speech should and should not be used.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้ สำเร็จได้ดีด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจากบุคลากรหลายฝ่ายในการให้คำแนะนำและปรึกษา เพื่อการปรับปรุงแก้ไขงานวิจัยฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณพระครูสุนทรมหาเจติยานุรักษ์, ผศ.ดร. รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา และคณะกรรมการบริหารประจำวิทยาเขตล้านนาทุกท่าน ที่มอบโอกาสส่งเสริมสนับสนุนการทำงานวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนางานที่ปฏิบัติอยู่ให้ดียิ่งขึ้น

ขอกราบขอบคุณพระมหามหาวินทร์ ปุริสุตโต, ผศ.ดร. รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เจริญพรขอบคุณ ดร.ธเนศ ต่วนชะเอม ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือและเนื้อหาให้มีความสมบูรณ์

ขออนุโมทนาขอบคุณคณะผู้บริหาร คณาจารย์ และเพื่อนร่วมงานมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทุกรูป/ทุกท่าน รวมถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่ได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ ที่ให้ความร่วมมือช่วยเหลือ และให้กำลังใจด้วยดีเสมอมา

ขออนุโมทนาขอบคุณผู้บริหาร คณะครู และขอขอบใจนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ที่ได้อำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูล และอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากงานวิจัยฉบับนี้ ขอน้อมบูชาคุณพระรัตนตรัย คุณบิดามารดา ครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกๆ ท่าน ที่ให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสในการสร้างประโยชน์ในด้านการศึกษาที่ดีตลอดไป

พระมหาเจริญ กตปญโญ (กระพิล่า)

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาที่ทำวิจัย	1
1.2 คำถามในการวิจัย	2
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	2
1.5 ประโยชน์จากการวิจัย	3
1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	3
1.7 หน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้	5
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณธรรม	6
2.2 แนวคิดและทฤษฎีองค์ประกอบคุณธรรมสำหรับนักเรียน	13
2.3 แนวคิดและทฤษฎีหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ	19
2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับโรงเรียนคุณธรรม	24
2.5 บริบทของโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ	31
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	34
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	47
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	47
3.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง	47
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	47
3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	49
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล	49
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและการรายงานผล	49
3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย	50
บทที่ 4 ผลการวิจัย	51
ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ และชั้นปีใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) และ ค่าร้อยละ (Percentage)	51
ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมือง	52

เชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนค่ามาตรฐาน(Standard Deviation)	
ตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเสนอแนะในการพัฒนานักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ด้วยหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 โดยการหาค่าความถี่ (Frequency)	62
บทที่ 5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ	65
5.1 สรุปผลการวิจัย	65
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	69
5.3 ข้อเสนอแนะ	74
บรรณานุกรม	77
ภาคผนวก	84
ภาคผนวก ก เครื่องมือการวิจัย	85
ภาคผนวก ข วิเคราะห์ความเที่ยงตรงแบบสอบถาม (IOC)	91
ภาคผนวก ค หนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย	96
ภาคผนวก ง ใบรับรองจริยธรรมการวิจัยของข้อเสนอการวิจัย	98
ประวัติผู้วิจัย	100

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
4.1	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ	51
4.2	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามช่วงชั้น	52
4.3	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพของครอบครัว	52
4.4	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่ โดยรวม	53
4.5	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่ ด้านความซื่อสัตย์	54
4.6	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่ ด้านความประหยัด	55
4.7	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่ ด้านความซื่อสัตย์	56
4.8	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่ ด้านความมีวินัย	57
4.9	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่ ด้านความสุภาพ	58
4.10	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่ ด้านความสะอาด	59
4.11	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่ ด้านความสามัคคี	60
4.12	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่ ด้านความมีน้ำใจ	61
4.13	จำนวนและร้อยละเสนอแนะในการพัฒนานักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ด้วยหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ	62

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาที่ทำวิจัย

เมื่อหลายปีที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันนี้ ประเทศไทยต้องเผชิญกับภาวะวิกฤติทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม แต่จะด้วยปัญหาใดก็ตามสิ่งสำคัญของการแก้ปัญหาต้องตั้งอยู่บนรากฐานของคุณธรรม การพัฒนาบุคคลโดยใช้คุณธรรมนั้นเป็นสิ่งที่ช่วยพัฒนาคนในชาติให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ด้วยกาย วาจา ใจ การศึกษาก็มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ การแข่งขันทางเศรษฐกิจในยุคโลกาภิวัตน์ก็ขึ้นอยู่กับการศึกษา การพัฒนาการเมืองก็ขึ้นอยู่กับการศึกษา สังคมกำลังเสื่อมโทรม ก็ต้องหันไปพึ่งการศึกษา การพัฒนาการศึกษาจึงเป็นเงื่อนไขสำคัญของการพัฒนาประเทศ เมื่อเป็นเช่นนี้ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ประกาศนโยบายเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา โดยยึดคุณธรรม นำความรู้สร้างความตระหนักสำนึกในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตยพัฒนาคนโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี มีความรู้ และอยู่ดีมีสุขโดย 8 คุณธรรมพื้นฐานประกอบด้วย 1. ความขยัน 2. ความประหยัด 3. ความซื่อสัตย์ 4. ความมีวินัย 5. ความสุภาพ 6. ความสะอาด 7. ความสามัคคี 8. ความมีน้ำใจ (กระทรวงศึกษาธิการ, <http://www.moe.go.th>)

ใน “แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559)” (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553) มีวัตถุประสงค์ให้มีการพัฒนาคนอย่างรอบด้านและสมดุล เพื่อเป็นฐานหลักของการพัฒนา สร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้ รวมทั้งพัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคม เพื่อเป็นฐานในการพัฒนาคน สร้างสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญา และการเรียนรู้ มีการเน้นประเด็น “คุณธรรม” ในหลายข้อ คือ วัตถุประสงค์ที่ 1 แนวนโยบายข้อ 1.2 “ปลูกฝังและเสริมสร้างให้ผู้เรียนมี ศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม มีจิตสำนึกและมีความภูมิใจในความเป็นคนไทย มีระเบียบวินัย มีจิตสาธารณะ คำ นึกถึงประโยชน์ส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และรังเกียจการทุจริตต่อต้านการซื้อสิทธิ์ขายเสียง” วัตถุประสงค์ที่ 2 สร้างสังคมไทยเป็นสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้ แนวนโยบายข้อ 2.1 “ส่งเสริมการจัดการศึกษา อบรม และเรียนรู้ของสถาบันศาสนา และสถาบันทางสังคม ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย”

นอกจากนั้น “เป้าหมายเชิงคุณภาพ” เมื่อสิ้นสุดแผนฯ ในปี 2559 ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนใน 2 ข้อ คือ ข้อที่ 1 คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข มีความรู้เชิงวิชาการและสมรรถนะทางวิชาชีพ มีคุณธรรม จริยธรรม ใฝ่เรียนรู้ และแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีความสุข มีสุขภาพทั้งกายและใจที่สมบูรณ์ สามารถประกอบอาชีพและอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข เพื่อเป็นเป้าหมายและฐานหลักของการพัฒนาประเทศ ข้อที่ 2 สังคมไทยเป็นสังคมแห่งคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้ มีการสร้างองค์ความรู้ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ทรัพยากรทางปัญญาเพื่อการเรียนรู้ นำไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้อย่างยั่งยืน มีสุขภาพ

ประชาชนอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขและเอื้ออาทร ประชาชนทุกคนมีโอกาสดำเนินการศึกษาค้นคว้าชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดังนั้น จะเห็นได้ว่า แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 – 2559 มีจุดเน้นในการสร้างคนและสังคมไทยให้เป็นสังคมคุณธรรม ต้องการปลูกฝังให้คน เป็นคนดี และคนเก่ง มิใช่เป็นเพียง “คนเก่ง” เพียง อย่างเดียวเหมือนสมัยก่อน ซึ่งสอดคล้องกับความหมายของคำว่า “คุณธรรม” ที่หมายถึง สภาพคุณงาม ความดี (สุวิมล ว่องวาณิช และคนอื่น ๆ 2552, หน้า 11)

ด้วยเหตุผลตามที่กล่าวมาแล้วนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการนี้ เพื่อโรงเรียนจะได้ใช้ผลวิจัยเป็นแนวทางในการดำเนินการบริหารสถานศึกษา ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนในด้านต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครองและนักเรียน ให้มีศักยภาพสูงบรรลุแนวทางการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ตามความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชน สังคม และผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้นไปในอนาคต เพื่อเป็นประโยชน์แก่ตัวนักเรียนที่เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพของชาติ ทั้งนี้เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานให้โรงเรียนใช้เป็นแนวทางในการนำผลข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ มาทำการศึกษาค้นคว้าหาแนวทางแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ให้มีคุณภาพสูงในระดับชาติและนานาชาติ และนำไปพัฒนาให้เหมาะสมกับความต้องการของโรงเรียน ผู้ปกครอง สังคม ท้องถิ่น และเป็นไปตามพันธกิจ วิสัยทัศน์ของโรงเรียน

1.2 คำถามในการวิจัย

1.2.1 หลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการที่ใช้ในการพัฒนานักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษาในพระราชูปถัมภ์อำเภอเมืองเชียงใหม่จังหวัดเชียงใหม่ เป็นอย่างไร

1.2.2 การปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นอย่างไร

1.2.3 แนวทางในการพัฒนาตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ แก่นักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.3.1 เพื่อศึกษาหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ในการพัฒนานักเรียน โรงเรียนเมตตาศึกษาในพระราชูปถัมภ์ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

1.3.2 เพื่อศึกษาการปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

1.3.3 เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ แก่นักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ

(Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถาม (check list) แบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) โดยมีขอบเขตของการศึกษาวิจัยดังนี้

1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ การพัฒนานักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ด้วยหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ได้แก่

1. ความขยัน
2. ความประหยัด
3. ความซื่อสัตย์
4. ความมีวินัย
5. ความสุภาพ
6. ความสะอาด
7. ความสามัคคี
8. ความมีน้ำใจ

1.4.2 ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ โรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมือง เชียงใหม่จังหวัดเชียงใหม่ เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง เป็นโรงเรียนการกุศลของวัดใน พระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน

1.4.3 ขอบเขตด้านประชากร ประชากรในการศึกษาวิจัย ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนเมตตา ศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ประจำปีการศึกษา 2563 จำนวน 200 คน

1.4.4 ขอบเขตด้านเวลา คือ ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2563 ถึง เดือน มีนาคม พ.ศ. 2564 รวมเป็นระยะเวลา 6 เดือน

1.5 ประโยชน์จากการวิจัย

1.5.1 ได้ทราบการปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียน เมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

1.5.2 ได้ทราบหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระ ราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

1.5.3 ได้ข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ปัญหาหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ สำหรับนักเรียน โรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อนำไปสู่การ พัฒนานักเรียนให้มีความสอดคล้องกับหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการอย่างเป็นระบบต่อไป

1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

โรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง เป็นโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน

เพศ หมายถึง เพศสรีระ คือการเรียกเพศของมนุษย์ตามลักษณะอวัยวะเพศโดยกำเนิด แบ่งออกตามลักษณะของอวัยวะสืบพันธุ์ หรือลักษณะทางโครโมโซมเพศ ทั้งเพศชายและเพศหญิง

ระดับช่วงชั้น หมายถึง การแบ่งช่วงชั้นตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในงานวิจัยนี้กำหนดเอาช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

สถานภาพของครอบครัว หมายถึง สถานภาพความเป็นอยู่ของนักเรียน เช่น บิดามารดาอยู่ร่วมกัน บิดามารดาแยกกันอยู่ อยู่กับญาติหรือผู้อุปการะ เป็นต้น

คุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ หมายถึง ประกาศนโยบายเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

1. **ความขยัน** คือ ผู้ที่มีความตั้งใจพากเพียร ทำหน้าที่การงานอย่างจริงจังและต่อเนื่องในเรื่องที่ถูกต้องควร สู้งาน มีความพยายามไม่ท้อถอย กล้าเผชิญอุปสรรค รั้งงานที่ทำ ตั้งใจทำหน้าที่อย่างแท้จริง

2. **ความประหยัด** คือ ผู้ที่ดำเนินชีวิตความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย รู้จักฐานะการเงินของตน คิดก่อนใช้ คิดก่อนซื้อ เก็บออม ถนอมทรัพย์สินสิ่งของอย่างคุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย รู้จักทำบัญชีรายรับรายจ่ายของตนเองอยู่เสมอ

3. **ความซื่อสัตย์** คือ ผู้ที่มีความประพฤติตรงทั้งต่อเวลา ต่อหน้าที่และต่อวิชาชีพ มีความจริงใจ ปลอดจากความรู้สึกลำเอียงหรืออคติ ไม่ใช้เล่ห์กลคดโกงทั้งทางตรงและทางอ้อม รับรู้หน้าที่ของตนเองปฏิบัติอย่างเต็มที่และถูกต้อง

4. **ความมีวินัย** คือ ผู้ที่ปฏิบัติตามในขอบเขต กฎระเบียบของสถานศึกษา สถาบัน องค์การ สังคมและประเทศ โดยที่ตนเองยินดีปฏิบัติตามอย่างเต็มใจและตั้งใจยึดมั่นในระเบียบแบบแผน ข้อบังคับ ข้อปฏิบัติรวมถึงการมีวินัยทั้งต่อตนเองและสังคม

5. **ความสุภาพ** คือ ผู้ที่มีความอ่อนน้อมถ่อมตนตามสถานภาพและกาลเทศะ มีสัมมาคารวะเรียบร้อยไม่ก้าวร้าวรุนแรง หรือวางอำนาจข่มผู้อื่นทั้งโดยวาจาและท่าทางเป็นผู้ที่มีมารยาทดีงาม วางตนเหมาะสมตามวัฒนธรรม

6. **ความสะอาด** คือ ผู้ที่รักษาร่างกาย ที่อยู่อาศัย และสิ่งแวดล้อมได้อย่างถูกต้องตามสุขลักษณะ ผูกพันจิตใจมิให้ขุนมัวมีความแจ่มใสอยู่เสมอ ปราศจากความมัวหมองทั้งทางกาย ใจ และสภาพแวดล้อม มีความผ่องใสเป็นที่เจริญตาทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็น

7. **ความสามัคคี** ผู้ที่เปิดใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รับผิดชอบต่อตนทั้งในฐานะผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความมุ่งมั่นต่อการรวมพลัง ช่วยเหลือเกื้อกูลกันเพื่อให้การงานสำเร็จลุล่วง สามารถแก้ปัญหาและจัดการความขัดแย้งได้เป็นผู้ที่มีเหตุผล ยอมรับความแตกต่างความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความคิด ความเชื่อ พร้อมทั้งจะปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติและสมานฉันท์

8. **ความมีน้ำใจ** คือ ผู้ให้และผู้อาสาช่วยเหลือสังคม รู้จักแบ่งปัน เสียสละความสุขส่วนตน เพื่อทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่นเห็นอกเห็นใจและเห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์และผู้ที่มีความเดือดร้อน มีความเอื้ออาทรเอาใจใส่ อาสาช่วยเหลือสังคมด้วยแรงกายและสติปัญญา ลงมือปฏิบัติการเพื่อบรรเทาปัญหาหรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้เกิดขึ้นในชุมชน

การพัฒนาตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน หมายถึง นักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ได้มีการปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐานทั้ง 8 ประการ

นักเรียน หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

1.7 หน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้

1.7.1 โรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ ตำบลพระสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

1.7.2 วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร ตำบลพระสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ในฐานะที่โรงเรียนตั้งอยู่ภายในบริเวณวัดและเจ้าอาวาสเป็นผู้รับใบอนุญาตของโรงเรียน

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการทำวิจัยเรื่องการพัฒนาคุณธรรมตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ ผู้ศึกษาจึงได้ทบทวนแนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังหัวข้อต่อไปนี้

- 2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณธรรม
- 2.2 แนวคิดและทฤษฎีองค์ประกอบคุณธรรมสำหรับนักเรียน
- 2.3 แนวคิดและทฤษฎีหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ
- 2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับโรงเรียนคุณธรรม
- 2.5 บริบทของโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ
- 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณธรรม

ความหมายของคุณธรรม

สิ่งที่จะเป็นพื้นฐานของนักเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา อันจะนำไปสู่การพัฒนาการศึกษาที่ยั่งยืนและมีความมั่นคง คือ คุณธรรม เพราะว่าคุณธรรมมีลักษณะที่สำคัญทางด้านจิตใจมากที่สุด และคุณธรรมยังมีความหมายสำคัญต่อบุคคล สังคม และชาติบ้านเมือง สังคมใดมีสมาชิกของสังคมที่ไร้คุณธรรม จำนวนมาก การทำงานในที่นี้ หมายถึงสังคมนั้นจะมีแต่ความวุ่นวายและยากแก่การพัฒนาในสังคม นักวิชาการหลายท่านจึงได้ให้ความหมายของคำว่า คุณธรรม ไว้อย่างหลากหลายดังนี้

ธีรรัตน์ กิจจารักษ์ (2542, หน้า 4) ให้ความหมายไว้ว่า คุณธรรม คือ ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี เป็นเกณฑ์และมาตรฐานของการประพฤติปฏิบัติในสังคม และทำให้บุคคลมีการพัฒนาจนกระทั่งมีลักษณะพฤติกรรมเป็นของตนเอง มาตรฐานการตัดสินของสังคมจะเป็นเครื่องตัดสินว่าการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมเช่นนั้นเป็นเรื่องที่ผิดหรือถูก

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2544, หน้า 116) ได้กล่าวถึงคุณธรรม ว่า คุณธรรมหมายถึง สิ่งที่บุคคลยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ดีงาม มีประโยชน์มากและเป็นโทษน้อย สิ่งที่เป็นคุณธรรมในแต่ละสังคมอาจจะแตกต่างกันเพราะการเห็นสิ่งใดสิ่งหนึ่งว่าเป็นสิ่งที่ดีหรือไม่ดีนั้นขึ้นอยู่กับวัฒนธรรม เศรษฐกิจ ศาสนา และการศึกษาของคนในสังคมนั้น

ทิศนา แคมมณี (2546, หน้า 4) ได้ให้ความหมายว่า คุณธรรม หมายถึง คุณลักษณะหรือสภาวะภายในจิตใจของมนุษย์ที่เป็นไปในทางที่ถูกต้องดีงาม ซึ่งเป็นภาวะนามธรรมอยู่ในจิตใจ

ราชบัณฑิตยสถาน (2546) ได้ให้ความหมายของคุณธรรมไว้ว่า คุณธรรม หมายถึง สภาวะคุณงามความดีหรือหน้าที่อันพึงมีอยู่ในตัว

ธานินทร์ กรัยวิเชียร (2548, หน้า 1) กล่าวว่า คุณธรรม หมายถึง สภาพคุณงามความดี เราอาจกล่าวได้ว่า การที่จะวินิจฉัยว่า บุคคลใดมีคุณธรรมดีเด่นมากน้อยเพียงใดนั้น ย่อมต้องพิจารณาโดยรวมว่า บุคคลนั้น มีอุปนิสัยและประพฤติปฏิบัติอย่างไร ดำรงตนอยู่ในกรอบของกฎหมายและศีลธรรมเพียงใดเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงานและสังคมอย่างไร และเป็นผู้ที่ยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมเพียงใด

สิริวรรณ ศรีพหล (2550, หน้า 90) กล่าวว่า คุณธรรม หมายถึง ธรรมะที่เป็นคุณงามความดีสภาพที่เกื้อกูล สิ่งที่คุณคณยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ดีงาม มีประโยชน์มากและเป็นสิ่งที่เป็คุณธรรมในแต่ละสังคมอาจจะแตกต่างกันเพราะการเห็นในสิ่งใดสิ่งหนึ่งว่าเป็นสิ่งดีหรือไม่ดีนั้นขึ้นอยู่กับวัฒนธรรม เศรษฐกิจ ศาสนาและการศึกษาของคนในสังคม

กิตติศักดิ์ สมอเชียว (2555, หน้า 13) ได้ให้ความหมายของคุณธรรมไว้ว่า คุณธรรม หมายถึง สภาพนึกคิดในทางที่ดีงาม เชื่อในความบริสุทธิ์ยุติธรรม มีความจริงใจและปรารถนาดีต่อผู้อื่น ความประพฤติอันดีงามเหล่านี้จะถูกบ่มเพาะและกล่อมเกลามาเป็นเวลานานทำให้เกิดเป็นความเคยชินที่อยู่ในจิตใจสำนึกของผู้ปฏิบัติ ทำให้เป็นบุคคลที่มีความประพฤติชอบด้วยกาย วาจา และใจ เป็นที่สบายใจต่อผู้พบเห็น

สรุปได้ว่า คุณธรรม คือ สภาพคุณงามความดีและความถูกต้องซึ่งบุคคลควรยึดมั่นไว้เป็นหลักการในการปฏิบัติตนจนเป็นนิสัยความประพฤติดีงาม เพื่อประโยชน์แก่ตนและสังคม ซึ่งมีพื้นฐานมาจากหลักศีลธรรมทางศาสนา ค่านิยมทางวัฒนธรรม ประเพณี หลักกฎหมาย จรรยาบรรณวิชาชีพ การรู้จักไตร่ตรองว่าอะไรควรทำไม่ควรทำ และอาจกล่าวได้ว่าคุณธรรม คือ จริยธรรมที่นำมาปฏิบัติจนเป็นนิสัย เช่น การเป็นคนซื่อสัตย์ เสียสละ และ มีความรับผิดชอบ หรือความรู้สึกผิด ชอบ ชั่ว ดี ของการประพฤติปฏิบัติในสังคม ที่มีอยู่ในจิตใจของคนเราเป็นสิ่งที่บุคคลยอมรับว่าเป็นสิ่งดีงามและทำให้เกิดความสงบสุขขึ้นในสังคม

ทฤษฎีการเรียนรู้คุณธรรมทางสังคม

เป็นทฤษฎีที่เอาหลักการเสริมแรง (Principle of reinforcement) และหลักการเชื่อมโยงมาใช้อธิบายวิธีการและขบวนการที่บุคคลได้รับจากสังคม สิ่งแวดล้อมและสังคมหรือวัฒนธรรมว่าเป็นตัวกำหนดเงื่อนไขทางสังคมให้กับเด็กนับตั้งแต่เกิด พ่อแม่จะเป็นผู้สอนเด็กให้ทราบถึงแนวปฏิบัติในสังคม การแยกความแตกต่างระหว่างสิ่งที่ถูกหรือผิด ดีหรือเลว โดยใช้สิ่งเสริมแรงทางคำพูด เห็นได้ชัดว่าพัฒนาการทางจริยธรรมเป็นความงอกงามของพฤติกรรมและอารมณ์ จากการปรับตัวให้เข้ากับกฎเกณฑ์ทางสังคม โดยมีแรงขับพื้นฐานมาจากความต้องการทางชีววิทยา การแสวงหารางวัลตลอดจนการหลีกเลี่ยงการถูกสังคมลงโทษ ด้วยเหตุนี้แม้ว่ามนุษย์เราจะไม่มจริยธรรมหรือความต้องการมาตรฐานทางจริยธรรมมาตั้งแต่เกิดก็ตาม เมื่อโตขึ้นจะมีปทัสถานของจริยธรรมไปตามแนวโครงสร้างทางวัฒนธรรมทางสังคม ซึ่งได้มาโดยวิธีการเสริมเรงนั่นเอง

เฉพาะทฤษฎีที่เสนอโดยแบนดูรา (Bandura, 1971 อ้างถึงใน ไทยภูษา สุวรรณพันธ์, 2550) พอจะสรุปพื้นฐานแนวคิดได้ดังนี้

1. สิ่งที่เรียนรู้ ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์กับเหตุการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำเมื่อมนุษย์เราเรียนรู้สิ่ง

เหล่านี้ก็จะกลายเป็นความเชื่อที่มีผลในการควบคุมพฤติกรรมมนุษย์ เมื่อประสบเหตุการณ์หนึ่ง มนุษย์ก็มีความคาดหวัง

2. วิธีการเรียนรู้ การเรียนรู้เกิดจากประสบการณ์ตรงที่เกิดขึ้นโดยตรง หรือเกิดจาก การสังเกต พฤติกรรมหรือผลกรรมของผู้อื่นและจากการอ่านสิ่งที่ผู้อื่นบันทึกไว้ด้วยวิธีการเรียนรู้หลายรูปแบบ ทำให้เรียนรู้ได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็ว

3. ผลของการเรียนรู้ของมนุษย์จะพัฒนาเป็นความเชื่อ ความเชื่อของมนุษย์ก็มีบทบาทในการกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ จะเห็นได้จากตัวอย่าง การยอมอดทนต่อความทุกข์ยากลำบากด้วยความเชื่อว่าจะทำให้มีความสุขในอนาคต

4. การควบคุมพฤติกรรมด้วยความคิด มนุษย์สามารถคิดในเชิงประเมินว่าจะทำให้เกิดผลกระทบอะไรบ้าง และผลกระทบต่างๆ มีความน่าปรารถนามากน้อยเพียงใด ในการประเมิน จะนำไปสู่การตัดสินใจที่จะทำหรือไม่ทำพฤติกรรมหนึ่ง จะนำไปสู่การบังคับตัวเองให้ปฏิบัติตามที่ตั้งใจไว้

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการปลูกฝังคุณธรรม

การปลูกฝังคุณธรรมโดยผ่านคณะครู ผู้ปกครอง ผู้รู้กฎหมายบ้านเมืองหรือทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือกัน ฝึกและปรับใช้กับนักเรียนด้วยปัญหาที่เปี่ยมด้วยความเมตตา เมื่อเยาวชนเหล่านี้เติบโตขึ้นจะได้เป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณธรรม เป็นคนดีของสังคมอย่างแท้จริง

ประกาศรี สี่ห้าไฟ (2550, หน้า 24) ให้แนวคิดการพัฒนาคุณธรรมในการจัดการศึกษาด้านจริยธรรม ผู้สอนควรปลูกฝังแนวคิดที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการ ดังนี้

1. การยอมรับความแตกต่างระหว่างดีชั่ว ตระหนักว่าความดีเป็นสิ่งที่ไม่ทำให้ตนและผู้อื่นเดือดร้อน คนดีย่อมเป็นที่ชื่นชมยกย่อง ผลผลิตของความดีเป็นสิ่งที่น่าสุขใจมาให้ ความดีที่ประพฤติปฏิบัติต่อผู้อื่นเป็นการสร้างคุณค่าของชีวิตและสังคม ในทางตรงกันข้าม ความชั่วเป็นสิ่งที่นำความทุกข์กังวลใจมาให้ คนประพฤติชั่วย่อมได้รับผลการกระทำนั้น

2. หลักสากลในการพิจารณาสภาพการณ์ไกลโดยรอบ สามารถนำเกณฑ์แยกแยะความดีงาม กำหนดเป็นคุณธรรมใช้ได้เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป เป็นการประยุกต์ระบบคุณธรรมขึ้นมาใช้อย่างกว้างขวางจนเป็นหลักสากล (Universalization)

3. ความเข้าใจในคุณธรรมซึมซาบอยู่ในจิตใจ เมื่อมีเหตุการณ์หรือความปรารถนาสามารถตัดสินใจเลือกประพฤติอยู่ในขอบเขตความถูกต้อง สร้างค่านิยมที่สร้างคุณธรรมด้วยความเข้าใจที่ถูกต้อง (Comprehensiveness)

4. ความต่อเนื่องสัมพันธ์กันของระบบที่สร้างเสริมคุณภาพ มีแก่นสารที่เป็นหลักชัดเจน มีสัมพันธ์ภาพติดต่อกันโดยลำดับ (Coherence)

5. การวิเคราะห์วิจารณ์ความประพฤติได้ด้วยแนวทางของตน เมื่อได้เลือกปฏิบัติสิ่งใดแล้วสามารถแยกแยะได้ว่าตนเองได้กระทำดีตามที่เข้าใจสภาวะของคณงามความดีได้มากน้อย เพียงไร การวิเคราะห์ตนเองช่วยให้คุณธรรมพัฒนางอกงามอย่างแท้จริง สามารถวิจารณ์การกระทำของตนเองได้ (Self criticism)

6. การตัดสินใจคุณธรรม กล่าวได้ว่า เป็นพัฒนาการขั้นสุดท้ายในการพัฒนาคุณธรรมระยะเริ่มแรกเป็นความสามารถของบุคคลที่ตัดสินใจว่าสิ่งใดเป็นสิ่งที่ทำแล้วจะเป็นความดี สามารถอธิบาย

รายละเอียดและมีเหตุผลพิสูจน์ได้ว่าเป็นสิ่งที่ยอมรับในสังคม เป็นข้อวิพากษ์วิจารณ์ที่บ่งชี้ได้ว่า คุณธรรมที่ปฏิบัติมีค่าตัดสินได้ (Justification)

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) (2545, หน้า 27) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม ไว้ดังนี้

1. คนไทยส่วนใหญ่เป็นพุทธศาสนิกชน ควรที่จะมีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติสิ่งที่ถูกต้องดีงามตามพระธรรมคำสอน จงทำความดี ละเว้นความชั่ว ทำจิตใจให้บริสุทธิ์

2. เป็นรากฐานของวัฒนธรรมของสังคมไทยในการดำเนินชีวิตและทำงาน หรือหน้าที่ที่เป็นส่วนร่วมของตนในการพัฒนาสังคมไทย

3. พระพุทธศาสนาเป็นแหล่งคำสอน จริยธรรมเป็นมาตรฐานและยึดถือปฏิบัติในการพัฒนาชีวิต พัฒนาสังคมให้บรรลุประโยชน์และสันติสุข

พิภพ ชวงเงิน (2547, หน้า 27) กล่าวถึงแนวคิดในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมไว้ว่า

1. การรักษาความสัจ ความจริงใจต่อตนเองที่จะประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม

2. การรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเองประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสัจ ความดี

3. การอดทน อดกลั้นและอดออมที่จะไม่ประพฤติล่วงความสุจริตไม่ว่าด้วยประการใด

4. การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตน เพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง

ทฤษฎีพัฒนาการคุณธรรมทางสติปัญญา

คุณธรรมจริยธรรมเกิดจากแรงจูงใจในการปฏิบัติตนสัมพันธ์กับสังคม การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมจึงต้องมีการพิจารณาเหตุผลเชิงคุณธรรมจริยธรรมตามระดับสติปัญญาของแต่ละบุคคลซึ่งมีวุฒิภาวะสูงขึ้น การรับรู้คุณธรรมจริยธรรมก็พัฒนาขึ้นตามลำดับ

ทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาการทางคุณธรรมจริยธรรมส่วนใหญ่จะอิงทฤษฎีของเปียเจต์ (Piaget) และ โคลเบอร์ก (Kohlberg) ซึ่งมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีของเปียเจต์ (Piaget's theory) เปียเจต์ (Piaget, 1960, p.134) ได้แบ่งพัฒนาทางคุณธรรมจริยธรรม ออกเป็น 3 ขั้นตอน สรุปได้ดังนี้

1.1 วัย 1-3 ขวบ เป็นวัยก่อนศีลธรรม อย่าถามเรื่องศีลธรรมกับเด็ก

1.2 วัย 2-7 ขวบ เด็กจะยึดความเชื่อถือตามคำสั่ง เข้าใจว่าการทำความดี คือ ทำแล้วไม่ถูกลงโทษ ทำชั่วคือ ทำแล้วถูกลงโทษ

1.3 วัยสูงกว่า 7 ขวบ เป็นวัยที่เด็กมีวุฒิภาวะในเรื่องการทำความดีความชั่ว เมื่อพบกฎเกณฑ์ทางศีลธรรมระหว่างบ้าน โรงเรียน และสังคมแตกต่างกัน เด็กจะตัดสินใจเลือกได้เอง โดยปรับเกณฑ์ทั้งหลายให้เข้ากัน

2. ทฤษฎีของโคลเบอร์ก (Kohlberg's theory)

โคลเบอร์ก (Kohlberg, 1964, p. 405) ได้ศึกษาคุณธรรมจริยธรรมตามแนวของเปียเจต์ และศึกษาพัฒนาการด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยวิเคราะห์คำตอบของเยาวชนอเมริกัน อายุ 6-10 ปี เกี่ยวกับเหตุผลในการเลือกทำพฤติกรรมอย่างหนึ่งในสถานการณ์ที่ขัดแย้ง ระหว่างความต้องการส่วนบุคคลและกฎเกณฑ์ของกลุ่มหรือสังคม โดยแบ่งระดับคุณธรรมจริยธรรมออกเป็น 6 ขั้น ดังนี้

2.1 การเชื่อฟังและการลงโทษ (Obedience and punishment) อายุ 2-7 ปี
พิจารณาในด้านประเด็นของการถือเอาอัตตาของตัวเองเป็นใหญ่

2.2 การแสวงหารางวัล (Exchange) อายุ 8-10 ปี ต้องการรางวัลเป็นสิ่งตอบแทน
มาตัดสินในการประพฤติปฏิบัติ เช่น เด็กทำดีเพราะต้องการได้รับคำชมเชยหรือได้รับรางวัลเป็นการตอบแทน

2.3 การทำตามความเห็นชอบของผู้อื่น (Conformity) ความสัมพันธ์และการทำตาม
รูปแบบที่ผู้อื่นเห็นชอบเป็นการแลกเปลี่ยนความคาดหวัง การติดต่อประสานงานและความศรัทธา ยึด
มั่นไว้วางใจต่อผู้อื่น โดยการปฏิบัติหน้าที่ที่ติดตามตามบทบาทหน้าที่ของตน

2.4 การทำตามหน้าที่ในสังคม (Social system) ระบบสังคมและความมีสติรับผิดชอบ
ที่จะให้มีการดำเนินการตามหน้าที่ที่ตนกระทำในสังคมนั้น เพื่อรักษาระเบียบสังคมและทำหน้าที่
สมาชิกของสังคมนั้น จึงต้องรักษาสถาบันให้ดำเนินไปอย่างราบรื่น

2.5 การทำตามกฎเกณฑ์และข้อสัญญา (Contract) สิทธิขั้นพื้นฐานและพันธสัญญา
ทางสังคมที่จะใช้กับประชาชนโดยรวม จะต้องยึดถือค่านิยมซึ่งมีมากมายแตกต่างกันไป รวมทั้งความ
คิดเห็นซึ่งมีอยู่เฉพาะกลุ่ม นำมารวมกันเป็นพันธสัญญาสังคมร่วมกัน

2.6 การยึดในมโนธรรมตามหลักสากล (Universal) หลักจริยธรรมสากล ถือเป็นการ
แนะแนวทางให้มนุษย์กระทำตามข้อกำหนดของสังคมพื้นฐานของแต่ละคน การถือเอาความเคารพ
นับถือในบุคคลเป็นจุดหมายมิใช่เป็นวิธีการ ความยุติธรรมคือสัจธรรม ไม่ขึ้นกับวัฒนธรรมเฉพาะแห่ง
หรือสังคมใดสังคมหนึ่ง

สรุปได้ว่า ทฤษฎีของโคลเบอร์ก ว่าด้วยการพัฒนาการทางคุณธรรมจริยธรรมของบุคคลต้อง
อาศัยกฎเกณฑ์ของกลุ่มหรือสังคมด้านคุณธรรมจริยธรรม คือการเชื่อฟังและการลงโทษ การแสวงหา
รางวัลการทำตามความเห็นชอบของผู้อื่น การทำตามหน้าที่ในสังคม การทำตามกฎเกณฑ์และข้อ
สัญญาและการยึดในมโนธรรมตามหลักสากล จึงจะมีคุณธรรมและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

Hoffman (1979, p. 227) ได้เปรียบเทียบขั้นของพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก
และเพียเจต์ โดยกล่าวว่า ขั้นที่ 1 ของโคลเบอร์กคล้ายกับขั้นที่ยึดข้อบังคับ (Morality of
constraint) หรือจริยธรรมขั้นแรกของเพียเจต์ เพราะมาจากเรื่องของความเชื่อฟังเหมือนกันแต่
ต่างที่การตีความ กล่าวคือเพียเจต์ อธิบายว่า เด็กเล็กเชื่อฟังผู้ใหญ่มาก ไม่สามารถตัดสินใจอะไรได้
ด้วยตนเอง ตัดสินว่าอะไรดีหรือไม่ดีตามคำบอกและคำสั่งของผู้ใหญ่ เด็กให้ความสำคัญต่อผลของ
การกระทำที่ถูกลงโทษ เพราะการลงโทษเป็นเหมือนสิ่งที่ยกแนวทางความคิดของผู้ใหญ่ ส่วนโคล
เบอร์กเชื่อว่าเพียเจต์ให้ความสำคัญกับผู้มีอำนาจและเรื่องของกฎเกณฑ์กับเด็กเล็กมากเกินไป จน
มองข้ามระหว่างเด็กกับบิดา โคลเบอร์กอธิบายเพิ่มเติมว่า ที่จริงเด็กไม่ได้ยำเกรงผู้ใหญ่หรือผู้มีอำนาจ
เนื่องจากเหตุผลอื่นใด นอกเสียจากผู้ใหญ่หรือบิดามารดามีกำลังเหนือกว่าตน ความปรารถนาที่
แท้จริงของเด็กคือ ต้องการหลบหลีกการถูกลงโทษ (ตามขั้นที่ 1 ของโคลเบอร์ก) มากกว่าได้รับ
อิทธิพลจากความคิดของผู้ใหญ่ จนทำให้เด็กเชื่อตาม โคลเบอร์กยังเห็นว่าจริยธรรมของเด็กเป็นเรื่อง
เกี่ยวกับการเรียนรู้ การคิดและแรงจูงใจร่วมกัน แต่เพียเจต์มองข้ามเรื่องแรงจูงใจ นอกจากนี้โคล
เบอร์กเชื่อว่า เด็กเล็กนั้นยังขาดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับกฎเกณฑ์และตามทฤษฎี ของโคลเบอร์กเรื่อง
เกี่ยวกับการเคารพกฎเกณฑ์จะเกิดขึ้นในจริยธรรมขั้นสูง คือ ขั้นที่ 3 และขั้นที่ 4 ส่วนจริยธรรมขั้นที่
2 ของโคลเบอร์ก หรือจริยธรรมขั้นสูงของเพียเจต์ คือยึดหลักแสวงหารางวัลนั้น คล้ายกับขั้นความ

ร่วมมือเสมอหน้า (Morality of reciprocity) ในด้านที่ต่างให้ ความสำคัญเกี่ยวกับความสัมพันธ์และการตอบแทนซึ่งกันและกัน โคลเบอร์กได้วิจารณ์เพียเจต์ว่า ดีความขั้นของพัฒนาการกว้างเกินไป การที่เด็กอายุ 10-12 ปี ตามที่เพียเจต์กล่าวว่า อยู่ในขั้นสูงสุด และบรรลุนิติภาวะทางจริยธรรมโดยสมบูรณ์แล้วที่จริงยังมีขั้นของพัฒนาการขั้นสูงที่จะต้องผ่านอีกบางส่วนของจริยธรรมขั้นแรกของเพียเจต์อยู่ในขั้นที่ 1-4 ของโคลเบอร์ก และบางส่วนของจริยธรรมขั้นที่ 2 หรือขั้นสูงสุดของเพียเจต์อยู่ในจริยธรรมขั้น 2-6 ของโคลเบอร์กด้วย

3. ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม ในประเทศไทย ศาสตราจารย์ ดร.ดวงเดือน พันธุมนาวิน ได้เสนอทฤษฎีที่ อธิบายความเกี่ยวข้องระหว่างลักษณะทางจิตกับพฤติกรรมของบุคคลได้เป็น อย่างดี ทฤษฎีดังกล่าว เหมาะสมอย่างยิ่งที่จะใช้กับคนไทยในสังคมไทย เพราะผู้สร้างทฤษฎีได้ใช้ ความรู้ ประสบการณ์ผลงานวิจัยที่เป็นของตนเองและนักวิจัยอื่น ที่ทำกับคนไทยในสังคมไทย อย่างกว้างขวาง เป็นระยะเวลากว่า 20 ปี โดย เสนอในชื่อทฤษฎี “ต้นไม้จริยธรรม” ทฤษฎีดังกล่าว ได้นำเสนอเป็น ครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2526 และได้มีการพัฒนามาเป็นลำดับจนปัจจุบันเชื่อว่าเป็น ทฤษฎีของไทยที่นำไปสู่การค้นคว้าวิจัยและการประยุกต์ เพื่อพัฒนาบุคคลและสังคมได้เป็นอย่างดี ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมเป็นทฤษฎีที่เสนอจิตลักษณะ 8 ประการ ที่อาจเป็นสาเหตุของ พฤติกรรมของคนดีเก่งและมีสุขของคนไทย ทฤษฎีนี้มีพื้นฐานจาก ผลการวิจัย 12 เรื่อง และทฤษฎีนี้ได้รับ การตรวจสอบและมีผลการวิจัยที่สนับสนุนมาตลอดจนกระทั่ง ปัจจุบัน ทฤษฎีนี้ถูกนำเสนอ อยู่ในรูปของต้นไม้ ได้แก่ ส่วนที่เป็นราก ส่วนที่เป็นลำต้น และส่วนที่เป็นดอกและผลของผลไม้

ส่วนแรก คือ ราก ประกอบด้วยรากหลัก 3 ราก ซึ่งแทนจิตลักษณะพื้นฐานสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ 1) สุขภาพจิต หมายถึง ความวิตกกังวล ตื่นเต้น ไม่สบายใจของบุคคลอย่าง เหมาะสม กับ เหตุการณ์ 2) ความเฉลียวฉลาด หรือสติปัญญา หมายถึง การรู้การคิดในขั้นรูปธรรมหลายด้าน และการคิดในขั้นนามธรรม ซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีพัฒนาการทางการรู้การคิดของเพียเจต์ (Piaget, 1966) และ 3) ประสบการณ์ทางสังคม หมายถึง การรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเราความเอื้ออาทร เห็นอกเห็นใจ และสามารถ คาดหรือทำนายความรู้สึกของบุคคลอื่นจิตลักษณะทั้ง 3 ประการนี้จะเป็นจิตลักษณะพื้นฐานของจิต ลักษณะ 5 ตัวบนลำต้น และเป็นจิตลักษณะ พื้นฐานของพฤติกรรมของบุคคลในส่วนที่เป็นดอกและผลด้วย ดังนั้น บุคคลจะต้องมีจิตลักษณะ ทั้ง 3 ประการนี้ในปริมาณสูงเหมาะสมตามวัย จึงจะทำให้จิตลักษณะอีก 5 ตัวบนลำต้นพัฒนาได้ อย่างดีและมีพฤติกรรมที่น่าปรารถนามากด้วย

ส่วนที่สอง คือ ส่วนที่เป็นลำต้น อันเป็นผลจากจิตลักษณะพื้นฐานที่ราก 3 ประการ ประกอบด้วยจิตลักษณะ 5 ประการ ได้แก่

1) ทศนคติค่านิยม และคุณธรรม ทศนคติหมายถึงการเห็น ประโยชน์และโทษของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความพอใจ ไม่พอใจ ต่อสิ่งนั้น และความพร้อมที่จะมีพฤติกรรมต่อสิ่งนั้น ซึ่งสอดคล้องกับ ทศนคติในทฤษฎีของ Ajzen and Fishbein (1980) ส่วนคุณธรรม หมายถึง สิ่งที่ดีส่วนรวมเห็นว่าดีงาม ส่วนใหญ่แล้วมักเกี่ยวข้องกับหลักทางศาสนา เช่น ความกตัญญูความเสียสละ ความซื่อสัตย์ เป็นต้น และค่านิยม หมายถึง สิ่งที่ดีคนส่วนใหญ่เห็นว่าสำคัญ เช่น ค่านิยมที่จะศึกษาต่อในระดับสูง ค่านิยมในการใช้สินค้าไทย ค่านิยมในด้านการรักษาสุขภาพ เป็นต้น

2) เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง เจตนาของการกระทำที่ทำเพื่อส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว หรือพวกพ้อง ซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีพัฒนาการทางเหตุผลเชิงจริยธรรมของ Kohlberg

3) ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน หมายถึง ความสามารถในการคาดการณ์ไกลว่าสิ่งที่กระทำลงไปในปัจจุบันจะส่งผลอย่างไร ในปริมาณเท่าใด ต่อใคร ตลอดจนความสามารถในการอดได้ สามารถอดเปรี้ยวไว้กินหวานได้

4) ความเชื่ออำนาจในตน หมายถึง ความเชื่อว่าผลที่ตนกำลังได้รับอยู่ เกิดจากการกระทำของตนเอง มิใช่เกิดจากโชคเคราะห์ ความบังเอิญหรือการควบคุมของคนอื่น เป็นความรู้สึกในการทำนายได้ควบคุมได้ของบุคคล ซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎี Locus of Control ของ Rotter (1966)

5) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความมานะพยายามฝ่าฟันอุปสรรคในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยไม่ย่อท้อ ซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีแรงจูงใจของ McClelland (1963)

จิตลักษณะทั้ง 5 ประการนี้ เป็นสาเหตุของพฤติกรรมที่น่าปรารถนาที่เปรียบเสมือนดอก และผลบนต้นไม้ นอกจากนี้ ศาตราจารย์ ดร.ดวงเดือน พันธุมนาวิน ยังเสนอว่า ควรใช้จิตลักษณะทั้ง 5 ประการบนลำต้น ร่วมกับจิตลักษณะพื้นฐานที่ราก 3 ประการ ในการอธิบายทำนายและพัฒนา พฤติกรรมของบุคคล ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า จะต้องใช้จิตลักษณะเพียงตัวเดียวหรือน้อยตัว จะไม่ช่วยให้นักวิจัยและนักพัฒนาเข้าใจ การกระทำของบุคคลได้อย่างน่ามั่นใจ

ส่วนที่สาม คือ ส่วนของดอกและผลเป็นส่วนของพฤติกรรมของคนดีและคนเก่ง ซึ่งแสดง พฤติกรรมทำความดี ละเว้นความชั่ว ซึ่งเป็นพฤติกรรมของคนดีและพฤติกรรมการทำงานอย่าง ขยันขันแข็งเพื่อส่วนรวมอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นพฤติกรรมของคนเก่ง พฤติกรรมของคนดีและเก่ง สามารถแบ่งเป็น 2 ส่วนด้วยกัน คือ

ข้อหนึ่ง พฤติกรรมของคนดีประกอบด้วย 2 พฤติกรรมหลัก ได้แก่

1.1 พฤติกรรมไม่เบียดเบียนตนเอง เป็นพฤติกรรมของบุคคลที่ไม่เป็นการทำร้ายหรือ ทำลายตนเอง เช่น พฤติกรรมการดูแลสุขภาพของตนเอง พฤติกรรมการบริโภคสิ่งที่มีประโยชน์ ไม่ดื่ม เหล้า ไม่สูบบุหรี่ ไม่ติดยาเสพติด พฤติกรรมไม่เล่นการพนัน เป็นต้น

1.2 พฤติกรรมไม่เบียดเบียนผู้อื่น เป็นพฤติกรรมของบุคคลที่ไม่ทำร้าย ทำลาย หรือทำให้ ผู้อื่นเดือดร้อน เช่น พฤติกรรมสุภาพบุรุษไม่ก้าวร้าว พฤติกรรมการขับขี่อย่างมีมารยาท พฤติกรรม ซื่อสัตย์ เป็นต้น

ข้อสอง พฤติกรรมของคนดีและเก่ง ประกอบด้วย 2 พฤติกรรมหลัก ได้แก่

2.1 พฤติกรรมรับผิดชอบ เช่น พฤติกรรมการเรียนการทำงาน พฤติกรรมอบรมเลี้ยงดูเด็ก พฤติกรรมการปกครองของหัวหน้า พฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่และพฤติกรรมเคารพกฎหมาย เป็นต้น

2.2 พฤติกรรมพัฒนา เช่น พฤติกรรมพัฒนาตนเอง (เช่น พฤติกรรมใฝ่รู้ พฤติกรรมรักการ อ่าน เป็นต้น) พฤติกรรมพัฒนาผู้อื่น (เช่น พฤติกรรมการสนับสนุนให้ผู้อื่นปลอดภัยในการทำงาน พฤติกรรมการเป็นกัลยาณมิตร พฤติกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนป้องกันโรคเอดส์ เป็นต้น) และพฤติกรรม พัฒนาสังคม (เช่น พฤติกรรมอาสา เป็นต้น)

2.2 แนวคิดและทฤษฎีองค์ประกอบคุณธรรมสำหรับนักเรียน

นักวิชาการได้แสดงทัศนะในการจำแนกองค์ประกอบในการส่งเสริมคุณธรรมสำหรับนักเรียน สามารถสรุปได้ดังนี้

พรณรงค์ สิงห์สำราญ (2550 หน้า 16) สรุปว่า องค์ประกอบของคุณธรรมจริยธรรม มี 3 องค์ประกอบ คือ

1. ด้านความคิดหรือทางปัญญา (Cognition) เป็นส่วนหนึ่งของความเชื่อต่างๆ เกี่ยวกับพฤติกรรมทางคุณธรรมจริยธรรม และเป็นส่วนหนึ่งที่จะประเมินหรือตัดสินว่าพฤติกรรมใดดีที่ควรปฏิบัติ มโนทัศน์อื่น ๆ ที่ใช้เรียกองค์ประกอบนี้ ได้แก่ ความคิดทางคุณธรรมจริยธรรม (Moral Thought) ค่านิยมทางคุณธรรมจริยธรรม (Moral Value) ความเชื่อทางคุณธรรมจริยธรรม (Moral Believe) การตัดสินใจทางคุณธรรมจริยธรรม (Moral Judgment) และความรู้ความเข้าใจทางคุณธรรมจริยธรรม (Moral Cognition)

2. ด้านอารมณ์ (Affection) หมายถึง ความรู้สึกหรือปฏิกิริยาที่มีต่อพฤติกรรมทางคุณธรรมจริยธรรม ว่ามีความพอใจหรือไม่ ชอบหรือไม่ชอบ มโนทัศน์ที่ใช้เรียกองค์ประกอบนี้ ได้แก่ ความรู้สึกทางคุณธรรมจริยธรรม (Moral feeling) ทัศนคติทางคุณธรรมจริยธรรม (Moral Attitude) และเป็นปฏิกิริยาทางคุณธรรมจริยธรรม (Moral Reaction)

3. ด้านพฤติกรรม (Behavior) หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำที่บุคคลแสดงออกต่อตนเอง ต่อผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม และเป็นพฤติกรรมมาที่ตัดสินได้ว่า ดีไม่ดี ถูกไม่ถูก ควรหรือไม่ควร มโนทัศน์อื่น ๆ ที่ใช้เรียกองค์ประกอบเหล่านี้ ได้แก่ ความประพฤติทางคุณธรรมจริยธรรม (Moral Conduct) การกระทำทางคุณธรรมจริยธรรม (Moral Act) และพฤติกรรมทางคุณธรรมจริยธรรม (Moral Behavior)

ประทีป มากมิตร (2550 หน้า 26) กล่าวว่า องค์ประกอบของคุณธรรมจริยธรรมที่สำคัญมี 3 ประการ ได้แก่

1. องค์ประกอบด้านความรู้ ได้แก่ ความเข้าใจเหตุผล ความถูกต้อง ดีงาม สามารถตัดสินแยกแยะความถูกผิดได้ด้วยความคิด

2. องค์ประกอบด้านอารมณ์ความรู้สึกและความเชื่อ ได้แก่ ความพึงพอใจศรัทธาเลื่อมใส เกิดความนิยมยินดีที่จะรับคุณธรรมจริยธรรมนั้นมาเป็นแนวปฏิบัติ

3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรมแสดงออก ได้แก่ พฤติกรรมการกระทำที่บุคคลตัดสินใจจะกระทำถูกหรือผิดในสถานการณ์แวดล้อมต่าง ๆ กัน

นภีศรี ศรีวัฒนทรัพย์ (2551 หน้า 16) ได้จำแนกองค์ประกอบของคุณธรรมจริยธรรมออกเป็น 3 องค์ประกอบใหญ่ ๆ ได้ดังนี้

1. องค์ประกอบทางด้านพุทธิปัญญา (Cognitive Component) หมายถึง ส่วนที่เก็บสะสมความรู้ ความเชื่อต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับพฤติกรรมทางคุณธรรมจริยธรรม และเป็นส่วนที่จะประเมินหรือตัดสินว่า พฤติกรรมใดที่ถูกควรทำ และพฤติกรรมใดไม่ดี ผิด ไม่ควรทำ ได้แก่ ความคิดทางคุณธรรมจริยธรรม (Moral Thought) ค่านิยมทางคุณธรรมจริยธรรม (Moral Value) ความเชื่อทางคุณธรรมจริยธรรม (Moral Belief) ความรู้ ความเข้าใจทางคุณธรรมจริยธรรม (Moral Cognitive)

การใช้เหตุผลเชิงคุณธรรมจริยธรรม (Moral Reasoning) และการตัดสินทางคุณธรรมจริยธรรม (Moral Judgement)

2. องค์ประกอบทางอารมณ์ (Affective Component) หมายถึง ความรู้สึกหรือปฏิกิริยาที่มีต่อพฤติกรรมทางคุณธรรมจริยธรรมว่า มีความพอใจ ชอบหรือไม่ชอบ ได้แก่ เจตคติทางคุณธรรมจริยธรรม (Moral Attitude) ความรู้สึกทางคุณธรรมจริยธรรม (Moral Feeling) และปฏิกิริยาทางคุณธรรมจริยธรรม (Moral Reaction)

3. องค์ประกอบทางพฤติกรรม (Behavioral Component) หมายถึง พฤติกรรมหรือ การกระทำที่บุคคลแสดงออกมาทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสิ่งแวดล้อม และเป็นพฤติกรรมที่สามารถตัดสินใจได้ว่าดีหรือไม่ดี ถูกหรือผิด สมควรหรือไม่สมควร ได้แก่ ความประพฤติทางคุณธรรมจริยธรรม (Moral Conduct) การกระทำทางคุณธรรมจริยธรรม (Moral Act) และพฤติกรรมทางคุณธรรมจริยธรรม (Moral Behavior)

ปราณี ปรีวาที (2551 หน้า 17) สรุปว่า คุณธรรมจริยธรรมประกอบไปด้วยระเบียบวินัย ความรู้ ความรู้สึก และความประพฤติ ตลอดจนค่านิยมสูงสุด และสามารถปกครองตนเองให้อยู่ในทำนองครองธรรม

ณัฐ จันทรหนูหงส์ (2554 หน้า 14) สรุปว่า องค์ประกอบของคุณธรรมจริยธรรม คือ บุคคลที่ดำรงชีวิต อยู่ด้วยความประพฤติที่ดีงาม มีระเบียบวินัยต่อตนเอง ซึ่งได้รับการฝึกฝนมาอย่างเป็นนิสัย รู้ดี รู้ชั่ว อันเป็นคุณธรรมจริยธรรมภายในจิตใจของตน บุคคลที่ได้รับการฝึกมาอย่างดีแล้วย่อมปรับตัวและทำกิจกรรม ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข มีอิสระ มีเสรีภาพในการครองตนอย่างไม่ผิดกฎหมายและไม่ผิดศีลธรรม

พระสมุห์อนันต์ อานนโท (รูปจินดา) (2554 หน้า 23) สรุปว่า คุณธรรมจริยธรรมเป็นเสมือนแนวทางการประพฤติหรือปฏิบัติเพื่อให้คุณธรรมเกิดขึ้นในตัวบุคคล ประกอบด้วย ความรู้ ความประพฤติ และความรู้สึก ซึ่งเป็นแนวทางของการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นคนดี เพื่อประโยชน์สุขของตนเอง และสังคมส่วนรวมเป็นคุณธรรมที่แสดงออกทางกาย ในลักษณะที่ถูกต้อง เป็นมาตรการตัดสินใจว่า สิ่งใดควรทำสิ่งใดไม่ควรทำ

กรมวิชาการ (อ้างถึงใน พระสมุห์อนันต์ อานนโท (รูปจินดา) 2554 หน้า 37-38) ได้กล่าวถึง คุณธรรมและจริยธรรมที่นักเรียนควรมีทั้งสิ้น 10 ด้าน คือ

1. ความซื่อสัตย์ หมายถึง ความประพฤติของนักเรียนที่แสดงออก ซื่อตรง ทั้งกาย วาจา ใจ ทั้งต่อตนเอง สังคม และผู้อื่น รวมถึงมีความละเอียดเกรงกลัวต่อบาป ความซื่อสัตย์นี้อาจรวมทั้งความซื่อตรงต่อหน้าที่ ความสุจริตต่ออาชีพ รวมทั้งซื่อตรงต่อผู้อื่น จักเป็นที่เชื่อถือ เคารพนับถือในสังคม

2. ความยุติธรรม หมายถึง การปฏิบัติตนด้วยความเที่ยงตรง การตัดสินเรื่องราวต่าง ๆ โดยใช้เหตุผล มีหลักฐานชัดเจน และปราศจากความลำเอียง การปฏิบัติตนด้วยความเที่ยงตรง ไม่ตกอยู่ในอคติ

3. ความเมตตา กรุณา หมายถึง ความรัก ความสงสาร และปรารถนาที่จะช่วยเหลือผู้อื่น อยากให้ ผู้อื่นพ้นทุกข์มีความสุข ทั้งแสดงออกทางกาย วาจา ใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน และร่วมทั้งมีความเมตตา กรุณาต่อสัตว์ด้วย

4. ความกตัญญูกตเวที หมายถึง การรู้จักสำนึกบุญคุณหรือความดีของผู้ทำประโยชน์ หรือให้ความช่วยเหลือแก่เรา เช่น บิดามารดา ครูอาจารย์ และตอบแทนบุญคุณต่อผู้มีบุญคุณต่อเรา

5. การรักษาระเบียบวินัย หมายถึง การควบคุมความประพฤติให้ถูกต้องเหมาะสมกับ จรรยา มารยาท ข้อบังคับ ข้อตกลง กฎหมายและศีลธรรม เพื่อความสงบสุขในชีวิตของตนเอง และ ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม

6. ความรับผิดชอบ หมายถึง นักเรียนต้องแสดงออกด้วยการเอาใจใส่ในการปฏิบัติหน้าที่ การงานของตนเอง มีความตั้งใจในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ทั้งนี้ นักเรียนต้องมีความ รับผิดชอบต่อตนเอง สังคม ครอบครัว สถาบันการศึกษา และเพื่อน

7. ความเสียสละ หมายถึง การละความเห็นแก่ตัว การให้แก่บุคคลที่ควรให้ด้วยกำลังกาย กำลังทรัพย์ กำลังสติปัญญา และรู้จักเสียสละประโยชน์ส่วนตัวเพื่อประโยชน์แก่ส่วนรวม

8. ความสามัคคี หมายถึง ความร่วมมือร่วมใจของคนในหมู่คณะ ในการประกอบกิจการ งาน ทั้งนี้ ความสามัคคีจะเกิดได้ บุคคลในหมู่คณะจะต้องเสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อประโยชน์แก่ ส่วนรวม ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และรู้จักการแบ่งหน้าที่ในกลุ่ม เพื่อให้งานนั้นสำเร็จบรรลุ ไปด้วยดี

9. การประหยัด หมายถึง การยับยั้งระมัดระวังการใช้สิ่งของทั้งหลาย ด้วยความพอเหมาะ พอควร เพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด เช่น การประหยัดเวลา การประหยัดทรัพย์ การประหยัด ถ้อยคำ

10. ความมีเหตุผล หมายถึง การใช้สติปัญญาพิจารณาไตร่ตรองและพิสูจน์ให้ประจักษ์ โดย ไม่ต้องหลงงมงาย ไม่เป็นคนหูเบาเชื่อคนง่าย

กำพล ชูรัตน์ (อ้างถึงใน ชัยนนท์ นิลพัฒน์, 2555 หน้า 23) ได้สรุปหลักเกณฑ์ในการ จำแนก องค์ประกอบของคุณธรรมจริยธรรม ดังนี้

1. องค์ประกอบทางปัญญา (Moral Cognition) หมายถึง กระบวนการใช้ปัญญาคิด พิจารณา หาเหตุผลในการประเมินคุณค่าของการปฏิบัติคุณธรรมจริยธรรมของบุคคลว่าเป็นการ ปฏิบัติที่ถูกหรือผิด ดีหรือชั่ว ควรไม่ควร ยุติธรรมหรือไม่ยุติธรรมเหล่านี้ เป็นต้น

2. องค์ประกอบทางความรู้สึก (Moral Affection) หมายถึง ความรู้สึกที่ดีต่อการปฏิบัติ คุณธรรมจริยธรรมของบุคคลทั้งในทางที่ตรงและในทางตรงข้าม เช่น ความรู้สึกพอใจหรือไม่พอใจ ชอบหรือไม่ชอบ เชื่อหรือไม่เชื่อ เป็นต้น

3. องค์ประกอบทางการปฏิบัติ (Moral Conduct) หมายถึง การแสดงความประพฤติและ การปฏิบัติทางคุณธรรมจริยธรรมของบุคคล การปฏิบัติเหล่านี้สามารถประเมินได้ว่า ในสถานการณ์ แวดล้อมหนึ่ง ๆ นั้น กระทำถูกหรือผิด ดีหรือไม่ดี ควรกระทำหรือไม่ควรกระทำ เป็นต้น

ชัยพร วิชาวุธ และคณะ (อ้างถึงใน ชัยนนท์ นิลพัฒน์, 2555 หน้า 23-24) ได้จำแนก พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมในเชิงความสัมพันธ์ ออกเป็น 5 ด้าน คือ

1. พฤติกรรมต่อตนเอง จัดเป็น 3 หมวดใหญ่ คือ การควบคุมตนเอง การประเมินตนเอง และการกระทำต่อตนเอง

2. พฤติกรรมต่อผู้อื่นทางสังคม จัดแบ่งเป็น 5 หมวดใหญ่ ๆ คือ ความซื่อสัตย์ ความเสมอ ภาค ความยุติธรรม ความเมตตากรุณา และการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

3. พฤติกรรมต่อผู้อื่นทางเศรษฐกิจ จัดแบ่งเป็น 7 หมวดใหญ่ ๆ คือ ความซื่อสัตย์ ความเสมอภาค ความยุติธรรม ความเมตตากรุณา การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม การกั๊ก และ การสัมาชีพ-มิฉาชีพ

4. พฤติกรรมต่อผู้อื่นทางการเมือง จัดแบ่งเป็น 6 หมวดใหญ่ ๆ คือ ความซื่อสัตย์ ความเสมอภาค ความยุติธรรม ความเมตตากรุณา การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม และต่อสู้ด้านการมีส่วนร่วม และการต่อสู้ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง

5. พฤติกรรมต่อสิ่งแวดล้อม จัดแบ่งเป็น 5 หมวดใหญ่ ๆ คือ การควบคุม สิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การสะสม ความสัมพันธ์กับสัตว์ และความสัมพันธ์กับสิ่งเหนือ ธรรมชาติ

กระทรวงศึกษาธิการ (อ้างถึงใน ชัยนนท์ นิลพัฒน์. 2555 หน้า 25-26) ได้สรุปองค์ประกอบ ของจริยธรรมได้ ดังนี้

1. ความรับผิดชอบ หมายถึง ความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะทำการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพันด้วยความพากเพียรและความละเอียดรอบคอบ ยอมรับผลการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ทั้งความพยายามที่จะปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น

2. ความซื่อสัตย์ หมายถึง การประพฤติอย่างเหมาะสมและตรงต่อความเป็นจริงประพฤติปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมาทั้งกาย วาจา ใจ ต่อตนเองและผู้อื่น

3. ความมีเหตุผล หมายถึง ความสามารถในการใช้ปัญญาในการประพฤติปฏิบัติ รู้จักไตร่ตรอง พิสูจน์ให้ประจักษ์ ไม่หลงงมงาย มีความยับยั้งชั่งใจ โดยไม่ผูกพันกับอารมณ์และความยึดมั่น ของที่มีอยู่เดิม ซึ่งอาจผิดได้

4. ความกตัญญูกตเวที ความกตัญญู หมายถึง ความรู้สึกสำนึกในการอุปการคุณที่ผู้อื่น มีต่อเรา กตเวที หมายถึง การแสดงออกและการตอบแทนบุญคุณ ดังนั้น ความกตัญญูกตเวที หมายถึง ความรู้บุญคุณและการตอบแทนต่อผู้อื่นและสิ่งที่มีบุญคุณ

5. การรักษาระเบียบวินัย หมายถึง การควบคุมการประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้องและเหมาะสมกับจรรยา มารยาท ข้อบังคับ กฎหมายและศีลธรรม

6. ความเสียสละ หมายถึง การละความเห็นแก่ตัว การแบ่งปันกับคนที่ควรให้ด้วยกำลังกาย กำลังทรัพย์ กำลังสติปัญญา รวมทั้งการรู้จักสละทิ้งอารมณ์ร้ายในตัวเอง

7. ความสามัคคี หมายถึง ความพร้อมเพรียงเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ร่วมมือกันกระทำการให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี โดยเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว

8. การประหยัด หมายถึง การใช้สิ่งทั้งหลายพอเหมาะพอควรให้ได้ประโยชน์มากที่สุด ไม่ยอมให้มีส่วนเกินมากนัก

9. การยุติธรรม หมายถึง การปฏิบัติด้วยความเที่ยงตรง สอดคล้องกับความเป็นจริง และเหตุผล ไม่มีความลำเอียง

10. ความอดุสาหะ หมายถึง ความพยายามอย่างเข้มแข็งเพื่อให้เกิดสำเร็จในการทำงาน

11. ความเมตตากรุณา หมายถึง ความรักใคร่ปรารถนาจะให้ผู้อื่นเป็นสุข ความสงสาร คือ ช่วยเหลือผู้อื่นพ้นทุกข์

กรมวิชาการ (อ้างถึงใน ไชยพร เรื่องหลัก, 2556 หน้า 19) ได้สรุปไว้ว่า คุณธรรมจริยธรรมของบุคคล มีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ

1. ด้านความรู้ (moral reasoning) คือ ความเข้าใจในเหตุผลของความถูกต้องดีงาม สามารถ ตัดสินแยกแยะความถูกต้องออกจากความไม่ถูกต้องได้ด้วยความคิด

2. ด้านอารมณ์ความรู้สึก (moral attitude and belief) คือ ความพึงพอใจ ความศรัทธา เลื่อมใส ความนิยมยินดีที่จะรับจริยธรรมมาเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติงาน

3. ด้านพฤติกรรม (moral conduct) คือ การกระทำหรือการแสดงออกของบุคคล ในสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเชื่อว่าเกิดจากอิทธิพลของทั้ง 2 องค์ประกอบข้างต้น

การพัฒนาคนในด้านจริยธรรมจึงต้องพัฒนา 3 ด้าน เพราะพฤติกรรมของคนที่แสดงออกมาทั้งทางกายและทางวาจา นั้น จะมีความสัมพันธ์กับทางจิตใจและสติปัญญา โดยเริ่มจากการพัฒนาองค์ประกอบสำคัญอันดับแรก ได้แก่ ปัญญาหรือความรู้จะส่งเสริมให้บุคคลแสดงพฤติกรรม ในทางที่ถูกต้อง ควบคุมอารมณ์และความรู้สึก

พระครูสมุห์ศรีธัญญ์ ปณฺญาวชิโร (ท่านุ) (2556 หน้า 28-32) สรุปว่า (1) การมีวินัย เป็นสิ่งที่ควรปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับเด็ก เพราะจะทำให้เขาสามารถควบคุมตนเองได้โดยไม่ต้องอาศัยกฎเกณฑ์จากภายนอก ทำให้เด็กประพฤติปฏิบัติรู้จักปรับตัวให้เข้ากับเกณฑ์ต่าง ๆ ของสังคมหรือภายในโรงเรียนด้วยความสงบเรียบร้อยและความสุข เพื่อดำรงไว้ซึ่งสุขภาพจิตที่ดีหรือการตรงต่อเวลา เป็นการแสดงถึงความกระตือรือร้น ความใส่ใจ ความรับผิดชอบในสิ่งที่ตนเองต้องรับผิดชอบ ในสถานศึกษานักเรียนจำเป็นต้องสร้างวินัยในตนเองเกี่ยวกับเรื่องการตรงต่อเวลาค่อนข้างมาก เพราะกิจกรรมและหน้าที่ทุกอย่างในโรงเรียนย่อมมีกำหนดเวลาที่แน่นอน เริ่มตั้งแต่การตื่นนอน การเตรียมตัวมาโรงเรียน การเข้าแถวเคารพธงชาติ การเข้าเรียน การเลิกเรียน การกลับบ้าน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องที่มีกำหนดเวลาที่แน่นอนทั้งสิ้น นักเรียนจึงต้องมีความเอาใจใส่รับผิดชอบเพื่อทำหน้าที่นั้น ๆ (2) ความรับผิดชอบ นักเรียนต้องแสดงถึงการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเพียรพยายาม ละเอียดรอบคอบ ตรงต่อเวลา ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ ยอมรับการกระทำของตนเองและปรับปรุงงานในหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้นทั้งตนเองและสังคม (3) ความซื่อสัตย์ เป็นพฤติกรรมการแสดงออกทางกายและใจถึงความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ต่อหน้าที่การงาน ต่อบุคคลและสังคมประเทศชาติ (4) ความกตัญญูกตเวทิตะ คือ ความเป็นผู้มีใจกระจำง มีสติ มีปัญญาบริบูรณ์ รู้อุปการคุณที่ผู้อื่นกระทำแล้วแก่ตน ผู้ใดก็ตามที่ทำคุณแก่ตนแล้ว ไม่ว่าจะมาก ก็ตาม น้อยก็ตาม แล้วก็ตามระลึกนึกถึงด้วยความซาบซึ้ง

ไชยพร เรื่องแห้ว (2556 หน้า 38-40) กล่าวถึงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก สรุปคุณลักษณะอันพึงประสงค์และพฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออก ได้ดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออก คือ การยืนตรงเคารพธงชาติ ร้องเพลงชาติ การเข้าร่วมกิจกรรมที่สร้างความสามัคคีปรองดองที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม การเข้าร่วมกิจกรรมและปฏิบัติตามหลักของศาสนาที่ตนนับถือ การแสดงออกซึ่งความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ การแสดงออกซึ่งความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์อย่างชัดเจน การเคารพในสถาบันพระมหากษัตริย์ ได้แก่ การแสดงความเคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ในทุกโอกาส การร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดแสดงความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ในโอกาสวันสำคัญต่าง ๆ การได้รับเสด็จเมื่อพระมหากษัตริย์หรือพระบรมวงศานุวงศ์เสด็จไปในถิ่นที่อยู่บริเวณ

ใกล้เคียง การปฏิบัติต่อสัญลักษณ์ที่แสดงถึงสถาบันพระมหากษัตริย์ เช่น ธงชาติ พระบรมฉายาลักษณ์ เพลงสรรเสริญพระบารมี ฯลฯ ด้วยความเคารพ เมื่อได้ยินหรือเห็นบุคคลใดแสดงกริยา วาจา หรือมีการกระทำอันไม่สมควรต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ต้องว่ากล่าวตักเตือนและห้ามมิให้ปฏิบัติเช่นนั้นอีก

2. ซื่อสัตย์สุจริต พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออก คือ นักเรียนปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง ละอายและเกรงกลัวต่อการกระทำผิดต่อพ่อ แม่ ผู้ปกครอง และครู ไม่ถือเอาสิ่งของหรือนำเอางานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรงและทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เพื่อน ด้านความซื่อสัตย์และจริงใจ ไม่หาประโยชน์ในทางที่ไม่ถูกต้อง และให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริง

3. มีวินัย พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออก คือ นักเรียนปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ระเบียบ ข้อบังคับของโรงเรียนและสังคม ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ทำงานตามที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ มีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบในการทำงาน

4. ใฝ่เรียนรู้ พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออก คือ นักเรียนสามารถใช้ความคิดพิจารณาหาเหตุผลในการประเมินคุณค่าของการปฏิบัติคุณธรรมจริยธรรมของบุคคลว่า เป็นการปฏิบัติที่ถูกหรือผิดดีหรือชั่ว ควรหรือไม่ควร ยุติธรรมหรือไม่ยุติธรรม มีความเข้าใจในเหตุผลของความถูกต้องดีงาม สามารถตัดสินใจแยกแยะความถูกต้องออกจากความไม่ถูกต้องได้ด้วยความคิด

5. อยู่อย่างพอเพียง พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออก คือ ใช้ทรัพย์สินของตนเองและสิ่งของในโรงเรียนอย่างประหยัด คุ่มค่า และเก็บรักษาดูแลอย่างดี ใช้ทรัพยากรของส่วนรวม และใช้อุปกรณ์การเรียนอย่างประหยัดและรู้คุณค่า ไม่เอาเปรียบผู้อื่นและไม่ทำให้อื่นเดือดร้อน พร้อมให้อภัยเมื่อผู้อื่นกระทำผิด ใช้จ่ายอย่างประหยัดและมีการเก็บออมเงิน รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม ยอมรับและปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

6. มุ่งมั่นในการทำงาน พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออก คือ เอาใจใส่ต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายสม่ำเสมอ ตั้งใจและรับผิดชอบในการทำงานให้สำเร็จ ปฏิบัติตนทุ่มเทในการทำงาน อุตุน ไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน มีความพยายามแก้ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานให้สำเร็จ มีความภาคภูมิใจและชื่นชมผลงานที่ทำสำเร็จ

7. รักความเป็นไทย พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออก คือ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างแก่นักเรียนในการแต่งกายแบบไทย มีสัมมาคารวะ กตัญญูทักท้วงต่อผู้มีพระคุณ เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรมไทยกับชุมชนและสังคม ใช้ภาษาไทยและเขียนเลขไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ชักชวนแนะนำให้อื่นเห็นคุณค่าของการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยด้วยความรู้สึภาคภูมิใจ

8. มีจิตสาธารณะ พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออก คือ รู้จักช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครู ทำงานด้วยความเต็มใจ มีจิตอาสาช่วยทำงานให้ผู้อื่นด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังสติปัญญาโดยไม่หวังผลตอบแทน รู้จักดูแลรักษาปกป้องทรัพย์สินสมบัติและสิ่งแวดล้อมของห้องเรียน โรงเรียน ชุมชน เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของโรงเรียน เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาหรือ ร่วมสร้างสิ่งที่ดีงามของส่วนรวม ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยความกระตือรือร้น

กล่าวโดยสรุป การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบในการพัฒนาคน 3 ส่วน คือ 1) ความคิด 2) อารมณ์ และ 3) พฤติกรรม ในการประพฤติปฏิบัติต่อตนเองและผู้อื่น ด้วยความประพฤติที่ดีงาม โดยมีพฤติกรรมที่แสดงออก ดังนี้ 1) ความมีระเบียบวินัยต่อตนเอง 2) ความรับผิดชอบ 3) ความซื่อสัตย์สุจริต 4) ความเสียสละ 5) ความอดทน และ 6) ความพอเพียง ในการดำเนินชีวิต

2.3 แนวคิดและทฤษฎีหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศนโยบายเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา โดยยึดคุณธรรมนำความรู้สร้างความตระหนักสำนึกในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย พัฒนาคณะโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี มีความรู้ และอยู่ดีมีสุขโดย 8 คุณธรรมพื้นฐาน ประกอบด้วย ความขยัน ความประหยัด ความซื่อสัตย์ ความมีวินัย ความสุภาพ ความสะอาด ความสามัคคี และความมีน้ำใจ ซึ่งสามารถอธิบายความได้ดังนี้

ความขยัน

สุพัตรา สุภาพ (2525, หน้า 25) ให้ความหมายของความขยันหมั่นเพียรไว้ว่า หมายถึง ความไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคทั้งปวง ไม่ย่อท้อต่อความลำบาก และมีความมานะอดทน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2546) ได้นิยามคำว่า “ขยัน” ไว้ว่า หมายถึง “การทำงานอย่างแข็งขันไม่ปล่อยปะละเลยทำหรือประพฤติเป็นปกติสม่ำเสมอไม่เกียจคร้าน” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546) ผู้ที่มีความขยันคือผู้ที่ตั้งใจทำกิจต่างๆ ที่สมควรอย่างจริงจังต่อเนื่องไม่ทอดทิ้งมิต้องให้ผู้อื่นมาบังคับควบคุมบุคคลเหล่านี้มีความพยายามกล้าเผชิญอุปสรรคต่างๆ และใช้สติปัญญาแก้ปัญหาจนเกิดผลงานสำเร็จตามความมุ่งหมาย

ไสว มาลาทอง (2542, หน้า 128) กล่าวว่า ผู้มีความขยันต่อหน้าที่การงานมีความมุ่งมั่นเพื่อให้งานที่ทำประสบความสำเร็จ มีความพยายามทำงานนั้นๆ ด้วยความตั้งใจจริงโดยมิได้คำนึงถึงความเหนื่อยยากลำบาก ความทวิภวร้าย อุปสรรคต่างๆ หรือแม้แต่ดินฟ้าอากาศจะบีบคั้น ด้วยความหนาว ความร้อน และฝนจะตก แดดจะจกร้านแผดเผาสักเพียงใดก็ไม่ย่อท้อ อดทนทำไป โดยไม่เห็นแก่เหนื่อยหรือโดยการสร้างขึ้นมาอ้าง

ราตรี นามวงศ์ (2549, หน้า 27) ได้ให้ความหมายของความขยันหมั่นเพียร หมายถึง ความขยันขันแข็ง มุ่งทำด้วยความพยายามไม่ย่อท้อ ลักษณะความเพียรที่กล่าวคือ เสียสละและละความชั่วทุกอย่าง เพียรหาความรู้ หาทรัพย์ เพียรกระทำแต่ความดี เพียรรักษาความดี รักษาทรัพย์ เพียรระวัง ระวังมิให้เกิดความบกพร่องและผิดพลาด

สรุปได้ว่า ความขยัน หมายถึง ความตั้งใจเพียรพยายามทำหน้าที่การงาน อย่างจริงจังและต่อเนื่องในเรื่องที่ถูกที่ควร สู้งาน มีความพยายาม ไม่ทอดทิ้ง กล้าเผชิญอุปสรรค รั้งงานที่ทำตั้งใจทำหน้าที่อย่างจริงจัง

ความประหยัด

ทิพย์กมล พลายวุฒิยางกูร (2543, หน้า 19-20) ให้ความหมายของคำประหยัดว่า หมายถึง การรู้จักใช้ทรัพย์ สิ่งของ ที่มีอยู่ตามความจำเป็นให้เกิดประโยชน์และคุณค่ามากที่สุด โดย

อาศัยหลักความพอดี การประหยัดทรัพย์ ประหยัดเวลา ประหยัดแรงงาน ประหยัดทรัพยากรธรรมชาติ หรือการใช้แค่พอดี

ณัฐสุตา เต้พันธ์ และวัชรภรณ์ เพ่งจิตต์ (2547) ความประหยัดเป็นคุณธรรมที่สำคัญอย่างยิ่งต่อสังคมปัจจุบันซึ่งกระแสบริโภคนิยมและวัตถุนิยมไหลบ่าเข้ามาสู่วัฒนธรรมไทย

ธนพล สุนทรรัตน์ (2550, หน้า 31) ได้ให้ความหมายของคำว่า ความประหยัด หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และวางแผนการใช้จ่ายในชีวิตประจำวันให้เกิดประโยชน์คุ้มค่ามากที่สุด

ศศิวิมล เมืองนาค (2555, หน้า 27) สรุปไว้ว่า ความประหยัด หมายถึง ผู้ที่ดำเนินชีวิตความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย รู้จักฐานะการเงินของตน คิดก่อนใช้ คิดก่อนซื้อ เก็บออมถนอม การวางแผนการใช้จ่ายทรัพยากรต่างๆ ในชีวิตประจำวันให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด โดยดำเนินตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งสามารถใช้ชีวิตอยู่อย่างพอเพียงให้มีความสุข

สรุปได้ว่า ความประหยัด หมายถึง การดำเนินชีวิตความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย รู้จักฐานะทางการเงินของตน คิดก่อนใช้ คิดก่อนซื้อเก็บออมถนอมใช้ทรัพยากรสิ่งของอย่างคุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่ฟุ้งเฟ้อ รู้จักทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย ของตนเองอยู่เสมอ

ความซื่อสัตย์

ชุดิมา สัจจนันท์ (2540, หน้า 84-89) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความซื่อสัตย์สุจริตคือ การประพฤติปฏิบัติตนอย่างซื่อตรงทั้งกาย วาจา ใจ ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ทั้งต่อหน้าและลับหลัง และยังกล่าวอีกว่า ซื่อสัตย์ยังหมายรวมถึง ความซื่อตรงต่อหน้าที่ ความสุจริตต่ออาชีพ ตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มกำลัง รวมทั้งซื่อตรงต่อผู้อื่น จักเป็นที่เชื่อถือ เคารพนับถือในสังคม

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, หน้า 138) บันทึกความหมายของความซื่อสัตย์ หมายถึง การประพฤติของวินัยในหลักธรรมวินัยปาติโมก และจริงใจ ไม่คิดคดโกง และหลอกลวง

ประภาศรี สีหอำไพ (2550, หน้า 67) กล่าวว่า ความซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง การประพฤติปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา ทั้งกาย วาจา ใจ ทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่น ยึดหลักแห่งความยุติธรรมซื่อตรงต่อตนเอง หน้าที่การงาน คำมั่นสัญญา แบบแผนกฎหมายที่ถูกต้องดีงาม และยังกล่าวถึงลักษณะของคนที่มีความซื่อสัตย์ไว้ดังนี้

1. ซื่อตรงต่อเวลา
2. ทำตามคำพูด
3. ไม่หลีกเลี่ยงงานในหน้าที่รับผิดชอบ
4. ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบอย่างเคร่งครัด
5. ซื่อสัตย์สุจริตทั้งต่อหน้าและลับหลังผู้อื่น
6. ไม่ลักขโมย ไม่คดโกง ไม่ฉ้อราษฎร์บังหลวง

รัตนะ บัวสนธ์ (2550) ความซื่อสัตย์เป็นคุณธรรมที่สำคัญอย่างยิ่งในสังคมปัจจุบัน ซึ่งมีสิ่งยั่วยุต่าง ๆ มากมายสิ่งเหล่านี้จะสั่นคลอนความจริงใจและความตั้งใจมั่นที่บุคคลมีกับตัวเอง และ

พันธมิตรที่โดยเฉพาะในยุคสมัยที่เด็กและเยาวชนอาจพบเห็นพฤติกรรมที่แสดงถึง ความไม่ซื่อสัตย์ ได้โดยทั่วไปจากสื่อต่าง ๆ อาทิเช่นการฉ้อโกงการคอร์รัปชัน

สรุปได้ว่า ความซื่อสัตย์ หมายถึงที่มีความประพฤติตรงทั้งต่อเวลา ต่อหน้าที่ และ ต่อวิชาชีพมีความจริงใจปลอดจากความรู้สึกเอนเอียง หรืออคติไม่ใช้เล่ห์กลคดโกงทั้งทางตรงและทางอ้อม

ความมีวินัย

Mischel and Ebbesen (1983) ความมีวินัยเป็นคุณธรรมที่สำคัญอย่างยิ่งต่อสังคมปัจจุบัน การควบคุมความประพฤติของตนเองให้เหมาะสมกับกฎระเบียบ และสุนิษยอันดีที่เป็นประโยชน์ในระยะยาวต่อตนเองนั้น จัดได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ในเรื่องการควบคุมตนเอง

ชุดิมา สัจจานนท์ (2540, หน้า 84-89) ได้กล่าวว่า การมีวินัยเป็นการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมนั้น วินัยเป็นสิ่งจำเป็น วินัยเป็นปัจจัยเกื้อหนุนให้เจริญด้านคุณธรรม ช่วยควบคุมจิตใจของตนเองให้อยู่ในระเบียบอันดี มีความสามัคคีพร้อมเพรียงและช่วยสร้างความเจริญให้ตนเองและสังคม

วินัย พัฒนรัฐ (2541, หน้า 1) ได้ให้ความหมายของคำว่า ระเบียบวินัยไว้ว่า ความมีระเบียบวินัยหมายถึง ความสามารถในการประพฤติปฏิบัติตนให้ถูกต้องและเหมาะสม สอดคล้องกับจรรยาบรรณ ขอบบังคับ คำสั่ง ระเบียบ กฎ กติกาต่าง ๆ ที่กำหนดไว้เป็นแนวทางปฏิบัติของผู้คนที่อยู่ในสังคมนั้นๆ

ประพาศรี สีหอำไพ (2550, หน้า 248) ให้ความหมายไว้ว่า ความมีระเบียบวินัย หมายถึง การรู้จักปกครองตนเอง การกระทำตามระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ด้วยความสมัครใจของผู้ปฏิบัติ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2550) ให้ความหมายของความเป็นวินัย คือ ผู้ที่ปฏิบัติตนในขอบเขต กฎระเบียบของสถานศึกษา สถาบัน องค์กรและประเทศ โดยที่ตนยินดีปฏิบัติตามอย่างเต็มใจและตั้งใจ ยึดมั่นในระเบียบแบบแผน ข้อบังคับ และข้อปฏิบัติ รวมถึงการมีวินัยทั้งต่อตนเองและสังคม

สุนธรา ชินศิริ (2554, หน้า 35) สรุปไว้ว่า ความมีระเบียบวินัย หมายถึง การควบคุมความประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้องเหมาะสมกับจรรยาบรรณข้อบังคับข้อตกลง กฎหมายและศีลธรรม ได้แก่ การรักษาระเบียบวินัยในการบริโภคและอุปโภค การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบทั้งภายในและภายนอก การแต่งกายและควบคุมท่วงท่า กิริยา วาจาและใจ และปรับปรุงกิริยาให้งดงามเป็นระเบียบ มีกิริยาดี สุภาพอ่อนโยน ประพฤติปฏิบัติให้เหมาะสมแก่บุคคล โอกาส เวลา และสถานที่ อันนำไปสู่ความสงบสุขในชีวิตของตนเองและความเป็นระเบียบในสังคม

สรุปได้ว่า ความมีวินัย หมายถึงการปฏิบัติตนในขอบเขต กฎ ระเบียบของ สถานศึกษา สถาบัน องค์กรและประเทศ โดยที่ตนยินดีปฏิบัติตามอย่างเต็มใจ และตั้งใจยึดมั่นในระเบียบแบบแผนข้อบังคับ และข้อปฏิบัติ รวมถึงการมีวินัยทั้งต่อตนเอง และสังคม

ความสุภาพ

Shaffer (1996) ได้กล่าวว่า การรักษาไว้ซึ่งกิริยามารยาทอันนุ่มนวลอ่อนโยนมีสัมมาคารวะไม่แข็งกระด้างก้าวร้าว และเหมาะสมกับวัฒนธรรมไทยนั้นนอกจากจะเป็นการรักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของชาติแล้วยังเป็นการช่วยกล่อมเกลাজิตใจเด็กและเยาวชนให้เรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น

อย่างมีความสุขมีความอบอุ่น ให้เกียรติซึ่งกันและกันอันเป็นการลดการติดยึดกับความรู้ความคิด หรือ ความเชื่อของตนเองซึ่งเป็นเสมือนกรอบปิดกั้นมิให้เด็กและเยาวชนซึ่งกำลังอยู่ในวัยแห่งการเรียนรู้

กระทรวงศึกษาธิการ (2549) ได้ให้ความหมายของความสุภาพว่า หมายถึง เรียบร้อย อ่อนโยน ละมุนละม่อม มีกิริยามารยาทที่ดีงาม มีสัมมาคารวะ คุณลักษณะเชิงพฤติกรรม ผู้ที่มีความสุภาพคือ ผู้ที่อ่อนน้อมถ่อมตน ตามสถานภาพและกาลเทศะ ไม่ก้าวร้าวรุนแรง วางอำนาจข่มผู้อื่น ทั้งโดยวาจาและท่าทาง แต่ในเวลาเดียวกันยังคงมีความมั่นใจในตนเองเป็นผู้ที่มีมารยาท วางตนเหมาะสมตามวัฒนธรรมไทย

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 นั้นได้นิยามคำว่า “สุภาพ” ไว้ว่า หมายถึง “เรียบร้อย อ่อนโยน ละมุนละม่อม” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546) ผู้ที่มีคุณธรรมในด้านของความสุภาพนั้นเรียนรู้ที่จะประพฤติตนอย่างอ่อนน้อมถ่อมตนเหมาะสมกับสถานภาพ กาลเทศะและวัฒนธรรมไทย แม้จะมีความมั่นใจในตนเอง แต่บุคคลเหล่านี้ก็ไม่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าว รุนแรง หรือวางอำนาจข่มผู้อื่นไม่ว่าจะเป็นทางวาจาหรือท่าทาง

กระทรวงศึกษาธิการ (2551) กล่าวว่า เด็กและเยาวชนผู้ที่ได้รับการบ่มเพาะคุณธรรมในด้านความสุภาพจะมีกิริยามารยาทที่ดีเหมาะสมกับกาลเทศะ และวัฒนธรรมไทย ไม่ก้าวล่วงใช้กิริยาหรือวาจาทำร้ายจิตใจหรือสิทธิของผู้อื่น

ศศิวิมล เมืองนาค (2555 หน้า 30) สรุปความหมายของความสุภาพไว้ว่า ความสุภาพหมายถึง ผู้ที่มีความอ่อนน้อมถ่อมตนตามสภาพและกาลเทศะ มีสัมมาคารวะเรียบร้อยไม่ก้าวร้าว รุนแรง หรือวางอำนาจ ข่มผู้อื่นทั้งโดยวาจาและท่าทาง เป็นผู้ที่มีมารยาทดีงามวางตนเหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย ความประพฤติที่ดีงาม มีบุคลิกภาพที่ดี มีความอ่อนโยน มีเสน่ห์ สังคมยอมรับและนับถือ

สรุปได้ว่า ความสุภาพ หมายถึง ผู้ที่มีความอ่อนน้อมถ่อมตน ตามสถานภาพ และกาลเทศะ มีสัมมาคารวะ เรียบร้อย ไม่ก้าวร้าว รุนแรง หรือวางอำนาจข่มผู้อื่นทั้งโดยวาจาและท่าทางเป็นผู้มีมารยาทดีงาม วางตนเหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย

ความสะอาด

Shaffer (1996 อ้างถึงใน นวลศิริ เปาว์โรหิต, 2550) ความสะอาดทั้งสองลักษณะเป็นคุณธรรมที่สำคัญอย่างยิ่งต่อสังคมปัจจุบัน ความสะอาดกายจะเป็นเกราะเสริมที่ช่วยให้เด็กและเยาวชนมีสุขอนามัยที่แข็งแรงอันเป็นที่มาของความพร้อมต่อการเจริญเติบโตองอกงามในทุก ๆ ด้าน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, หน้า 1155) ได้ให้ความหมายของคำว่า ความสะอาด หมายถึง ไม่สกปรก เช่น เสื้อผ้าสะอาด บ้านเรือนสะอาด น้ำสะอาด หมดจด ผ่องใส เช่น จิตใจสะอาด ไม่มีตำหนิ บริสุทธิ์ ไม่ทุจริต เช่น เขาเป็นคนใจซื่อ มือสะอาด

โรงเรียนชลบุรี “สุขบท” (2550, หน้า 9) ได้ให้ความหมายของความสะอาดว่า หมายถึง ไม่สกปรก ไม่มีตำหนิ หมดจด ผ่องใส บริสุทธิ์ ไม่ทุจริต เราสามารถจำแนกความสะอาดได้ดังนี้

1. ความสะอาดทางด้านร่างกาย คือ ร่างกายไม่สกปรก เสื้อผ้าสะอาด และรับประทานอาหารที่สะอาด มีสุขนิสัยส่วนบุคคลที่ดี

2. ความสะอาดทางสิ่งแวดล้อม คือ บ้านเรือนสะอาด ห้องเรียนสะอาด สิ่งของเครื่องใช้สะอาดและโรงเรียนสะอาด

3. จิตใจสะอาด คือ คิดดี ทำดี พูดดี ยึดหลักศีล 5 ของพระพุทธศาสนาเป็นหลักปฏิบัติ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2550) ให้ความหมายของสะอาด คือ ผู้ที่รักษาร่างกาย ทนอยู่อาศัย และสิ่งแวดล้อมได้อย่างถูกต้องตามสุขลักษณะ ผิดผ่นจิตไม่ให้ขุนมัวมีความแจ่มใสอยู่เสมอ ปราศจากความมัวหมองทั้งกาย ใจ และสภาพแวดล้อม มีความผ่องใสที่เจริญตา ทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็น

เปรมณัฐชา ล้อมจันทร์เพ็ญ (2555, หน้า 34) ได้ให้ความหมายของความสะอาด ไว้ว่า ความสะอาดทั้งทางกาย ทางวาจา และทางใจ ซึ่งต้องการให้คุณธรรมด้านความสะอาดนั้นเกิดขึ้นในตัวนักเรียนทุกคน

สรุปได้ว่า ความสะอาด หมายถึง การรักษาร่างกาย ทนอยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมได้ อย่างถูกต้องตามสุขลักษณะ ผิดผ่นจิตไม่ให้ขุนมัวมีความแจ่มใสอยู่เสมอ ปราศจากความมัวหมองทั้งกาย ใจ และสภาพแวดล้อม มีความผ่องใสเป็นที่เจริญตา ทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็น

ความสามัคคี

สมศักดิ์ สันธะระเวชญ์ (2545, หน้า 9) ให้ความหมายของคำสามัคคีว่า หมายถึง การร่วมแรงร่วมใจการทำงานอย่างหนึ่งอย่างใดให้สำเร็จไปด้วยดี

กัญญารัตน์ จิราสวัสดิ์ (2550, บทคัดย่อ) ได้ให้ความหมายของความสามัคคี ไว้ว่า ความสามัคคี หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออก ซึ่งสะท้อนถึงความสามารถในการทำงานเป็นกลุ่ม ด้วยความกลมเกลียว สัมครสมาน และมีใจรักในงานร่วมกัน มีการร่วมแรงร่วมใจ เพื่อสร้างสรรค์และแก้ปัญหาเพื่อให้การปฏิบัติงานสำเร็จลุล่วงด้วยดีและมีประสิทธิภาพ

นวลศิริ เปาว์โรหิต (2550) ลักษณะวัฒนธรรมตะวันตกซึ่งมุ่งเน้นความเป็นปัจเจกชนนี้ เมื่อผนวกเข้ากับการแก่งแย่งแข่งขันเพื่อที่จะได้มาซึ่งทรัพยากรต่าง ๆ ในสังคมอาจส่งผลให้เด็กและเยาวชนกลายเป็นผู้ที่มีจิตใจแข็งกระด้าง ใส่ใจแต่ความต้องการของตนเองแต่เพียงฝ่ายเดียว มิได้มีจิตใจเอื้ออาทรพร้อมที่จะสร้างความรุดหน้าเจริญพัฒนาให้แก่ผู้อื่นไปพร้อม ๆ กับตนเอง การยึดแต่ประโยชน์ส่วนตนเป็นที่ตั้งนี้หากเกิดขึ้นในทุกๆ หมู่เหล่าในสังคมใดแล้ว คงเป็นการยากที่สังคมนั้น ๆ จะดำเนินอยู่ต่อไปได้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2550) ให้ความหมายของสามัคคี คือ ผู้ที่เปิดใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รับทราบของตนทั้งในฐานะผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความมุ่งมั่นต่อการรวมพลังช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพื่อให้การทำงานสำเร็จลุล่วง สามารถแก้ปัญหาและจัดความขัดแย้งได้ เป็นผู้มีเหตุมีเหตุผล ยอมรับความแตกต่าง ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความคิด และความเชื่อ พร้อมทั้งจะปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติและสมานฉันท์

สรุปได้ว่า สามัคคีหมายถึงผู้ที่เปิดใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นรู้จักบทบาทของตน มีความมุ่งมั่นต่อการรวมพลังช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพื่อให้การทำงานสำเร็จลุล่วง สามารถแก้ปัญหาและจัดความขัดแย้งได้ เป็นผู้มีเหตุผลและยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล

ความมีน้ำใจ

กุมาริ ชัชวงษ์ (2549) ความมีน้ำใจเป็นคุณธรรมที่สำคัญอย่างยิ่งต่อสังคมปัจจุบัน ซึ่งมีการไหลบ่าของวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาอย่างรวดเร็ว

กระทรวงศึกษาธิการ (2549) ได้ให้ความหมายของความเป็นน้ำใจไว้ว่า การมีน้ำใจ คือ ความจริงใจที่ไม่เห็นแก่เพียงตัวเอง หรือเรื่องของตัวเอง แต่เห็นอกเห็นใจเห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์ มีความเอื้ออาทรเอาใจใส่ในความสนใจ ในความต้องการ ความจำเป็น ความทุกข์สุขของผู้อื่น และพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน

จิตราภา ทองเหลือง (2550, หน้า 6) ได้ให้ความหมายของความเป็นน้ำใจว่า หมายถึง ความจริงใจที่ไม่เห็นแก่เพียงตนเองหรือเรื่องของตัวเอง แต่เห็นอกเห็นใจ เห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์ มีความเอื้ออาทรเอาใจใส่ ให้ความสนใจในความต้องการ ความจำเป็น ความทุกข์สุขของผู้อื่น และพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2550) ให้ความหมายของมีน้ำใจ คือ ผู้ให้และผู้อาสาช่วยเหลือสังคม รู้จักแบ่งปันเสียสละความสุขส่วนตัว เพื่อทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น เห็นอกเห็นใจ และเห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์และผู้ที่มีความเดือดร้อน มีความเอื้ออาทรเอาใจใส่อาสาช่วยเหลือสังคมด้วยร่างกายและสติปัญญา ลงมือปฏิบัติการเพื่อบรรเทาปัญหาหรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้เกิดขึ้นในชุมชน

สรุปได้ว่า ความเป็นน้ำใจ หมายถึงผู้ให้และผู้อาสาช่วยเหลือสังคม รู้จักแบ่งปัน เสียสละความสุขส่วนตัว เพื่อทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น เห็นอกเห็นใจและเห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์และผู้ที่มีความเดือดร้อน มีความเอื้ออาทรเอาใจใส่อาสาช่วยเหลือสังคมด้วยร่างกายและสติปัญญา ลงมือปฏิบัติการเพื่อบรรเทาปัญหาหรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้เกิดขึ้นในชุมชน

2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับโรงเรียนคุณธรรม

ความหมายของโรงเรียนวิถีพุทธ

วิถีพุทธเป็นวิถีวัฒนธรรมของชาวไทย มีความเป็นเอกลักษณ์เป็นที่ยอมรับกันทั่วโลก พุทธธรรมเป็นองค์ความรู้ที่มุ่งเน้นให้เข้าใจธรรมชาติของโลกและมนุษย์ให้สามารถดำเนินชีวิตถูกต้อง และเหมาะสม หน่วยงาน นักวิชาการ และนักการศึกษาได้ให้ความหมายของโรงเรียนวิถีพุทธ ไว้ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2547, หน้า 9-13) โรงเรียนวิถีพุทธคือ โรงเรียนระบบปกติทั่วไปที่นำหลักธรรมพระพุทธศาสนามาใช้หรือประยุกต์ใช้ในการบริหารและพัฒนาผู้เรียน โดยรวมของสถานศึกษานั้นกรอบการพัฒนาตามหลักไตรสิกขาอย่างบูรณาการ ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้พัฒนาการกิน อยู่ ดู ฟัง ให้เป็น โดยผ่านกระบวนการทางวัฒนธรรมแสงปัญญา และมีวัฒนธรรมเมตตา เป็นฐานการดำเนินชีวิต

พระพรหมคุณาภรณ์ (2547, หน้า 14) ได้ให้ความหมายโรงเรียนวิถีพุทธว่า คือ โรงเรียนที่จัด การศึกษาตามหลักคำสอนของพระพุทธเจ้าโดยดำเนินตามมรรค ซึ่งเป็นวิถีแห่งการดำเนินชีวิตในพระพุทธศาสนาที่แปลว่าทางอันประเสริฐมีองค์ 8 ประการ พัฒนาตามหลักไตรสิกขา สรุปว่าโรงเรียนวิถีพุทธคือโรงเรียนที่ฝึกอบรมผู้เรียนให้มีวิถีชีวิตแบบชาวพุทธทั้งในและนอกสถานที่ฝึกอบรมผู้เรียนให้กิน อยู่ ดู ฟัง เป็น คำว่าเป็นในกรณีนี้หมายถึง กิน อยู่ ดู และฟัง ตามหลักไตรสิกขาคือให้เกิดความประพฤติที่ดีงาม (ศีล) เกิดความมั่นคงในอารมณ์ (สมาธิ) เกิดความรอบรู้เท่าทัน (ปัญญา) ประยุกต์หลักพุทธธรรมให้ใช้ในชีวิตประจำวันได้ และสามารถบูรณาการหลักธรรมให้เข้ากับรายวิชาอื่นๆ คือสอดแทรกวิถีแห่งความเป็นพุทธลงในทุกรายวิชาที่ทำการเรียนการสอน เป็นโรงเรียนที่เน้น

หลักการดำเนินชีวิตให้มีความสุข มีวิถีแห่งการดำเนินชีวิตที่ชัดเจนนั้นคือ หลักของมรรคมงคล 8 ประการ

มหาเถรสมาคม (2557, หน้า 31-33) ได้มีมติให้ความหมายไว้ว่า โรงเรียนวิถีพุทธคือ โรงเรียนระบบปกติทั่วไปที่นำหลักธรรมพระพุทธศาสนามาใช้ หรือประยุกต์ใช้ในการบริหารและการพัฒนาผู้เรียนโดยรวมของสถานศึกษา ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนาชีวิตโดยผ่านกระบวนการทางวัฒนธรรม แสวงหาปัญญาและมีเมตตาเป็นฐานการดำเนินชีวิต มุ่งเน้นให้ผู้ศึกษาเข้าใจชีวิตที่แท้จริง สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องเหมาะสมโดยอาศัยระบบการศึกษาตามหลักพุทธธรรม 3 ประการ คือ ไตรสิกขา ได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา มาใช้ฝึกอบรมให้ครอบคลุมการดำเนินชีวิตทุกด้าน สู่การพัฒนาที่สมบูรณ์ได้

สาส์น ทาเหล็ก (2549, หน้า 67) กล่าวว่าโรงเรียนวิถีพุทธหมายถึง โรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียนโดยรวม ทั้งด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านปัญญาความคิด และด้านการดำเนินชีวิตอื่น ๆ โดยใช้หลักธรรมในพระพุทธศาสนาเป็นกรอบแนวทางในการบริหารจัดการของโรงเรียนซึ่งรวมถึงการจัดหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมอื่นๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาจิตใจ และปัญญา

จิระวรรณ พรศิริ (2554, หน้า 24) กล่าวว่า โรงเรียนวิถีพุทธ หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษา แบบปกติเหมือนกับโรงเรียนทั่วไปแต่มีการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาด้านจริยธรรมโดยมีความมุ่งหมายให้ผู้เรียนนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตให้ถูกต้องโดยยึดหลักไตรสิกขา

สรุปโรงเรียนวิถีพุทธ หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาโดยมีการวางแผนพัฒนาโดยการนำหลักธรรมทางศาสนาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการโรงเรียนเพื่อให้เด็กได้มีการเรียนรู้ การนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้พัฒนาด้านจิตใจ ด้านปัญญา สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างเป็นสุข

รูปแบบของโรงเรียนวิถีพุทธ

โรงเรียนวิถีพุทธเป็นสถานศึกษาในระบบปกติที่นำหลักพุทธธรรม หรือองค์ความรู้ที่เป็นคำสอนในพระพุทธศาสนาประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษา โดยมีจุดเน้นที่สำคัญ คือ การนำหลักธรรมมาใช้ในระบบพัฒนาผู้เรียน โดยรวมการพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถ กิน อยู่ ดู ฟัง เป็น ให้ใช้ปัญญาและนำไปสู่การดำเนินชีวิตดังนี้

มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย (2557) โรงเรียนวิถีพุทธดำเนินการพัฒนาผู้เรียนโดยใช้หลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา อย่างบูรณาการ ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการพัฒนา “การกิน อยู่ ดู ฟัง เป็น” คือ มีปัญญารู้เข้าใจในคุณค่าแท้ใช้กระบวนการทางวัฒนธรรมแสวงหาปัญญา และมีวัฒนธรรมเมตตาเป็นฐานการดำเนินชีวิต โดยมีผู้บริหารและคณะครูเป็นกัลยาณมิตร ช่วยกันพัฒนาดำเนินการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีวิถีการทำงาน วิถีชีวิต วิถีการเรียนรู้ วิถีวัฒนธรรมต่างๆ ตามหลัก “ไตรสิกขา” ที่นำไปสู่ “ปัญญา” วิถีชีวิตที่ดีงามตามหลักไตรสิกขา ทั้ง 3 ด้าน

1. ศีล (พฤติกรรม) มีกิริยามารยาท กิน อยู่ ดู ฟัง เป็น รู้จักพิจารณาเลือกเสพสิ่งบริโภค และสื่อต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์ด้วยปัญญา รู้จักความพอดี พอประมาณ ในการแสวงหา บริโภค สะสม สิ่งต่าง ๆ ปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์ภายนอกที่ถูกต้องเพื่อให้เกิดวินัยในตนเอง ไม่เบียดเบียนตนเอง และผู้อื่นโดยมีศีล 5 เป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต มีชีวิตที่สัมพันธ์ด้วยดีกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน สังคมและสิ่งแวดล้อม

2. จิตใจ (สมาธิ) มีสมรรถภาพที่ดี คือ มีสมาธิ มีความตั้งมั่น เข้มแข็ง มุ่งมั่นทำดี ด้วยจิตใจ กล้าหาญ อดทน สู้สิ่งยาก ขยันหมั่นเพียร ไม่ย่อท้อสามารถฟันฝ่าอุปสรรคผ่านความยากลำบากไปได้ พึ่งตนเองได้ มีคุณภาวะ คือ มีความกตัญญูรู้คุณ มีจิตใจเมตตา กรุณา โอบอ้อมอารี มีน้ำใจ ละอายชั่ว กลัวบาป ซื่อสัตย์ รับผิดชอบ กล้ารับผิด เกิดจิตที่เป็นบุญกุศลอย่างสม่ำเสมอ มีสุขภาวะที่ดี คือ มีความสุข ความร่าเริง เบิกบาน มองโลกในแง่ดี มีกำลังใจ เกิดแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ ในการร่วมกิจกรรมงานต่าง ๆ

3. ปัญญา มีศรัทธาเลื่อมใสและมีความเข้าใจในพระรัตนตรัย ในกฎแห่งกรรม และในหลักบาปบุญคุณโทษมีทักษะและอุปนิสัยในการเรียนรู้ที่ดี จูงใจ ใฝ่รู้ รู้จักการค้นคว้า การจดบันทึกให้เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง การคิดวิเคราะห์ประมวลผล สามารถนำเสนอถ่ายทอดได้ทั้งแบบกลุ่มและรายบุคคล มีทักษะชีวิตเท่าทันต่อสิ่งเร้าภายนอก และกิเลสภายในตนสามารถแก้ปัญหาชีวิตได้ สามารถนำหลักธรรมไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตได้ มีฐานชีวิตที่ดีมีทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติธรรม เกิดปัญญาเข้าใจในสังขารธรรมในชีวิตได้ตามวุฒิภาวะของตน สามารถต่อยอดพัฒนาไปสู่การปฏิบัติธรรมให้เกิดความเจริญงอกงามในธรรมที่สูงยิ่งขึ้นไป ลักษณะโรงเรียนวิถิพุทธเน้นการจัดสภาพทุก ๆ ด้าน เพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนพัฒนาตามหลักพุทธธรรมอย่างบูรณาการ โดยส่งเสริมให้เกิดความเจริญงอกงามตามลักษณะแห่งปัญญาธรรม 4 ประการ คือ

1. สัมปยุตสังเสวะ หมายถึงการอยู่ใกล้ชิดคนดี ใกล้ผู้รู้ มีครู อาจารย์ดี มีข้อมูล มีสื่อที่ดี
2. สัทธัมมัสสวนะ หมายถึง เอาใจใส่ศึกษาโดยมีหลักสูตร การเรียนการสอนที่ดี
3. โยนิโสมนสิการ หมายถึง มีกระบวนการคิดวิเคราะห์พิจารณาหาเหตุผลที่ดีและถูกวิธี
4. อัมมานุสุมมปฏิบัติ หมายถึง ความสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตได้ถูกต้องเหมาะสม

การบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) (2546, หน้า 37-40) กล่าวถึงการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ คือ ภาพอังกดงามของโรงเรียนวิถิพุทธ เป็นภาพที่สะท้อนถึงการนำหลักธรรมพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักไตรสิกขามาใช้ในการพัฒนาผู้เรียน และแสดงถึงความพยายามนำหลักพุทธธรรมต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการบริหารและจัดการศึกษาอย่างชัดเจนโดยให้มีรูปแบบที่หลากหลาย ตามความเหมาะสมของสถานศึกษาที่จะพัฒนาผู้เรียนได้อย่างดีที่สุด พร้อมกับสร้างสรรค์สภาพการดำเนินงานที่ผู้เกี่ยวข้องทุกส่วนมีความสุขและได้พัฒนาสู่ชีวิตและสังคมที่ดีงามควบคู่กันไป เมื่อโรงเรียนพัฒนาสู่วิถิพุทธและได้พัฒนาจนเป็นโรงเรียนวิถิพุทธที่ชัดเจน จะสังเกตได้ถึงความเปลี่ยนแปลงและประโยชน์อันมากมายที่เกิดขึ้นตามมา ที่เปี่ยมไปด้วยความงดงามและคุณค่า เช่น

1. นักเรียนได้รับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ต่าง ๆ อย่างชัดเจนพร้อมกับการพัฒนาปัญญาและด้านอื่น ๆ การพัฒนาที่จะให้เป็นคนดี เก่ง และมีความสุขพร้อม ๆ กันที่คิดว่ายากจะไม่สามารถสำหรับโรงเรียนวิถิพุทธ
2. การพัฒนาผู้เรียนที่เกิดขึ้นชัดเจนจะเป็นที่ชื่นชอบและชื่นชมของทั้งผู้ปกครอง ครู อาจารย์ และชุมชนที่ได้รับทราบ การยอมรับและความร่วมมือช่วยเหลือจะเกิดขึ้นอย่างทั่วถึง
3. สภาพแวดล้อมและบรรยากาศปฏิสัมพันธ์ของโรงเรียนจะดีขึ้น และเกื้อกูลการพัฒนาผู้เรียนรอบด้านทั้งศีล สมาธิ และปัญญา ผู้คนที่เกี่ยวข้องล้วนเป็นกัลยาณมิตรแก่กันและกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อนักเรียน

4. บุคลากรในโรงเรียนสามารถพัฒนาตนเองทั้งวิธีการทำงานและวิถีชีวิต ทำให้สภาพการทำงานมีความสุข มีคุณค่าเพิ่มขึ้น ชีวิตส่วนตัวพัฒนาสู่ความสะอาด สว่าง สงบ ชัดเจนเพราะความเป็นวิถีพุทธช่วยกล่อมเกล่า

5. โรงเรียนโดยผู้บริหาร ครู บุคลากร และนักเรียน เป็นแบบอย่างแก่สังคม อีกเป็นพลังการพัฒนาสังคมวงกว้างให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป แนวการดำเนินการและจังหวะก้าวการพัฒนาของโรงเรียนวิถีพุทธแต่ละแห่งจะมีความแตกต่างกัน ตามลักษณะเฉพาะของแต่ละสถานศึกษา อย่างไรก็ตาม ก้าวอย่างใดที่ชัดเจนจะมีโอกาสเกิดขึ้นได้จากความพยายามในการพัฒนาผู้เรียนทั้งศีล สมาธิ ปัญญา ควบคู่กันไปอย่างบูรณาการบนวิถีการดำเนินชีวิตธรรมดาที่ส่งเสริมการพัฒนา การกิน อยู่ ดู ฟัง ให้เป็น คือ ดำเนินชีวิตได้อย่างรู้เท่ารู้ทันและจัดการได้ในลักษณะที่จะก่อประโยชน์ต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมให้มากที่สุด

ขั้นตอนการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธ

ไพรัช สู่แสนสุข (2557) แนวการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การจะพัฒนาให้มีคุณภาพประสิทธิภาพจะต้องพิจารณาองค์ประกอบและลำดับขั้นตอนที่เป็นระบบซึ่งประกอบด้วย 6 ขั้นตอนดังนี้

1. การเตรียมการ เป็นขั้นตอนความพยายามที่จะเตรียมสิ่งที่จะทำให้การดำเนินการพัฒนาเป็นไปได้โดยสะดวก ซึ่งมีประเด็นสำคัญที่ต้องคำนึงถึงในการเตรียมการ เช่น การหาที่ปรึกษา แหล่งศึกษา และเอกสารข้อมูลต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ปรึกษาที่เป็นกัลยาณมิตรในการพัฒนาวิถีพุทธนี้ ซึ่งอาจจะเป็นพระภิกษุหรือฆราวาสที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ มีศรัทธาและความรู้ชัดในพุทธธรรม ถ้าเป็นฆราวาสควรเป็นแบบอย่างในสังคมได้ เช่น เป็นผู้ไม่ข้องแวะในอบายมุข เป็นผู้ทรงศีล ปฏิบัติธรรม เป็นต้น ที่ปรึกษาจะมีความจำเป็นมากโดยเฉพาะในระยะเริ่มของการพัฒนา การเตรียมบุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษา นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ให้มีความตระหนักในคุณประโยชน์ที่จะเกิดขึ้น ให้เกิดศรัทธา และฉันทะในการร่วมกันพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธด้วยปัญญา รู้เข้าใจทิศทาง จากศรัทธาและฉันทะ การพัฒนาร่วมกัน ความสำเร็จในการพัฒนาคาดหวังได้ว่าจะเกิดขึ้นได้ไม่ยาก สำหรับวิธีการเตรียมผู้เกี่ยวข้องนี้สามารถดำเนินการได้หลากหลายตั้งแต่วิธีทั่วไป เช่น การประชุมชี้แจง การสัมมนา จนถึงการประชุมสัมพันธที่หลากหลาย การร่วมกันศึกษาดูงาน เป็นต้น การกำหนดเป้าหมาย จุดเน้นหรือวิสัยทัศน์ และแผนงานที่ชัดเจนทั้งระยะยาวในธรรมนูญสถานศึกษา และแผนปฏิบัติการรายปีก็ตามที่เกี่ยวข้องเห็นพ้องกัน จะเป็นหลักประกันความชัดเจนในการดำเนินการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธได้อย่างดี อันเป็นส่วนสำคัญของการเตรียมการที่ดี

2. การดำเนินการจัดสภาพและองค์ประกอบ เป็นการดำเนินการจัดปัจจัยต่าง ๆ ของการพัฒนาผู้เรียน ซึ่งประกอบไปด้วยสภาพทั้งกายภาพและองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอันจะนำไปสู่การเป็นปัจจัยในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักปัญญาคุณธรรม 4 ประการคือการอยู่ใกล้คนดีใกล้ผู้รู้ มีข้อมูลมีสื่อที่ดี (สัปปุริสสังเสวะ) การใส่ใจศึกษาเล่าเรียน โดยมีฐานของหลักสูตรการเรียนการสอนที่ดี (สัทธัมมัสสวนะ) การมีกระบวนการคิดที่ดีคิดถูกวิธีโดยมีสภาพและบรรยากาศ ที่ส่งเสริม (โยนิโสมนสิการ) ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม หรือนำความรู้ไปใช้ในชีวิตได้เหมาะสม (ธัมมานุธัมมปฏิบัติ) สภาพและองค์ประกอบที่สำคัญที่จำเป็นต้องจัดส่งเสริมให้เกิดวิถีพุทธมีตัวอย่างเช่นหลักสูตรสถานศึกษา หน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็น องค์ประกอบสำคัญของการเรียนการ

สอนที่โรงเรียนวิถีพุทธควรคำนึงถึงอย่างยิ่ง แนวคิดหนึ่งของการจัดคือ การบูรณาการหลักสูตรรวมทั้งที่เป็นความรู้ ศรัทธา ค่านิยม คุณธรรม และการฝึกปฏิบัติหลักสูตรในการเรียนการสอนโดยอาจกำหนดในระดับจุดเน้นหลักสูตรสถานศึกษาที่แทรกในทุกองค์ประกอบหลักสูตรสถานศึกษา หรือกำหนดในระดับหน่วยการเรียนรู้ หรือแผนการจัดการเรียนรู้ที่ครูจะนำสู่การจัดการเรียนรู้ต่อไป การเตรียมกิจกรรมนักเรียนที่โรงเรียนต้องคิดและกำหนดให้เหมาะสมกับผู้เรียนของตนมากที่สุด ซึ่งลักษณะกิจกรรมที่กำหนดมีหลากหลายทั้งที่เป็นกิจกรรมประจำวัน ประจำสัปดาห์ หรือประจำโอกาสต่าง ๆ และกิจกรรมวิถีชีวิตซึ่งถ้าโรงเรียนเลือกกำหนดและเตรียมการไว้ล่วงหน้าจะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน อีกสะท้อนให้เห็นถึงคำกล่าวที่ว่า “การศึกษาเริ่มต้นเมื่อคนกิน อยู่ ดู ฟังเป็น” (ป.อ.ปยุตโต) การจัดสภาพ กายภาพสถานศึกษาที่หมายครอบคลุมถึงอาคารสถานที่ ห้องเรียน แหล่งเรียนรู้ สภาพแวดล้อม อาณาบริเวณของสถานศึกษาซึ่งสถานศึกษาจำเป็นต้องคำนึงถึงการจัดให้เหมาะสม และมุ่งเน้นที่จะส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาไตรสิกขาให้มากที่สุด ทั้งที่ผ่านระบบการเรียนรู้ตามหลักสูตร สถานศึกษาและผ่านการเรียนรู้วิถีชีวิตจริงจาก “การกิน อยู่ ดู ฟัง” ในชีวิตประจำวัน การจัดบรรยากาศปฏิสัมพันธ์ โดยผ่านการเตรียมการ การมอบหมายการรับผิดชอบของบุคลากรในการจัดกิจกรรมส่งเสริม หรือดูแลให้บรรยากาศปฏิสัมพันธ์ที่ดีเป็นกลยุธมิตรเกิดขึ้นอย่างจริงจังต่อเนื่อง โดยจัดผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย อาทิ การกระตุ้นทุกคนทำตนเป็นตัวอย่างที่ดี การยกย่องผู้ทำดี การปลูกศรัทธาค่านิยมปฏิบัติดีปฏิบัติชอบต่อผู้อื่น เป็นต้น รายละเอียดแนวคิด หลักการและตัวอย่างการจัดดำเนินการของการจัดสภาพและองค์ประกอบต่างๆ จะได้นำเสนอในลำดับต่อไป

3. การดำเนินการพัฒนาตามระบบไตรสิกขา จุดเน้นการดำเนินการพัฒนา คือ นักเรียนของสถานศึกษา โดยเป็นการพัฒนาตามระบบไตรสิกขาที่เป็นลักษณะบูรณาการทั้งในกิจกรรม การเรียนการสอนตามหลักสูตร และกิจกรรมวิถีชีวิตต่าง ๆ ที่ส่งเสริม “การกิน อยู่ ดู ฟังให้ เป็น” เป้าหมายการพัฒนาจัดให้มีความชัดเจนที่พัฒนาทั้งองค์รวมของชีวิตที่จะนำสู่การพัฒนาชีวิตที่สมบูรณ์ในที่สุด นอกจากการพัฒนาผู้เรียนอันเป็นภาระหลักแล้วสถานศึกษาจำเป็นต้องไม่ละเลย การพัฒนาบุคลากรของตนเองทั้งหมดด้วยเพราะบุคลากรโดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ ครูและผู้บริหาร จะเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน ดังนั้น ยิ่งบุคลากรได้รับการพัฒนาตามระบบไตรสิกขามากเท่าไร จะส่งผลดีต่อการช่วยให้นักเรียนได้รับการพัฒนามากขึ้นเท่านั้น แนวทางการพัฒนาบุคลากรและลักษณะบุคลากรที่เหมาะสมในโรงเรียนวิถีพุทธจะได้นำเสนอในลำดับต่อไป การดำเนินการพัฒนาผู้เรียนและบุคลากรตามระบบไตรสิกขานี้จะดำเนินการได้ดี หากในขั้นเตรียมการ ขั้นดำเนินการจัดสภาพและองค์ประกอบ และขั้นดูแลสนับสนุนใกล้ชิดดำเนินการได้อย่างดี เพราะต่างเป็นเหตุปัจจัยที่สำคัญในการดำเนินการพัฒนาผู้เรียน

4. การสนับสนุนและดูแล เป็นขั้นตอนสำคัญในการเป็นปัจจัยส่งเสริมให้การดำเนินการพัฒนาเป็นไปอย่างราบรื่นมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ลักษณะของการดูแลสนับสนุนที่เหมาะสมควรมีลักษณะของความเป็นกลยุธมิตรที่ปรารถนาดีต่อกัน ปรารถนาดีต่อการพัฒนาผู้เรียนหรือต่องานกิจกรรมที่สำคัญของขั้นนี้ คือ การนิเทศติดตาม ที่จะดูแลการดำเนินงานให้เป็นไปตาม แผนที่กำหนดไว้ การให้คำปรึกษาและชี้แนะผู้ปฏิบัติ การให้ความช่วยเหลือทางวิชาการ ฯลฯ การสนับสนุนทั้งทรัพยากรข้อมูลและเครื่องมือต่าง ๆ ในการช่วยดำเนินการให้เป็นไปได้อย่างราบรื่น การรวบรวม

ข้อมูลและการประเมินผลระหว่างดำเนินการ อันจะเป็นฐานของการปรับปรุงต่อเนื่องต่อไป หรือแม้เป็นข้อมูลในการพิจารณาจัดการดูแลสนับสนุนได้อย่างเหมาะสม

5. การปรับปรุงพัฒนาต่อเนื่อง ประเมินผลและเผยแพร่ เป็นขั้นตอนของระบบบริหารจัดการที่กำหนดเพื่อเน้นย้ำการพัฒนาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยนำข้อมูลในขั้นตอนต้น ๆ มาพิจารณาแล้วกำหนดปรับปรุงหรือพัฒนางานที่กำลังดำเนินการอยู่ให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้วงจรที่สนับสนุนการปรับปรุงและพัฒนางานเป็นไปอย่างชัดเจนต่อเนื่อง คือ การมีอิทธิบาท 4 (ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา) และอุปญญาตธรรม 2 (ความไม่สันโดษในกุศลธรรม และความไม่ย่อท้อในการพากเพียร) ประเมินผลและเผยแพร่ เป็นขั้นตอนที่จะสะท้อนให้ทราบถึงผลการดำเนินงานในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ อาจเป็น 1 ปี หรือ 3 ปี หรือเมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรม เป็นต้น และในการประเมินจะเน้นข้อมูลที่เป็นเชิงประจักษ์เชื่อถือได้ ให้ข้อมูลที่ชัดเจนที่สามารถนำไปสู่การเผยแพร่หรือรายงานผู้เกี่ยวข้องให้ทราบผลการดำเนินงานนั้น ๆ และนำไปเป็นข้อมูลในการวางแผนดำเนินการอื่นๆ ต่อไป และในระบบประกันคุณภาพ ขั้นตอนนี้มีความสำคัญไม่น้อยต่อการเสนอให้ผู้เกี่ยวข้องยอมรับในการดำเนินการ

การจัดวิธีพุทธวิถีการเรียนรู้

มหาเถรสมาคม (2547, หน้า 31-33) โรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักไตรสิกขานี้เพื่อพัฒนา ผู้เรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ด้วยภาวนา 4 คือ พัฒนาทางกาย สังคม จิตใจ และสติปัญญา กระบวนการจัดการศึกษาในโรงเรียนวิถีพุทธต้องบูรณาการไตรสิกขาเข้าร่วมกับกลุ่มสาระและกิจกรรมต่าง ๆ ในหลักสูตรนั้นคือ มีศีล สมาธิ ปัญญา เป็นเหมือนเส้นด้ายที่ร้อยเรียงทุกกลุ่มสาระและกิจกรรมเข้าด้วยกัน กล่าวอีกนัย คือ โรงเรียนฝึกอบรมผู้เรียนให้มีวิถีชีวิตแบบชาวพุทธทั้งในและนอกสถานที่ศึกษา ดังนั้น ผู้เรียนต้องปฏิบัติตามหลักไตรสิกขาตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องมีไตรสิกขาในขณะที่กิน อยู่ ดู และฟัง ซึ่งเป็นกิจกรรมประจำวันของนักเรียน เมื่อมีไตรสิกขาเป็นเครื่องมือพัฒนาแล้ว ผลที่ตามมาคือผู้เรียนได้รับการพัฒนาทั้ง 4 ด้าน ไปพร้อมๆ กันได้แก่

1. พัฒนาการทางกาย (กายภาวนา) หมายถึง การเจริญกาย พัฒนากาย คือ การฝึกอบรมกายให้รู้จักติดต่อกว้างขวางกับสิ่งแวดล้อมทั้งหลายด้วยดี และปฏิบัติต่อสิ่งเหล่านั้นในทางที่เป็นคุณ มิให้เกิดโทษให้เป็นกุศลธรรมงอกงาม ให้กุศลธรรมเสื่อมสูญในเบื้องต้น คือ ให้กินเป็น อยู่เป็น ดูเป็น และฟังเป็น กายภาวนาจึงเป็นเรื่องของการพัฒนาตนเองเพื่อความสัมพันธ์ที่ดีกับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

2. พัฒนาการทางด้านสังคม (ศีลภาวนา) หมายถึง การเจริญศีลคือการพัฒนาความประพฤติ ฝึกอบรมให้ตั้งอยู่ในระเบียบวินัย กฎเกณฑ์และกติกาสังคม ไม่เบียดเบียน หรือก่อความเดือดร้อน เสียหายให้แก่สังคม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ด้วยดี

3. พัฒนาการทางจิต (จิตภาวนา) หมายถึงการเจริญจิต คือพัฒนาฝึกอบรมจิตใจให้เข้มแข็ง มั่นคง เจริญงอกงามด้วยคุณธรรมทั้งหลาย เช่น มีเมตตากรุณา ขยันหมั่นเพียร อดทนมีสมาธิ สดชื่น เบิกบาน ผ่องใส เป็นต้น

4. พัฒนาการทางปัญญา (ปัญญาภาวนา) หมายถึงการเจริญปัญญา คือการพัฒนาปัญญา การฝึกอบรมทางปัญญา ให้รู้และเข้าใจสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกและชีวิตตามสภาวะที่เป็นจริง สามารถทำจิตใจให้เป็นอิสระ ไม่ลุ่มหลงไปตามกระแสนิยม

สามารถแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นได้ด้วยปัญญา ผู้เรียนที่มีการพัฒนาการทั้ง 4 ด้านนี้ จะเป็นคนเก่ง ดี และมีความสุข

การจัดการเรียนรู้โรงเรียนวิถีพุทธประกอบด้วยส่วนสำคัญ 4 ส่วน คือ

1. หลักสูตรสถานศึกษา สอดแทรกพุทธธรรมในวิสัยทัศน์ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพิ่มเติม คุณธรรม จริยธรรม ในผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้มีการบูรณาการพุทธธรรมในการจัดหน่วย การเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระ สอดแทรกความรู้และการปฏิบัติจริงในการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระกิจกรรม พัฒนาผู้เรียนและสถานการณ์อื่น ๆ นอกห้องเรียน ได้แก่ บูรณาการในการเรียนรู้ บูรณาการในชีวิต และบูรณาการไตรสิกขาใช้ชีวิตประจำวัน ศึกษาเพิ่มเติมได้จากเอกสารการจัดการเรียนรู้สาระ พระพุทธศาสนา

2. ผู้สอน เป็นตัวอย่างที่ดี “สอนให้รู้ ทำให้ดู อยู่ให้เห็น” อย่างสม่ำเสมอ เป็นกัลยาณมิตร แก่ผู้เรียน มีเมตตาธรรม ความอ่อนโยน อดทน อดกลั้นและสร้างเสริมกำลังใจแก่ผู้เรียนอยู่เสมอ

3. กระบวนการเรียนรู้พัฒนาผู้เรียนรอบด้าน สมดุล สมบูรณ์ ทั้งกาย (กายภาวนา) ความ ประพฤติ (ศีลภาวนา) จิตใจ (จิตภาวนา) และปัญญา (ปัญญาภาวนา) จัดโอกาสส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ เรียนรู้ และปฏิบัติธรรมอย่างสอดคล้องกับวิถีชีวิต (กิน อยู่ ดู ฟัง) สร้างเสริมให้เกิดวัฒนธรรมแสง ปัญญาและวัฒนธรรมเมตตา เน้นให้เกิดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ เข้าใจและค้นพบคุณค่าแท้ ของสรรพสิ่ง

4. บุคลากรและคุณลักษณะบุคลากรโรงเรียนวิถีพุทธ การจัดการศึกษาโรงเรียนวิถีพุทธนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรมีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนในระบบไตรสิกขา ทั้งใน ฐานะเป็นผู้อบรมสั่งสอนผู้จัดการเรียนรู้ และการเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตน บุคลากรทุกคน ควรพัฒนาตามหลักไตรสิกขาให้มีคุณลักษณะเป็นผู้มีความรู้หลักพุทธธรรมเป็นอย่างดี ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ สามารถจัดการเรียนรู้ตามวิถีพุทธ และเป็นกัลยาณมิตรมีลักษณะของการเป็นผู้ที่สอนให้รู้ ทำให้ดู อยู่ให้เห็น พร้อมช่วย ให้ผู้เรียนพัฒนาได้เป็นอย่างดี หลักคิดทั้งนี้การพัฒนาบุคลากรของ โรงเรียนควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีรูปแบบวิธีการ หลากหลาย เหมาะสมกับลักษณะและเงื่อนไข ของโรงเรียน แนวทางสำคัญหนึ่งในการพัฒนาบุคลากร คือการปฏิบัติธรรมในวิถีชีวิตประจำวัน ทั้งนี้ ผู้บริหารควรเป็นผู้นำในการพัฒนาตนเองและการปฏิบัติเป็นตัวอย่างหลักทำแนวทางการพัฒนา บุคลากร เช่น การวิเคราะห์สภาวะธรรมหรือภูมิธรรม ธรรมวุฒิ และลักษณะของบุคลากร ค้นหา บุคลากรแนวร่วมหรือแกนนำ วางแผนพัฒนาบุคลากร โดยการสร้างศรัทธา สร้างความเข้าใจด้วยวิธีที่ เหมาะสมกับลักษณะของบุคลากร จัดกิจกรรมที่เป็นตัวอย่างสะท้อนให้เห็นความสำเร็จ ทั้งกิจกรรม รูปธรรมและกิจกรรมพัฒนาจิต ให้การยกย่อง ชมเชย แก่บุคลากรที่พัฒนาเป็นแบบอย่าง เช่น การ จัดอบรมใหญ่ประจำปี การจัดกิจกรรมพัฒนาจิตเจริญปัญญาอยู่ยงรายสัปดาห์ หรือรายเดือน การจัด กลุ่มสนทนาธรรม การจัดฟังเทศน์ปฏิบัติธรรม ในโอกาสวันสำคัญ การจัดศึกษาดูงาน หรือปฏิบัติ ธรรมในสำนักงานต่าง ๆ การส่งเสริมการศึกษาปฏิบัติธรรมด้วยตนเอง โดยจัดห้องสมุดและสื่อต่างๆ ให้ยืมหรือใช้ศึกษาจัดห้องวิปัสสนา เป็นต้น การจัดกิจกรรมส่งเสริมการถือศีลห้าเป็นวิถีชีวิต การจัด ส่งเสริมการประเมินผลปฏิบัติธรรม และสอบอารมณ์คุณลักษณะสำคัญของบุคลากรในโรงเรียนที่จัด การศึกษาระบบโรงเรียนวิถีพุทธ ควรเป็นบุคคลที่มีความศรัทธาในพระพุทธศาสนาควร ละ เลิกจาก อบายมุข ปฏิบัติตนถือศีล 5 เป็นนิจ เป็นผู้มีอุดมการณ์ที่จะพัฒนาตนเอง และดำเนินชีวิตที่ดีงาม และ

สามารถเป็นผู้นำและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการทำความดีมีความเป็นกัลยาณมิตรต่อทุกคนโดยสุจริตใจ ปฏิบัติงานเต็มความรู้ความสามารถทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลกับโรงเรียน และอุทิศตนเพื่อผลสำเร็จของงานอย่างแท้จริง สรุปรการจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้ให้แก่เด็กนักเรียนตามแนววิถีพุทธ คือ ต้องบูรณาการพุทธธรรมเข้าสู่การเรียนรู้และการปฏิบัติจริงในทุกกลุ่มสาระ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน โดยครูผู้สอนควรเป็นตัวอย่างที่ดีและควรใช้หลักกัลยาณมิตรต่อผู้เรียนและใช้กระบวนการเรียนรู้พัฒนาผู้เรียน รอบด้านควรจัดโอกาสส่งเสริมและสร้างเสริมปฏิบัติธรรมอย่างสอดคล้องกับวิถีชีวิต

2.5 บริบทของโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ

ประวัติความเป็นมา

เมื่อปี พ.ศ.2500 ได้มีคณะบุคคลประกอบด้วยข้าราชการ กรรมการยุวพุทธิกสมาคม จังหวัดเชียงใหม่ พระสงฆ์และพ่อค้า ได้ร่วมกันแก้ปัญหาวัยรุ่นและส่งเสริมศีลธรรมโดยตั้งเป็นคณะออกไปเยี่ยมเยียนอบรมและเทศนาแก่ประชาชนตามวัดต่าง ๆ ในเมืองเชียงใหม่ ในระหว่างนี้ได้พบกับเด็กที่เรียนจบชั้น ป.4 ที่เรียนดี แต่ไม่มีโอกาสเรียนต่อเพราะพ่อแม่ยากจน คณะบุคคลดังกล่าวจึงมีความเห็นร่วมกันว่า ควรจะหาทางช่วยเหลือเด็กเหล่านี้ให้ได้เรียนสูงยิ่งขึ้น จึงตกลงเริ่มดำเนินการหาทุนเพื่อก่อตั้งโรงเรียนช่วยเหลือเด็ก จากนั้นจึงได้ทำหนังสือเสนอต่อทางราชการเพื่อขอจัดตั้งโรงเรียน

การเปิดโรงเรียนเมตตาศึกษาจึงอาศัยอาคารพุทธสถานเป็นสถานที่ประกอบพิธีเปิด เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2502 ตรงกับวันวิสาขบูชา หลังจากประกอบพิธีเปิดแล้วได้อาศัยศาลามุงสังกะสีหลังเล็ก ๆ ซึ่งเป็นห้องสมุดเก่าของพุทธสถานเป็นที่เรียน ในปีแรกนี้รับเฉพาะนักเรียนชั้นมัธยม 1 (เทียบเท่า ป.5 ในปัจจุบัน) จำนวน 35 คน คัดเลือกเด็กจากอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดเชียงใหม่ ในจำนวนนี้ได้ให้เข้าอยู่ในหอพักของโรงเรียนซึ่งตั้งอยู่ในวัดเจดีย์หลวงจำนวน 25 คน โดยให้อยู่ในความปกครองของพระวินัยโกศล (หลวงปู่จันทร์ กุสโล) อีก 10 คนเป็นนักเรียนไปกลับ นักเรียนทั้งหมดเรียนโดยไม่เสียค่าเล่าเรียนและค่าบำรุงใดๆ ทั้งสิ้น

พ.ศ. 2503 โรงเรียนรับนักเรียนชั้นมัธยม 1 อีก 1 ห้อง จำนวน 35 คน และได้ย้ายอาคารเรียนมาเรียนในโรงเรียนปริยัติธรรมวัดเจดีย์หลวง คุณนายกิมเฮียง บำรุงนวรณ ได้แสดงความจำนงจะบริจาคทรัพย์จำนวนไม่เกิน 2 แสนบาท เพื่อสร้างอาคารให้โรงเรียน และขอแจ้งความประสงค์ว่าจะขอสร้างอาคารในวัดเจดีย์หลวงในส่วนที่ติดกับถนนใหญ่ จึงตกลงสร้างอาคารขึ้นตรงที่ตั้งของพระวิหารวัดสุกขมัย (มุขตะวันออกเฉียงใต้ของวัดเจดีย์หลวง) ระหว่างก่อสร้างคุณนายกิมเฮียงได้ถึงแก่กรรม ญาติของท่านได้ดำเนินการก่อสร้างจนสำเร็จในปี 2504 ให้ชื่อว่า “ตึกบำรุงนวรณ” ทำพิธีเปิดวันที่ 29 พฤษภาคม 2504

พ.ศ.2516 ทางมูลนิธิได้รับทุนจากองค์การ NOVIB แห่งประเทศเนเธอร์แลนด์ เป็นเงินประมาณ 3 ล้านบาท เพื่อสร้างอาคารห้องประชุม-ห้องสมุด-ห้องวิทยาศาสตร์ สมเด็จพระสังฆราชฯ ได้เสด็จมาทรงวางศิลาฤกษ์เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2518 เมื่อสร้างเสร็จแล้วตั้งชื่อตึกว่า “ตึกวินยาภรณ์” เพื่อเป็นเกียรติแก่พระราชวินยาภรณ์ (หลวงปู่จันทร์ กุสโล) ผู้ก่อตั้งมูลนิธิและทำงานเกี่ยวกับการให้การศึกษาของโรงเรียนอย่างใกล้ชิดมาตลอด สมเด็จพระสังฆราชฯ ได้เสด็จมาทรงประกอบพิธีเปิดเมื่อ วันที่ 27 พฤศจิกายน 2519

ในปี 2527 ได้มีงานฉลองครบรอบ 25 ปีของโรงเรียน เมื่อวันที่ 25-27 พฤศจิกายน 2527 และทางคณะกรรมการมูลนิธิ ศิษยานุศิษย์ได้ถือเอาวันที่ 26 พฤศจิกายน เป็นวันทำบุญประจำปีของโรงเรียนเสมอมา เพราะวันดังกล่าวเป็นวันคล้ายวันเกิดของหลวงพ่อบุญพระพุทธรูปพจนวราภรณ์ ผู้มีพระคุณสูงสุดของโรงเรียน

ในปี 2532 ทางโรงเรียนได้รับทุนจากนายบุญโอะ ยามาโมโต้ คหบดีชาวญี่ปุ่น จำนวน 1.25 ล้านบาท เพื่อก่อสร้างอาคาร “ยามาโมโต้” เป็นอาคารสองชั้นใต้ถุนโล่ง ขนาด 6x32 เมตร เพื่อใช้เป็นอาคารเรียนอเนกประสงค์ มีห้องพักรู้ ห้องเรียนคอมพิวเตอร์และห้องพักของหลวงพ่อบุญพระพุทธรูปพจนวราภรณ์ด้วย อาคารนี้ได้สร้างเสร็จในปี 2534 และเริ่มใช้ในการศึกษา 2534 และในปี 2540 ได้ปรับใต้ถุนโล่งให้เป็นห้องเรียน 2 ห้องเรียน

ปี 2534 โรงเรียนได้โอนกิจการให้เป็นของวัดเจติยหลวงวรวิหาร และเข้าร่วมเป็นโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา มีองค์กรที่ให้ความช่วยเหลือหลายหน่วยนั้นคือวัดเจติยหลวงวรวิหารมูลนิธิเมตตาศึกษา ชมรมศิษย์เก่า และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.)

ปี 2535 สโมสรไลอ้อนส์เมตตาฯ แห่งประเทศญี่ปุ่น ได้บริจาคทุนทรัพย์ก่อสร้างอาคารเรียนเป็นจำนวนเงิน 600,000 บาท ให้ชื่อว่า อาคารจันทร์ กุสโล อาคารหลังนี้ใช้เป็นที่ทำการชมรมศิษย์เก่า และห้องเรียนของมูลนิธิเมตตายามาโมโต้

ปีการศึกษา 2539 โรงเรียนได้เริ่มสร้างห้องคอมพิวเตอร์และเปิดสอนสำหรับนักเรียน ปี 2542 ได้ต่อเติมอาคารเรียนจันทร์ กุสโล ให้เป็นอาคาร 2 ชั้น

ปี 2543 ได้รับการอุดหนุนจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ ให้สร้างห้องปฏิบัติการทางภาษา (Sound Lab) ซึ่งได้ใช้ชั้นบนของอาคารยามาโมโต้ ขณะเดียวกันก็ได้รับการอุดหนุนสร้างอาคารเรียน 3 ชั้นใต้ถุนโล่ง ขนาด 8 ห้องเรียน แบบ 216 ล สร้างเสร็จในปี 2544 และทำพิธีเปิดในวันที่ 11 พฤศจิกายน 2544

ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนได้รับงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนจำนวน 5,000,000.00 บาท (ห้าล้านบาทถ้วน) สำหรับก่อสร้างอาคารเรียน 1 หลัง ใช้เวลาก่อสร้าง 1 ปี และกระทำพิธีเปิดอย่างเป็นทางการในปีการศึกษา 2550 เมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2551 โดยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จมาทรงเป็นประธาน และเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2551 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณรับโรงเรียนเมตตาศึกษาเข้าเป็นโรงเรียนในพระราชูปถัมภ์ นำความปลาบปลื้มยินดีมาสู่พระเดชพระคุณพระพุทธรูปพจนวราภรณ์และศิษยานุศิษย์เป็นล้นพ้น

ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนเปิดรับนักเรียนหญิงเป็นรุ่นแรกของโรงเรียน จำนวน 38 คน ซึ่งผ่านการคัดเลือกเข้าเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ปัจจุบันโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตน

ราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ตั้งอยู่เลขที่ 103 ถนนพระปกเกล้า ต.พระสิงห์ ในวัดเจติยหลวงวรวิหาร อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ รหัสไปรษณีย์ 50200 โทรศัพท์/โทรสาร 053 272 032

เว็บไซต์โรงเรียน <http://www.metta.ac.th/> อีเมล : info.mettasuksa@gmail.com

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ภายใต้การกำกับดูแลของกลุ่มส่งเสริมโรงเรียนเอกชน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเชียงใหม่ เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยไม่เก็บค่าธรรมเนียมการเรียน

ปรัชญาของโรงเรียน

สร้างคนให้มีคุณธรรม เพื่อค้ำจุนสังคม

วิสัยทัศน์ของโรงเรียน

โรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ นักเรียนมีความรู้คู่คุณธรรม บนพื้นฐานของความเป็นไทย ภายใต้การบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ

เอกลักษณ์ของโรงเรียน

นักเรียนมีความรู้คู่คุณธรรม ประพฤติดี มีวินัยตามแนววิถีพุทธ

อัตลักษณ์นักเรียน

ประพฤติดี มีน้ำใจ ใฝ่เรียนรู้

นโยบายของโรงเรียน

1. พัฒนา ส่งเสริมให้นักเรียนและบุคลากรประพฤติดี มีวินัยตามแนววิถีพุทธ
2. พัฒนาและส่งเสริมให้นักเรียนเอาใจใส่การศึกษา รักการทำงาน รักการค้นคว้า
3. ส่งเสริมให้นักเรียนและบุคลากรของโรงเรียนมีสุขอนามัยที่ดีเสมอ
4. อนุรักษ์ ส่งเสริม และเผยแพร่วัฒนธรรมไทย โดยเฉพาะภูมิปัญญาท้องถิ่น
5. ส่งเสริมให้นักเรียนและบุคลากรปฏิบัติตามพระราชปณิธานโรงเรียนในพระราชูปถัมภ์ฯ เรียนรู้การดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

6. ส่งเสริมให้ครู นักเรียน และบุคลากรเตรียมความพร้อมพัฒนาสู่ศตวรรษที่ 21

พันธกิจ

1. ส่งเสริมครูบุคลากรและผู้เรียนปฏิบัติตามปณิธานโรงเรียนในพระราชูปถัมภ์ฯ
2. พัฒนาครูบุคลากรและผู้เรียนให้มีความรู้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ศตวรรษที่ 21
3. พัฒนาสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน
4. พัฒนาทักษะอาชีพผู้เรียน
5. ส่งเสริมผู้เรียนให้มีคุณธรรมตามแนววิถีพุทธ
6. อนุรักษ์สืบสานเอกลักษณ์วัฒนธรรมท้องถิ่นไทย
7. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียน

เป้าประสงค์หลัก

1. ครูและบุคลากรสนองงานตามแนวพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
2. ผู้เรียนทักษะทางด้าน การคิด การทำงานร่วมกัน การสื่อสาร ความคิดสร้างสรรค์ เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะอาชีพการใช้ชีวิต
3. ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น
4. ครูและบุคลากรทางการศึกษามีสมรรถนะปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานวิชาชีพ

5. ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์
6. ผู้เรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรม ศาสนพิธีได้อย่างถูกต้อง
7. ผู้เรียนสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่นไทย
8. โรงเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐาน
9. ผู้รับบริการมีความพึงพอใจในการบริหารงานของโรงเรียน

แนวทางในการดำเนินงานตามนโยบายของโรงเรียน

โรงเรียนมีกลยุทธ์ในการดำเนินงาน 4 กลยุทธ์ ได้แก่

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาคุณภาพผู้เรียน

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาระบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาศักยภาพครูและบุคลากร

กลยุทธ์ที่ 4 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการในโรงเรียน

คำขวัญแสดงคุณสมบัติของนักเรียนเมตตาศึกษา

นักเรียนเมตตาศึกษาฯ มีคุณสมบัติ 4 ประการได้แก่ เรียนดี ไม่มีทุน ร่างกายสมบูรณ์

ความประพฤติดี

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โรงเรียนคือสังคมหนึ่งที่เยาวชนต้องได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ เป็นสังคมช่วยปลูกฝังทั้งด้านความรู้และคุณธรรมให้กับเยาวชน ซึ่งบุคคลเหล่านี้จะกลายมาเป็นอนาคตของประเทศชาติ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนเป็นอีกหนึ่งนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ต้องการเห็นนักเรียนเป็นผู้มีความประพฤติดี มีคุณธรรมอันดีงาม เพื่อเป็นการสร้างอุปนิสัยตามกรอบของวัฒนธรรมความเป็นไทย ภายใต้แนวคิดหรือความเชื่อพื้นฐานทางพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นมรดกและเป็นเอกลักษณ์ที่ดงามที่บรรพบุรุษของไทยในอดีตได้สร้างไว้ สมควรที่เยาวชนคนรุ่นหลังจะได้รับการเรียนรู้และสืบทอดคุณธรรมที่ส่งเสริมความเป็นไทยเหล่านี้ให้คงอยู่สืบไป ดังนั้น นักวิชาการหลายท่านจึงทำการศึกษาเรื่องของคุณธรรมจริยธรรมเอาไว้อยู่หลายด้าน ซึ่งจะเห็นได้ดังนี้

นิคม สุพงษ์ และคณะ (2563) ได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการประยุกต์ใช้หลักธรรมอริยสัจสี่ สัมพันธ์กับโครงการคุณธรรมนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการจัดกิจกรรมการคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน

โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) คู่มือปฏิบัติการกิจกรรมการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โดยการประยุกต์ใช้หลักธรรมอริยสัจสี่สัมพันธ์กับโครงการคุณธรรมนักเรียน ที่สร้างขึ้น ผ่านการจัดกลุ่มสนทนา การประเมินดัชนีความสอดคล้อง และการทดลองใช้ 3) เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบก่อนและหลังการอบรม พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คู่มือปฏิบัติการกิจกรรมการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน มีค่าดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.602 ผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจต่อการจัดอบรมโดยรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด จากการนิเทศติดตามผลการนำความรู้ประประสบการณ์ไปใช้ในสถานศึกษา พบว่า โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด 4) การตรวจสอบประเมินคู่มือปฏิบัติการกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

พระนิพนธ์ คำภา (2562) ทำการวิจัยด้านพฤติกรรมการณ์การปฏิบัติตามคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนศีลาจารพิพัฒน์ ซึ่งมีผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1. ผลการพิสูจน์สมมติฐานข้อที่ 1 การเปรียบเทียบพฤติกรรมการณ์การปฏิบัติตามคุณพื้นฐาน 8 ประการ จาแนกตามปัจจัยทางประชากรศาสตร์ของนักเรียนโรงเรียนศีลาจารพิพัฒน์ พบว่า นักเรียนที่มี เพศ อายุ สถานภาพครอบครัวและอาชีพของผู้ปกครองต่างกัน ส่งผลต่อพฤติกรรมการณ์การปฏิบัติตามคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ไม่แตกต่างกัน (ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน) ส่วนนักเรียนที่มีระดับชั้นที่กำลังศึกษาต่างกัน ส่งผลต่อพฤติกรรมการณ์การปฏิบัติตามคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (เป็นไปตามสมมติฐาน) 2. ผลการพิสูจน์สมมติฐานข้อที่ 2 พบว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมส่งผลต่อการปฏิบัติตามพฤติกรรมการณ์คุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนศีลาจารพิพัฒน์ ในภาพรวม มีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายในครอบครัว ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา และ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในสังคมและชุมชน ส่งผลต่อการปฏิบัติตามพฤติกรรมการณ์คุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนศีลาจารพิพัฒน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง (เป็นไปตามสมมติฐาน) 3. ผลการพิสูจน์สมมติฐานข้อที่ 3 ระดับ พฤติกรรมการณ์การปฏิบัติตามคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนศีลาจารพิพัฒน์ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านความมีน้ำใจ รองลงมาคือ ด้านความสะอาด ด้านความสามัคคี ด้านความสุภาพ ด้านความมีวินัย ความซื่อสัตย์ ด้านความประหยัด และด้านที่มีค่าน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านความขยัน (เป็นไปตามสมมติฐาน)

ชลธิชา จิรภักพงศ์ และคณะ (2561) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองดีของเยาวชนบนฐานพุทธธรรมของภาคการศึกษาและพระสอนศีลธรรม ผลการวิจัยพบว่า 1) นโยบายทางการศึกษาและทิศทางการพัฒนาเยาวชนตามแนวพุทธ เกิดจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสถานศึกษานำนโยบายตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 และแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12(พ.ศ.2560-2564) ไปกำหนดเป็นทิศทางในการพัฒนาเยาวชนของไทย ตลอดจนได้นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้กับสถานศึกษาในรูปแบบของโครงการต่างๆ โดยมีวิวัฒนาการจากโรงเรียนวิถีพุทธ โรงเรียนสีขาว โครงการเศรษฐกิจพอเพียง นอกจากนี้ มีการนำค่านิยม 12 ประการ มาใช้ในสถาบันการศึกษาในรูปแบบของโรงเรียนคุณธรรม 2) ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองดีตามแนวพุทธ

กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาของหลักสูตรผ่านกิจกรรมการเรียนรู้การสอนสู่การปฏิบัติจริง นำหลักธรรมมาใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้และการพัฒนา ประกอบด้วยยุทธศาสตร์การสร้างองค์ความรู้เพื่อพัฒนาจิตสำนึกความเป็นพลเมืองดี การพัฒนากระบวนการเรียนรู้การสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองดี และการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองดีเป็นตัวขับเคลื่อน

สมิหลา ลิมเจียสพงษ์ และประติพัทธ์ เลิศรุจิดำรงศกุล (2561) ได้ทำการเก็บข้อมูลเรื่องการออกแบบสื่อเพื่อส่งเสริมคุณธรรมด้านความมีน้ำใจกรณีศึกษา: เด็กนักเรียนโรงเรียน วัดสังวรพิมลไพบุลย์ (จันทานุกุล) จังหวัดนนทบุรี จากการสำรวจต้นทุนชีวิตของเด็กและเยาวชนทั่วประเทศไทยในปี 2553 พบว่ามีความอ่อนแอในเรื่องของความมีน้ำใจที่เหลือเพียงร้อยละ 34 อีกทั้งยังถูกระบุอยู่ในคุณธรรมขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ และในข้อที่ 6 ของค่านิยมหลัก 12 ประการตามนโยบายของคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติอีกด้วย ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าความมีน้ำใจเป็นคุณธรรมที่สำคัญและควรปลูกฝังให้กับเด็กและเยาวชนไทย ผลการวิจัยพบว่า จากการสอบถามคุณครูประจำชั้นของเด็กนักเรียนชั้นอนุบาล 2 เด็กส่วนใหญ่ขาดความมีน้ำใจ ไม่ว่าจะเป็นการแบ่งปันสิ่งของให้กับเพื่อน การช่วยเหลือคุณครู เป็นต้น ผู้วิจัยจึงได้เลือกนิทานมาเป็นส่วนหลักเพื่อส่งเสริมคุณธรรมด้านความมีน้ำใจผ่านตัวละครในนิทานที่นำมาจากอัตมโนทัศน์ของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 เนื่องจากพบว่าสิ่งของที่เด็กไม่ใช่ว่าเจ้าของ แต่เด็กให้ความสำคัญและอยากแบ่งปัน คือ หนังสือนิทาน และจากการทดสอบการให้สิ่งของของเด็กพบว่า เด็กมีการแบ่งปันสิ่งของที่สำคัญกับตัวเด็กเพียงร้อยละ 26.67 เท่านั้น ส่วนหนึ่งมาจากเด็กเขินอายและไม่กล้าแสดงออก ผู้วิจัยได้ทำกิจกรรมและสร้างสื่ออื่นๆ ผ่านงานศิลปะและการออกแบบเพื่อส่งเสริมคุณธรรมด้านความมีน้ำใจ โดยแบ่งชุดความมีน้ำใจ ออกเป็น 3 ชุด ได้แก่ 1. ชุดน้ำใจ...ใจแบ่งปัน 2. ชุดน้ำใจ...ใจช่วยเหลือ 3. ชุดน้ำใจ...ใจเสียสละ โดยในแต่ละชุดจะประกอบด้วย หนังสือนิทาน สมุดระบายสี และของเล่นประกอบหนังสือนิทาน ทั้งนี้หนังสือนิทานเป็นสิ่งที่เด็กชอบและอยากแบ่งปัน เมื่อเด็กรู้จักและคุ้นเคยกับตัวละครในนิทานแล้ว เด็กก็จะมี การแสดงออกของพฤติกรรมตามตัวละครที่ได้กลายเป็นตัวแบบสัญลักษณ์ตามกระบวนการเรียนรู้โดยการสังเกตจากตัวแบบของ Bandura ในการเรียนรู้จากสื่อนิทานทำให้เด็กปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านความมีน้ำใจ ซึ่งพบว่าเมื่อเป็นสิ่งของที่มีความสำคัญกับตัวเด็ก เด็กมีการแสดงออกถึงความมีน้ำใจเพิ่มมากขึ้นเป็นจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 66.66 โดยเมื่อได้ทำกิจกรรมร่วมกันพร้อมสื่อ เด็กมีความกระตือรือร้นที่จะแสดงออกถึงการแบ่งปัน มีความกล้าแสดงออกมากขึ้น และตัวละครในนิทานที่นำมาจากอัตมโนทัศน์ของเด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 เป็นแรงผลักดันให้เด็กมีน้ำใจกับคนอื่นๆ ในชีวิตจริงได้มากขึ้นด้วย

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ (2560) มีการวิจัยเรื่องศึกษาคุณธรรม จริยธรรม ของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาคุณธรรม จริยธรรม ของผู้เรียนในสถานศึกษา และจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ผลการวิจัย พบว่า 1. ผู้เรียนระดับประถมศึกษา ทั้ง 6 ภูมิภาค มีคุณธรรม จริยธรรมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทุกภูมิภาค โดยภูมิภาคที่มีค่าเฉลี่ยสูงเป็นอันดับแรก คือ ภาคเหนือ รองลงมา คือ ภาคใต้ และภาคกลางตามลำดับโดยภูมิภาคที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ภาคตะวันออก 2. ผลการศึกษาคุณลักษณะคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนระดับประถมศึกษาในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ พบว่า ในภาพรวม

และรายด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความรับผิดชอบ ด้านความพอเพียง และ ด้านความซื่อสัตย์ สุจริต อยู่ในระดับมาก สำหรับด้านความอดทน อดกลั้น และด้านความเสียสละอยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 2 ด้าน 3. ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ทั้ง 6 ภูมิภาค มีคุณธรรม จริยธรรมในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกภูมิภาค โดยภูมิภาคที่มีค่าเฉลี่ยสูงเป็นอันดับแรก คือ ภาค ตะวันตก รองลงมา คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ ภาคกลาง ตามลำดับโดยภูมิภาคที่มีค่าเฉลี่ย ต่ำสุด คือ ภาคเหนือ 4. ผลการศึกษาคุณลักษณะคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา หรือ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ พบว่า ในภาพรวม และทุกรายด้านอยู่ในระดับมาก 5. ผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) หรือปริญญาตรี ทั้ง 6 ภูมิภาค มีคุณธรรม จริยธรรมในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกภูมิภาค โดยภูมิภาคที่มีค่าเฉลี่ยสูง เป็นอันดับแรก คือ ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ รองลงมา คือ ภาคตะวันตก และภาคเหนือ ตามลำดับ โดยภูมิภาคที่มีค่าเฉลี่ย ต่ำสุด คือ ภาคตะวันออก 6. ผลการศึกษาคุณลักษณะคุณธรรม จริยธรรมของ ผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นสูง (ปวส.) หรือปริญญาตรี ในสถานศึกษา สังกัด กระทรวงศึกษาธิการ พบว่า ในภาพรวม และ ทุกรายด้านอยู่ในระดับมาก

พระครูธรรมธราจารย์ (2560) ทำการวิจัยเกี่ยวกับกลยุทธ์ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม สำหรับนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัจจุบันของกลยุทธ์การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมสำหรับนักเรียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดย ภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ อธิจิตตสิกขา คือ ศึกษาเรื่องจิต อบรม จิตให้สงบมั่นคงเป็นสมาธิเน้นมโนกรรม รองลงมา คือ อธิศีลสิกขา คือ ศึกษาเรื่องศีล อบรมปฏิบัติให้ ถูกต้องดีงาม เน้นกายกรรมและวจีกรรม และอธิปัญญาสิกขา คือ ศึกษาเรื่องปัญญา อบรมตนให้เกิด ปัญญาแจ่มแจ้ง 2. ความต้องการจำเป็น PNImodified ของกลยุทธ์ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม สำหรับนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 อธิศีลสิกขาคือ ศีล เน้นกายกรรม และวจีกรรม ในภาพรวมเท่ากับ 0.18 จะได้อัตราการ เปลี่ยนแปลงในเชิงพัฒนาการจากสภาพปัจจุบันไปยังสภาพที่พึงประสงค์มีค่าคิดเป็นร้อยละ 18 อธิจิต ตสิกขา คือ ศึกษาเรื่องจิต อบรมจิตให้สงบมั่นคงเป็นสมาธิ เน้นมโนกรรม ในภาพรวมเท่ากับ 0.27 จะได้ อัตราการเปลี่ยนแปลงในเชิงพัฒนาการจากสภาพปัจจุบันไปยังสภาพที่พึงประสงค์มีค่าคิดเป็นร้อยละ 27 อธิปัญญาสิกขา คือศึกษาเรื่องปัญญาอบรมตนให้เกิดปัญญาแจ่มแจ้ง ในภาพรวมเท่ากับ 0.19 จะได้อัตราการเปลี่ยนแปลงในเชิงพัฒนาการจากสภาพปัจจุบันไปยังสภาพที่พึงประสงค์มีค่าคิดเป็น ร้อยละ 19 3. กลยุทธ์ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมสำหรับนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 คือ 1) องค์ประกอบด้านอธิศีลสิกขา คือ ศีล เน้นกายกรรม และวจีกรรม ประกอบด้วย กลยุทธ์ที่ 1 ด้านความซื่อสัตย์สุจริต จำนวน 5 ตัวบ่งชี้ กลยุทธ์ที่ 2 ด้านความเมตตากรุณา จำนวน 7 ตัวบ่งชี้ กลยุทธ์ที่ 3 ด้านความสุภาพอ่อนน้อม จำนวน 7 ตัวบ่งชี้ 2) องค์ประกอบด้านอธิจิตตสิกขา คือ ศึกษาเรื่องจิต อบรมจิตให้สงบมั่นคงเป็นสมาธิ เน้น มโนกรรม ประกอบด้วย กลยุทธ์ที่ 1 ด้านความสามัคคี จำนวน 4 ตัวบ่งชี้ กลยุทธ์ที่ 2 ด้านการปฏิบัติ ตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม จำนวน 4 ตัวบ่งชี้ กลยุทธ์ที่ 3 ด้านความตระหนักและมีความรับผิดชอบ จำนวน 5 ตัวบ่งชี้ 3) องค์ประกอบด้านอธิปัญญาสิกขา คือ ศึกษาเรื่องปัญญาอบรมตนให้เกิดปัญญา

แจ่มแจ้ง กลยุทธ์ที่ 1 ด้านความประหยัดและอดออม จำนวน 4 ตัวบ่งชี้ กลยุทธ์ที่ 2 ด้านความกตัญญู กตเวที จำนวน 4 ตัวบ่งชี้

สมพิศ เผือกสะอาด และคณะ (2560) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัด สพฐ. มี 3 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 ส่วนนำ ประกอบด้วย หลักการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม หลักการมีส่วนร่วม หลักการบูรณาการ ส่วนที่ 2 กระบวนการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การนำ และการควบคุม ตามขอบข่ายงานวิชาการซึ่งประกอบด้วย 11 งาน ในการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน 8 ประการ ส่วนที่ 3 ปัจจัยความสำเร็จ ประกอบด้วย ระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติ ได้แก่ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน

สุริยมาศ สุขกสิ และอัมพวัน ประเสริฐภักดิ์ (2560) ได้วิจัยรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 1) ความขยัน โดยการส่งเสริม สนับสนุนให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบอย่างเต็มความสามารถ ปฏิบัติงานเพื่อให้งานสำเร็จตามวัตถุประสงค์ สามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นได้ และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ 2) ความประหยัด โดยการส่งเสริม สนับสนุนให้นักเรียนสามารถเก็บออมทั้งเงิน ทรัพย์สิน สิ่งของ สิ่งของให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า ดำเนินชีวิตอย่างเรียบง่าย คิดก่อนใช้ คิดก่อนซื้อ และทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของตนเองอยู่เสมอ 3) ความซื่อสัตย์ โดยการส่งเสริม สนับสนุนให้นักเรียนสามารถประพฤติปฏิบัติด้วยความซื่อตรง ประพฤติ ปฏิบัติด้วยความจริงใจ เป็นผู้ที่มีความประพฤติตรงต่อหน้าที่ เป็นผู้ที่มีความประพฤติตรงต่อเวลา เป็นผู้ที่มีความประพฤติ ปฏิบัติตนอย่างตรงไปตรงมา ทั้งทางกาย วาจา และใจ 4) ความมีวินัย โดยการส่งเสริม สนับสนุนให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีระเบียบ ปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับ ปฏิบัติตนอยู่ในสังคมได้ มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ และปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน 5) ความสุภาพ โดยการส่งเสริม สนับสนุนให้นักเรียนมีกิริยาเรียบร้อย มีสัมมาคารวะ ปฏิบัติตนด้วยความอ่อนโยน ปฏิบัติตนเหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย และแต่งกายสุภาพ น่ารักสมวัย 6) ความสะอาด โดยการส่งเสริม สนับสนุนให้นักเรียนรักษาร่างกายให้ถูกสุขลักษณะ ปฏิบัติตนให้เกิดความสบายใจแก่บุคคลที่ได้พบเห็น รักษาที่อยู่และสิ่งแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะ ดูแลรักษาร่างกายได้อย่างถูกต้อง และรู้จักการฝึกฝนจิตใจมิให้ขุ่นมัว มีความแจ่มใสอยู่เสมอ 7) ความสามัคคี โดยการส่งเสริม สนับสนุนให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มได้ ปฏิบัติงานด้วยความพร้อมเพรียงกัน เป็นทั้งผู้นำและ ผู้ตามที่ดี มีเหตุผล รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และช่วยเหลือกันเพื่อให้การทำงานสำเร็จตามวัตถุประสงค์ 8) ความมีน้ำใจ โดยการส่งเสริม สนับสนุนให้นักเรียนสามารถแบ่งปันผู้อื่น ช่วยเหลือผู้อื่นได้มีความเอื้ออาทร สละความสุขส่วนตนเพื่อส่วนรวมได้ และช่วยเหลือสังคมด้วยแรงกาย สติปัญญาตามความสามารถ

กัณตถน หนูทองแก้ว และพระอธิการศิริพงษ์ ภาทปญโญ (ธรรมกุล) (2559) ได้ทำวิจัยเรื่องการศึกษาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนโรงเรียนบ้านไทรงาม ตำบลท่าข้าม อำเภอฟูนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีผลการวิจัยพบว่า 1) คุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนโรงเรียนบ้านไทรงาม ตำบลท่าข้าม อำเภอฟูนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานีโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้าน

ความซื่อสัตย์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านความมีวินัย ส่วนด้านความมีน้ำใจ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด จำแนกตามเพศ ระดับชั้นปี และอาชีพของบิดามารดา โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนโรงเรียนบ้านไทรงาม ตำบลท่าข้าม อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่มีอาชีพของบิดามารดา ต่างกันพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ระดับชั้นปีต่างกันพบว่า แตกต่างกันที่ระดับ .001 และที่มีเพศต่างกัน พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ ปัญหาและแนวทางส่งเสริมคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนโรงเรียนบ้านไทรงาม ตำบลท่าข้าม อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ปัญหาที่นักเรียนให้ความถี่ มากที่สุด คือ ด้านความขยัน ข้อที่ว่า นักเรียนบางคนไม่ตั้งใจฟังเวลาครูสอน แนวทางส่งเสริมพบว่าด้านความขยันมีความถี่สูงสุด ข้อที่ว่านักเรียนควรตั้งใจฟังเวลาครูสอน ควรลดกิจกรรมเสริมบ้างเพื่อให้เด็กนักเรียนมีเวลาทำการบ้าน

ธรรมนิธย์ บ้านพวน (2559) ได้รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาคุณธรรมของนักเรียนโรงเรียนเกาะสีชัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาคุณธรรมของนักเรียนเกาะสีชัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผลการวิจัย พบว่า 1) การศึกษาคุณธรรมของนักเรียนโรงเรียนเกาะสีชัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 18 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรกได้แก่ ด้านความสะอาด ด้านความสามัคคี และด้านความขยัน ตามอันดับ 2) การศึกษาคุณธรรมของนักเรียนโรงเรียนเกาะสีชัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 18 จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านความประหยัด ด้านความมีวินัย ด้านความสุภาพ ด้านความสะอาด ด้านความสามัคคี แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3) การศึกษาคุณธรรมของนักเรียนโรงเรียนเกาะสีชัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 18 จำแนกตามระดับชั้น โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความประหยัด ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความมีวินัย แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านความขยัน ด้านความสุภาพ ด้านความสะอาด ด้านความสามัคคี และด้านความมีน้ำใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) การศึกษาคุณธรรมของนักเรียนโรงเรียนเกาะสีชัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 18 จำแนกตามสถานภาพทางครอบครัวโดยรวมและรายด้าน มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ

นิทรา ฉันทไพศาล (2559) ได้ศึกษากลยุทธ์การบริหารการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1. การบริหารการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 6 ด้าน คือ 1) หลักสูตร 2) ผู้บริหาร 3) ครูผู้สอน 4) การจัดการเรียนการสอน 5) กิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน และ 6) สิ่งแวดล้อม/สถานที่ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน ส่วนด้านที่น้อยที่สุด ได้แก่ สิ่งแวดล้อม/สถานที่ สำหรับการบริหารการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ คือ 1) ขยัน 2) ประหยัด 3) ซื่อสัตย์ 4) มีวินัย 5) สุภาพ 6) สะอาด 7) สามัคคี และ 8) มีน้ำใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ความ

สามัคคี ส่วนด้านที่อยู่ในระดับน้อยที่สุด ได้แก่ ความประหยัด 2. การพัฒนากลยุทธ์การบริหารการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนประถมศึกษา ทั้ง 8 ประการ คือ 1) ความขยัน 2) ความประหยัด 3) ความซื่อสัตย์ 4) ความมีวินัย 5) ความสุภาพ 6) ความสะอาด 7) ความสามัคคี และ 8) ความมีน้ำใจ ดำเนินการโดยอาศัยกระบวนการบริหารการพัฒนา 6 ด้าน คือ 1) หลักสูตร 2) ผู้บริหาร 3) ครูผู้สอน 4) การจัดการเรียนการสอน 5) กิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน และ 6) สิ่งแวดล้อม/สถานที่ เป็นองค์ประกอบในการขับเคลื่อน โดยมี 3 ขั้นตอน คือ 1) การกำหนดกลยุทธ์ 2) การนำกลยุทธ์ไปใช้ และ 3) การประเมินกลยุทธ์ ภายใต้หลักธรรมอริยบท 43. การนำเสนอกลยุทธ์การบริหารการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน ซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่ได้ค้นพบ เสนอเป็นรูปแบบ (Model) แห่งความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบบริหารงานการศึกษา 6 ด้าน คือ 1) หลักสูตร 2) ผู้บริหาร 3) ครูผู้สอน 4) การจัดการเรียนการสอน 5) กิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน และ 6) สิ่งแวดล้อม/สถานที่ อาศัยกระบวนการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน คือ 1) การกำหนดกลยุทธ์ 2) การนำกลยุทธ์ไปใช้ และ 3) การประเมินกลยุทธ์ ส่งผลให้เกิดคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน 8 ประการ คือ 1) ความขยัน 2) ความประหยัด 3) ความซื่อสัตย์ 4) ความมีวินัย 5) ความสุภาพ 6) ความสะอาด 7) ความสามัคคี และ 8) ความมีน้ำใจ ภายใต้หลักพุทธธรรมแห่งอริยบท 4

สุชาติ สุขราช (2559) ได้รายงานการวิจัยเรื่องโปรแกรมการพัฒนาตนเองด้านคุณธรรมพื้นฐาน สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินพฤติกรรมคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนพบว่ามี 4 ด้านที่ต้องได้รับการพัฒนาจากทั้งหมด 8 ด้าน ได้แก่ ด้านความมีวินัย ด้านความสามัคคี ด้านความประหยัด และด้านความมีน้ำใจ จากการพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาตนเองด้านคุณธรรมพื้นฐานฯ มีองค์ประกอบคือ วัตถุประสงค์ของโปรแกรม คำชี้แจงในการปฏิบัติตามโปรแกรมพัฒนาตนเองด้านคุณธรรมพื้นฐานฯ กิจกรรมการพัฒนาตนเอง ระยะเวลาของโปรแกรม เนื้อหาของโปรแกรม และการวัดและการประเมินผล มีค่าประสิทธิภาพจากการทดลองโปรแกรมการพัฒนาตนเองฯ เท่ากับ 79.83/83.25 และประสิทธิผลของโปรแกรมการพัฒนาตนเองด้านคุณธรรมพื้นฐานฯ ด้านความรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับคุณธรรมพื้นฐานทั้ง 4 ประการ มีคะแนนเฉลี่ยก่อนการพัฒนา ร้อยละ 63.08 หลังการพัฒนาร้อยละ 93.50 ผลการประเมินระดับการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานทั้ง 4 ด้านพบว่า มีคะแนนเฉลี่ยก่อนการพัฒนาร้อยละ 76.00 หลังการพัฒนาร้อยละ 98.50 ตลอดถึงครูและผู้บริหารมีความคิดเห็นในระดับเหมาะสมมากต่อความรู้ เรื่องคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน

นิภา กุฬพงษ์ศักดิ์ และพีร ภาณุวัฒนวิชัย (2558) ได้ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลปฏิสัมพันธ์ต่อคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ : กรณีศึกษานักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการเรียนรู้แดนมังกร สะทอนวิถีไทยครั้งที่ 7 การวิจัยนี้มีผลการวิเคราะห์พบว่า 1) นักศึกษาหญิงมีระดับการกระทำหรือความคิดเห็นต่อคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ โดยรวมสูงกว่านักศึกษาชายยกเว้นด้านความประหยัด นักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ยน้อยกว่าหรือเท่ากับ 2.50 จะมีระดับการกระทำหรือความคิดเห็นต่อคุณธรรมพื้นฐานด้านความมีวินัยหลังเข้าร่วมโครงการเพิ่มขึ้นในขณะที่นักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ยมากกว่า 2.50 มีระดับการกระทำหรือความคิดเห็นต่อคุณธรรมพื้นฐานด้านความมีวินัยหลังเข้าร่วมโครงการลดลง นอกจากนี้ นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่กรุงเทพฯ มีระดับการกระทำหรือความคิดเห็นต่อคุณธรรมพื้นฐานด้านความมีวินัยสูงกว่านักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่จังหวัดอื่น 2) นักศึกษามีระดับการกระทำหรือความ

คิดเห็นต่อคุณธรรมพื้นฐานด้านความซื่อสัตย์ก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ธวัช วิวัฒน์ปฐพี และคณะ (2558) ได้ร่วมกันศึกษาเรื่องรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามโครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลก จังหวัดอุดรธานี มีสรุปรายงานผลงานวิจัยพบว่า สภาพการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามโครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลก จังหวัดอุดรธานี ตามความคิดเห็นของรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและศึกษานิเทศก์ เห็นว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และผู้อำนวยการสถานศึกษาและครู เห็นว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเช่นกัน ส่วนปัญหาในการพัฒนา ทั้งสองกลุ่มเห็นว่าอยู่ในระดับมาก สำหรับรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามโครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลก จังหวัดอุดรธานี พบว่า มีกระบวนการ พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมผ่านกิจกรรมที่มุ่งเน้นคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการซึ่งสรุปย่อเป็นคุณธรรมพื้นฐานของโครงการ 3 ประการคือ วินัย เคารพ อดทน เชื่อมโยง เครือข่ายบ้านวัด โรงเรียน(บวร) มุ่งองค์ประกอบ 4 ประการ คือ 1) ด้านปัจจัยเบื้องต้น คือบุคลากรทุกฝ่ายต้องให้ความร่วมมือ 2) ด้านกระบวนการ ประกอบด้วย (1) กิจกรรมประจำวัน 10 ประการ(2) กิจกรรมสร้างสรรค์สังคม (3) กิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมโดยใช้สื่อวัฒนธรรมสมุดบันทึกความดี 3 to 1 3) การวัดผลประเมินผลสำเร็จของโครงการ และ 4) สรุปรายงานผลการดำเนินงานโครงการ

พระเรืองฤทธิ์ คัดข้างบน และคณะ (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น กรณีศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 3 ในเขตอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมระดับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 3 ในเขตอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย อยู่ในระดับสูง ปัจจัยส่วน บุคคลในระบบการศึกษาที่สนับสนุนกระบวนการขัดเกลาเชิงพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น คือ ปัจจัยด้านเพศ โดยที่นักเรียนเพศหญิงจะมีระดับคุณธรรมจริยธรรมที่สูงขึ้น ในขณะที่นักเรียนเพศชายยังคงแสดงพฤติกรรมใน ทิศทางลบตรงข้ามกับนักเรียนหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และพบว่า นักเรียนที่มีระดับการศึกษาที่สูงขึ้น จะมีระดับคุณธรรม จริยธรรมลดลง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลในระบบครัวเรือน ไม่มีอิทธิพลต่อกระบวนการขัดเกลาเชิง พฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สถานศึกษา โรงเรียน สถาบันครอบครัว และ สถาบันทางสังคมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องควรพิจารณาความร่วมมือเพื่อส่งเสริมและสร้างพฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ในสังคมไทย โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ในสังคมเชิงจริยธรรม ระบบการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีระบบแบบแผนร่วมกัน หลักการ ทางศาสนา และการสร้างแบบอย่างปฏิบัติเชิงคุณธรรมจริยธรรมที่ดีแก่เด็กและนักเรียนในชุมชนและสถานศึกษา

ประไพรัตน์ ลำไจ (2557) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนระดับมัธยมศึกษา สรุปผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้ การศึกษาความต้องการจำเป็นและการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนระดับมัธยมศึกษา พบว่ามีความต้องการเรียงลำดับดังนี้ ด้านเทคนิควิธีการจัดกิจกรรมการพัฒนา ด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการพัฒนาและด้านการวัดผลประเมินผลควมมีวินัย ความซื่อสัตย์และ

ความมีจิตสาธารณะ มีความจำเป็นในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนระดับมัธยมศึกษา รูปแบบการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 1) สภาพปัญหาและความจำเป็น 2) หลักการและเหตุผลของรูปแบบ 3) แนวคิดพื้นฐาน 4) วัตถุประสงค์ 5) โครงสร้างของรูปแบบ 6) กิจกรรมการพัฒนา 7) สื่อและแหล่งเรียนรู้ 8) การวัดและประเมินผล นักเรียนมีพฤติกรรมความมีคุณธรรม จริยธรรมด้านความมีวินัย ความซื่อสัตย์และความมีจิตสาธารณะและมีเหตุผลเชิงจริยธรรมหลังการทดลองใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนการทดลองใช้รูปแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนระดับมัธยมศึกษาอยู่ในระดับมาก

เทพพร มังธานี (2557) ได้รายงานวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชนในภาคอีสาน ผลการวิจัยพบว่า ครอบครัวอีสานให้ความสำคัญกับบทบาทที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมโดยมีระดับการปฏิบัติอยู่ที่ปานกลางถึงบ่อยครั้ง เมื่อเปรียบเทียบระหว่างครอบครัวเดียวกับครอบครัวขยาย พบว่า มีบทบาททางด้านที่ครอบครัวเดียวมีระดับปฏิบัติบ่อยครั้งมีค่าเฉลี่ยมากกว่าครอบครัวขยายชัดเจน คือ บทบาทด้านเปิดโอกาสให้เยาวชนคิดวิจารณ์ และตัดสินใจเลือกสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตโดยเสรี ขณะเดียวกันก็พบว่า มีบทบาททางด้านที่ครอบครัวขยายมีระดับปฏิบัติบ่อยครั้งมีค่าเฉลี่ยมากกว่าครอบครัวเดียวชัดเจน คือ บทบาทด้านการถ่ายทอดความรู้ด้านศาสนา และคุณค่าของวัฒนธรรมประเพณีให้เยาวชนได้เรียนรู้ และการมีเวลาในการสนทนาวิสาสะเรื่องราวต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันกับเยาวชน ส่วนบทบาทด้านอื่น ๆ พบว่าครอบครัวเดียวกับครอบครัวขยายมีระดับปฏิบัติต่างกันเล็กน้อย ส่วนบุคคลในครอบครัวที่มีบทบาทในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน พบว่า ทั้งพ่อและแม่ต่างก็มีบทบาทมากกว่าสมาชิกคนอื่น ๆ แต่เมื่อเปรียบเทียบแล้วพบว่าแม่จะมีบทบาทมากกว่าพ่อเล็กน้อย ในประเด็นเรื่องคุณธรรมที่เยาวชนได้รับการปลูกฝังจากครอบครัว พบว่า คุณธรรมที่ได้รับการปลูกฝังมากใน 5 ข้อแรก ได้แก่ การแสดงความเคารพ ความขยันหมั่นเพียร การประหยัดอดออม ความอดทน และความเมตตากรุณา ส่วนคุณธรรมที่ได้รับการปลูกฝังจากครอบครัวน้อย ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความอ่อนน้อมถ่อมตน ความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ และการเสียสละ ตามลำดับ ในส่วนของบทบาทการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมที่สอดคล้องกับทฤษฎีสำคัญทางจริยศาสตร์พบว่าครอบครัวอีสานส่วนใหญ่มีระดับการปฏิบัติสอดคล้องกับทฤษฎีสัมพัทธนิยมทางจริยศาสตร์ (Ethical Relativism) มากกว่าทฤษฎีอื่น เนื่องจากผู้ให้สัมภาษณ์ให้ความสำคัญกับคุณค่าทางวัฒนธรรม (Cultural Values) ที่หลากหลาย จากการอภิปรายในประเด็นนี้ได้ข้อสรุปว่า วัฒนธรรมประเพณีอีสานเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างมีเป้าหมายทางจริยธรรมการที่ครอบครัวใช้วัฒนธรรมประเพณีเป็นฐานในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมเป็นการพัฒนารูปแบบที่เหมาะสมทางวัฒนธรรมประเพณีไปในตัว และทำให้วัฒนธรรมประเพณีไม่เพียงมลายาทงทางสังคมเท่านั้นหากแต่มีความหมายทางจริยธรรมด้วย ถึงแม้ครอบครัวในส่วนต่าง ๆ ของภาคอีสานจะมีวัฒนธรรมประเพณีย่อยเป็นของตนเอง ทำให้สิ่งที่ปฏิบัติทางจริยธรรมขึ้นอยู่กับสิ่งที่แต่ละกลุ่มยึดถือซึ่งอาจแตกต่างกัน แต่สิ่งที่เป็นคุณค่าทางจริยธรรมซึ่งอยู่เบื้องหลังข้อปฏิบัติทางจริยธรรมไม่แตกต่างกัน การวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะบทบาทเชิงจริยะ (Ethical Role) 6 ข้อ เพื่อให้ครอบครัวอีสานใช้เป็นแนวทางในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนในปัจจุบัน ได้แก่ 1) การพัฒนาวิธีสนทนาวิสาสะเรื่องราวต่าง ๆ กับเยาวชน ให้เป็นการสนทนาแลกเปลี่ยนระหว่างพ่อแม่ผู้ปกครองกับ

เยาวชนเพื่อวิเคราะห์ปัญหาจริยธรรมในชีวิตประจำวัน 2) หลีกเลี่ยงการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมโดยวิธีอบรมสั่งสอนโดยตรง เพราะทำให้เยาวชนมีแนวโน้มปฏิเสธมากกว่าจะเกิดสำนึกทางจริยธรรม 3) การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีทางคุณธรรมจริยธรรม 4) ส่งเสริมให้เยาวชนการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาและวัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่น 5) สร้างข้อแนะนำทางจริยธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของครอบครัวอีสาน และ 6) การยอมรับสิทธิทางจริยธรรมของเยาวชนซึ่งถือว่าเป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน

อมรรัตน์ เชิงหอม และคณะ (2557) ศึกษาเรื่องการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการปลูกจิตสำนึกสุจริต ให้กับนักเรียน โรงเรียนบ้านหาดแพง (หาดแพงวิทยา) ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการปลูกจิตสำนึกสุจริตให้กับนักเรียนอย่างหลากหลายประกอบด้วย กิจกรรมใน 3 ลักษณะ คือ กิจกรรมปลูกฝัง กิจกรรมป้องกัน และกิจกรรมประสานชุมชน 2. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการปลูกจิตสำนึกสุจริตให้กับนักเรียนโรงเรียนบ้านหาดแพง (หาดแพงวิทยา) คือ รูปแบบ 3-3-3 ประกอบด้วย 1) กิจกรรมการปลูกฝัง ได้แก่ กิจกรรมเด็กดีศรีหาดแพง กิจกรรมธนาคารความดี และกิจกรรมออมทรัพย์ 2) กิจกรรมการป้องกัน ได้แก่ กิจกรรมเดินตามรอยเท้าพ่อ กิจกรรมนิทานคุณธรรม และกิจกรรมโครงงานคุณธรรม 3) กิจกรรมประสานชุมชน ได้แก่ กิจกรรมรณรงค์สุจริต กิจกรรมสุจริตเริ่มที่บ้าน และกิจกรรมวัดสู่โรงเรียน 3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการปลูกจิตสำนึกสุจริตให้กับนักเรียนโรงเรียนบ้านหาดแพง (หาดแพงวิทยา) ปรากฏผล ดังนี้ 3.1 นักเรียนโรงเรียนบ้านหาดแพง (หาดแพงวิทยา) มีคุณลักษณะความสุจริต ระดับคุณภาพดีเยี่ยมร้อยละ 75.63 ระดับคุณภาพดีร้อยละ 21.94 และระดับผ่านร้อยละ 2.43 3.2 นักเรียนโรงเรียนบ้านหาดแพง (หาดแพงวิทยา) มีคะแนนคุณลักษณะความสุจริตหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4. ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ ส่งเสริมการปลูกจิตสำนึกสุจริตให้กับนักเรียนโรงเรียนบ้านหาดแพง (หาดแพงวิทยา) อยู่ในระดับมากที่สุด

กิตติพงษ์ แซ่เจียว และมัทนา วังถนอมศักดิ์ (2557) ทำการศึกษานโยบายกับคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนเครือข่ายโรงเรียนสัมมาสิกขา ผลการวิจัยพบว่า 1. การศึกษานโยบายของโรงเรียนสัมมาสิกขา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก ที่สุด 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน 2. คุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนเครือข่ายโรงเรียนสัมมาสิกขา ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 3. การศึกษานโยบายกับคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนเครือข่ายโรงเรียนสัมมาสิกขา มีความสัมพันธ์กันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าการศึกษานโยบายของโรงเรียนสัมมาสิกขา มีความสัมพันธ์กับคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนเครือข่ายโรงเรียนสัมมาสิกขา ด้านขยันมากที่สุดและด้านสะอาดน้อยที่สุด 4. แนวทางในการพัฒนาการศึกษานโยบายกับคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนเครือข่ายโรงเรียนสัมมาสิกขา ได้แก่ 4.1) พัฒนาจิตวิญญาณ ความรู้ ความสามารถและทักษะอื่นๆ ที่จำเป็น แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง โดยเน้นพิเศษในบุคลากร ที่ปฏิบัติหน้าที่ครูผู้สอนและผู้ดูแลนักเรียน 4.2) พัฒนาระบบการเรียนการสอน จัดสภาพแวดล้อมที่เชื่อมโยงบูรณาการกับ ประสบการณ์จริง ในวิถีชีวิตที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมของนักเรียนและ 4.3) พัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการจัด กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและกิจกรรมพิเศษของโรงเรียน

ศิลปกร จุมพิช และคณะ (2557) ได้รายงานการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ผลการวิจัย พบว่า 1) การปฏิบัติตนด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนโรงเรียนบ้าน ประคอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ใน ระดับมาก โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำได้แก่ ด้านความมีน้ำใจ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความมีวินัย ด้านความสามัคคี ด้านความสะอาด ด้านความสุภาพ ด้านความขยัน และด้านความประหยัด 2) แนวทางการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียน บ้านประคอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 มีการ หาแนวทาง 3 ด้าน คือ ด้านความประหยัด ด้านความขยัน และด้านความสุภาพ โรงเรียนต้องจัดกิจกรรมที่เน้นการปฏิบัติ โดยใช้กระบวนการที่หลากหลาย ในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สอนแบบโครงงาน มีการอบรมคุณธรรม ฝึกมารยาทไทย และต้องสร้างความร่วมมือระหว่างครูกับผู้ปกครองอย่าง ใกล้ชิด เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ควบคู่กับการ พัฒนาทางวิชาการอย่างสมดุล การมีส่วนร่วมสอดส่องดูแลความประพฤติ และระแวดระวังปัจจัยเสี่ยง รวมถึงการสร้างความร่วมมือ ประเมินผลเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการ พัฒนานอกจากความร่วมมือของผู้ปกครอง กับครู ในการพัฒนาคุณธรรมของนักเรียน แล้ว ชุมชนก็ต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนา 3) ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสถานศึกษาควรมีการจัดประชุมชี้แจงกับผู้ปกครอง และชุมชน ให้ทราบถึงแนวทางเพื่อร่วมกันพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการให้มีการ ดำเนินการพัฒนาอย่างจริงจังเกิดเป็นรูปธรรม พัฒนานักเรียนให้ดีขึ้น และดำรงชีวิต อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

กาญจนา นิธิจันทร์ และคณะ (2556) มีการวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1. ปัญหาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการภาคกลาง จากการสัมภาษณ์พบว่า คุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนที่มีปัญหามาก ได้แก่ ความมีระเบียบวินัย ความขยันหมั่นเพียร ความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ การใฝ่เรียนรู้ ความอดทนอดกลั้น การมีจิตอาสาหรือการเสียสละเพื่อส่วนรวมความกตัญญูกตเวที และความซื่อสัตย์สุจริต 2. รูปแบบการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ประกอบด้วยหลักสูตรแบบกิจกรรม การจัดการเรียนการสอนเชิงพฤติกรรม การจัดกิจกรรมเสริมประเพณีเสริมสร้างความสัมพันธ์ การใช้ต้นแบบทางพฤติกรรม การใช้การเสริมแรงทางบวก และการประชาสัมพันธ์โดยใช้บุคคล 3. การศึกษาความเป็นไปได้ของรูปแบบการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษาระดับประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการภาคกลาง ในภาพรวมมีความเป็นไปได้ระดับมาก มีค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 4.29 และ 0.67 ตามลำดับ

สังวาลย์ สิทธิวงศ์ และคณะ (2556) ทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและ ค่านิยมอันประเสริฐของนักเรียนโรงเรียนโพธิ์แสนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ผลการวิจัยพบว่า 1. ศึกษาสภาพและปัญหาเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมอันพึงประเสริฐของนักเรียนโรงเรียนโพธิ์แสนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้ 1.1 สภาพเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอัน

พึงประสงค์ของนักเรียนโดยรวมการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 1.2 ปัญหาเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ของนักเรียน พบว่า นักเรียนบางส่วนประพฤติตน ไม่เหมาะสมกับสภาพ การเป็นนักเรียน มีจุดอ่อนด้านคุณธรรมพื้นฐาน ความกตัญญูทเวที ระเบียบวินัย จิตสำนึกของความ เป็นเยาวชนที่ดี แสดงพฤติกรรมที่อาจก่อให้เกิดปัญหาแก่ตนเองและผู้อื่น 2.2. หาแนวทางการ พัฒนาการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนโพธิ์แสนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 โดยใช้แนวทางการพัฒนา 5 แนวทาง ดังนี้ 1) การ อบรมให้ความรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์ 2) การสอนบูรณาการสอดแทรก คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ 3) การจัดกิจกรรมวันสำคัญ 4) กิจกรรมเข้าค่าย ไคโครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์ และ 5) กิจกรรม 3 ดี วิถีธรรม 3. ติดตามผลการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนโพธิ์แสน วิทยา สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 พบว่า นักเรียนมีระดับพฤติกรรม การ ปฏิบัติคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และนักเรียน ได้ ตระหนักถึงความสำคัญของเรื่องคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์ และ ปรับเปลี่ยน พฤติกรรม ไปในทางที่ดียิ่งขึ้น

ไชยพร เรืองแท้ (2556) ได้ทำการศึกษาบทบาทของสถานศึกษาในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า ใน ภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 4.02 อยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านก็อยู่ในระดับมากเช่นกัน ด้านที่มี ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านความซื่อสัตย์ สุจริต ค่าเฉลี่ย 4.80 อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านรัก ชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ค่าเฉลี่ย 4.79 อยู่ในระดับมาก โดยไชยพร เรืองแท้ ได้อภิปรายผลการศึกษาว่า สถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษามีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน ทั้งการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างแก่นักเรียน การสนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม การจัดกิจกรรม ให้นักเรียนและการส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงออกในคุณธรรม จริยธรรมทั้ง 8 ประการ

กิตติพงษ์ แซ่เจียว. (2556) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาบุญนิยมกับคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนเครือข่ายโรงเรียนสัมมาสิกขา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การศึกษาบุญ นิยมของโรงเรียนสัมมาสิกขา 2) คุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนเครือข่ายโรงเรียนสัมมา สิกขา 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษา บุญนิยมกับคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียน เครือข่ายโรงเรียนสัมมาสิกขา 4) แนวทางการพัฒนา การศึกษาบุญนิยมกับคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนเครือข่ายโรงเรียนสัมมาสิกขา ผลการวิจัยพบว่า 1. การศึกษาบุญนิยมของ โรงเรียนสัมมาสิกขาภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน 2. คุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนเครือข่ายโรงเรียนสัมมา สิกขา ภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก 3. การศึกษาบุญนิยมกับคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนเครือข่ายโรงเรียนสัมมาสิกขา มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าการศึกษาบุญนิยม ของโรงเรียนสัมมาสิกขามีความสัมพันธ์กับ คุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนเครือข่ายโรงเรียนสัมมาสิกขา ด้านขยันมากที่สุดและด้าน สะอาดน้อยที่สุด 4. แนวทางในการพัฒนาการศึกษาบุญนิยมกับคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของ นักเรียนเครือข่าย โรงเรียนสัมมาสิกขา 1) พัฒนาจิตวิญญาณ ความรู้ ความสามารถและทักษะอื่นๆ ที่

จำเป็นแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง โดยเน้นพิเศษในบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ครูผู้สอนและครูผู้ดูแลนักเรียน 2) พัฒนาระบบการเรียนการสอน จัดสภาพแวดล้อมที่เชื่อมโยงบูรณาการกับประสบการณ์จริงในวิถีชีวิตที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมของนักเรียน 3) พัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการจัดกิจกรรม พัฒนาผู้เรียนและกิจกรรมพิเศษของโรงเรียน

สรุป คุณธรรมพื้นฐานทั้ง 8 ประการมีความจำเป็นที่นักเรียนจะต้องได้รับการปลูกฝัง เพราะสถานศึกษาคือแหล่งเรียนรู้ทั้งด้านของวิชาการและด้านคุณธรรม การจัดการศึกษาในปัจจุบัน ครูต้องนำความรู้ทั้งวิชาการและคุณธรรมต่างๆ มาปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุความสามารถของแต่ละบุคคลได้อย่างเต็มศักยภาพ ตลอดจนต้องพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามหลักการและเป้าหมายของหลักสูตรที่สถานศึกษาได้จัดขึ้น คุณธรรมเป็นอีกด้านหนึ่งที่ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทุกคนต้องนำมาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษา เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ และเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข ดังนั้น การศึกษาเกี่ยวกับคุณธรรมและการประยุกต์คุณธรรมไปใช้ในการเรียนการสอนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ด้วยหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ” ในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
- 3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและการรายงานผล
- 3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ วิจัยเอกสาร มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

- 3.1.1 ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2563 จำนวน 200 คน
- 3.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนที่ทำการสุ่มตัวอย่างจากประชากรที่ศึกษา ได้จำนวน 200 คน

3.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ดังนี้

- 3.2.1 ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่ในการศึกษาคือโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
- 3.2.2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้ 200 คน
- 3.2.3 วิธีการสุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มแบบเป็นระบบ (Systematic Sampling) โดยวิธีการคนเว้นคนของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยสร้างขึ้นโดยผู้วิจัยเอง ภายใต้กรอบแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หรือนิยามศัพท์ปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้คำถาม 2 แบบ คือ แบบปลายปิดและแบบปลายเปิด โดยเครื่องมือในการวิจัยเป็นเครื่องมือแบบสอบถาม แบ่งเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไป เป็นแบบสอบถามชนิดตรวจสอบรายการ (Check list) เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม 3 ข้อ คือ เพศ ระดับช่วงชั้น และสถานภาพของครอบครัว

ตอนที่ 2 โดยผู้วิจัยใช้ลักษณะแบบมาตราส่วน 5 ระดับโดยใช้หลักของ Likert Scale พัฒนาให้เป็นลักษณะแบบมาตราส่วน 5 ระดับ คือ บ่อยมากที่สุด บ่อยมาก บ่อยปานกลาง นาน ๆ ครั้ง ไม่เคย โดยกำหนดเป็นตัวเลข และความหมาย คือ

ระดับความคิดเห็น		ระดับคะแนน
บ่อยมากที่สุด	มีค่าเท่ากับ	5
บ่อยมาก	มีค่าเท่ากับ	4
บ่อยปานกลาง	มีค่าเท่ากับ	3
นาน ๆ ครั้ง	มีค่าเท่ากับ	2
ไม่เคย	มีค่าเท่ากับ	1

เมื่อรวบรวมข้อมูลและแจกแจงความจะใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างแบ่งระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

$$\frac{(\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด})}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{5 - 1}{5} = 0.08$$

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.21 – 5.00 หมายถึง	เห็นด้วยกับคำถามระดับบ่อยมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20 หมายถึง	เห็นด้วยกับคำถามระดับบ่อยมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.61 – 3.40 หมายถึง	เห็นด้วยกับคำถามระดับบ่อยปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.81 – 2.60 หมายถึง	เห็นด้วยกับคำถามระดับนาน ๆ ครั้ง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.80 หมายถึง	เห็นด้วยกับคำถามไม่เคย

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการนำหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการไปใช้ ของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ แบบสอบถามชุดนี้ ได้แก่

1. ด้านความขยัน จำนวน 8 ข้อ
2. ด้านความประหยัด จำนวน 7 ข้อ
3. ด้านความซื่อสัตย์ จำนวน 8 ข้อ
4. ด้านความมีวินัย จำนวน 7 ข้อ
5. ด้านความสุภาพ จำนวน 7 ข้อ
6. ด้านความสะอาด จำนวน 6 ข้อ
7. ด้านความสามัคคี จำนวน 6 ข้อ
8. ด้านความมีน้ำใจ จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended Question) เป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขการพัฒนานักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ ฯ ด้วยหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ

3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) มีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

3.4.1 ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเรื่องของคุณธรรม

3.4.2 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.4.3 นำผลการศึกษาจาก 2 ข้อข้างต้น มาสร้างแบบสอบถาม

3.4.4 นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้ว ไปเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ของเนื้อหา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ตามข้อเสนอแนะนั้น แล้วนำผลมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of consistency : IOC) โดยได้ค่า IOC ระหว่าง 06.67-1.00

3.4.5 นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีคุณลักษณะคล้ายกันกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้คือ นักเรียนโรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 30 คน เพื่อทดสอบความเข้าใจในเนื้อหาของแบบสอบถาม และหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient of Alpha) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ 0.928

3.4.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านขั้นตอนที่ 6 มาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ก่อนนำไปใช้จริง

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือ คือ แบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูล โดยวางแผนและปฏิบัติการดังต่อไปนี้

3.5.1 มีหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้อำนวยการของโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

3.5.2 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามแผนการดำเนินงานที่กำหนดไว้

3.5.3 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืน มาดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์และถูกต้องในการตอบแบบสอบถาม เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและการรายงานผล

3.6.1 การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและ การจัดระเบียบข้อมูล

3.6.2 เมื่อได้ข้อมูลที่ผ่านการตรวจสอบแล้ว นำข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อหาคำตอบและข้อสรุปในการตอบปัญหาวิจัย และวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยที่ตั้งไว้ โดยได้ดำเนินการไปตามกรอบงานวิจัย

3.6.3 การรายงานผล ใช้การวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อรายงานผลการพัฒนานักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ด้วยหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขการพัฒนานักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ใน

พระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ด้วยหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ และเขียนรายงานโดยบรรยาย

3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับการวิจัยเรื่องนี้ มีสถิติที่ใช้ในการทำวิจัยอยู่ คือ สถิติการบรรยาย (Descriptive Statistics) ได้แก่ ตัวแปรต้นใช้ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ตัวแปรตามใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สำหรับบรรยายปัจจัยส่วนบุคคล

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนานักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ด้วยหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ผู้วิจัยเรียงลำดับการนำเสนอ ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับช่วงชั้น และสถานภาพของครอบครัว ใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนค่ามาตรฐาน (Standard Deviation)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลแนวทางในการพัฒนานักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ด้วยหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ แล้วรวบรวมข้อมูลตามประเด็น นำมาเรียบเรียงนำเสนอในรูปแบบการบรรยาย โดยการหาค่าความถี่ (Frequency)

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ และชั้นปี ใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
- ชาย	103	51.5
- หญิง	97	48.5
รวม	200	100.0

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย ร้อยละ 51.5 รองลงมาคือเพศหญิง ร้อยละ 48.5

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามช่วงชั้น

ช่วงชั้น	จำนวน	ร้อยละ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	70	35.0
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	68	34.0
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	62	31.0
รวม	200	100.0

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ร้อยละ 35.0 รองลงมาเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ร้อยละ 34.0 และเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ร้อยละ 31.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพของครอบครัว

สถานภาพของครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ
บิดามารดาอยู่ร่วมกัน	143	71.5
บิดามารดาแยกกันอยู่	29	14.5
อยู่กับญาติหรือผู้อุปการะ	17	8.5
อื่น ๆ.....	11	5.5
รวม	200	100.0

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีสถานภาพทางครอบครัว บิดามารดาอยู่ร่วมกัน ร้อยละ 71.5 รองลงมา บิดามารดาแยกกันอยู่ ร้อยละ 14.5 อยู่กับญาติหรือผู้อุปการะ ร้อยละ 8.5 และ อื่น ๆ เช่น อยู่วัด และเป็นนักเรียนกนนอนของโรงเรียน ร้อยละ 5.5 ตามลำดับ

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ คือ 1) ความขยัน 2) ความประหยัด 3) ความซื่อสัตย์ 4) ความมีวินัย 5) ความสุภาพ 6) ความสะอาด 7) ความสามัคคี 8) ความมีน้ำใจ ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนค่ามาตรฐาน (Standard Deviation)

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่ โดยรวม

การปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่	ระดับการนำมาใช้ (n=200)			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
ด้านความขยัน	3.58	.559	มาก	7
ด้านความประหยัด	3.57	.576	มาก	8
ด้านความซื่อสัตย์	3.77	.550	มาก	6
ด้านความมีวินัย	4.06	.469	มาก	2
ด้านความสุภาพ	4.01	.565	มาก	4
ด้านความสะอาด	4.04	.507	มาก	3
ด้านความสามัคคี	4.08	.547	มาก	1
ด้านความมีน้ำใจ	3.97	.624	มาก	5
ค่าเฉลี่ยรวม	3.88	0.389	มาก	

จากตารางที่ 4.4 พบว่า การปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.88, S.D. = 0.389) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านเมื่อเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย ได้แก่ ด้านความสามัคคี ด้านความมีวินัย ด้านความสะอาด ด้านความสุภาพ ด้านความมีน้ำใจ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความขยัน และความประหยัด ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) การปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่ ด้านความซื่อ

ด้านความซื่อ	ระดับการนำมาใช้ (n=200)			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. นักเรียนช่วยเหลือพ่อแม่ทำงานบ้าน	3.87	.789	มาก	1
2. นักเรียนตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมาย	3.79	.789	มาก	4
3. นักเรียนส่งการบ้านตรงตามเวลาที่ครูกำหนด	3.47	.862	มาก	7
4. นักเรียนเพียรพยายามทำงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง	3.62	.726	มาก	6
5. นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน	3.84	.919	มาก	3
6. นักเรียนทำการบ้านโดยไม่ต้องให้ใครมาเคี่ยวเข็ญ	3.71	1.025	มาก	5
7. เมื่อมีปัญหา นักเรียนไม่ย่อท้อ และกล้าเผชิญกับปัญหา	3.84	.821	มาก	2
8. นักเรียนอ่านและทบทวนบทเรียนหลังเลิกเรียน	2.50	.967	นานๆ ครั้ง	8
ค่าเฉลี่ยรวม	3.58	0.559	มาก	

จากตารางที่ 4.5 พบว่า การปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่ ด้านความซื่อ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = 0.559)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่าข้ออื่นคือ ข้อ 1 นักเรียนช่วยเหลือพ่อแม่ทำงานบ้าน ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = .789) อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ข้อ 7 เมื่อมีปัญหา นักเรียนไม่ย่อท้อ และกล้าเผชิญกับปัญหา ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = .821) และข้อ 5 นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = .919) ข้อ 2 นักเรียนตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมาย ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = .789) ข้อ 6 นักเรียนทำการบ้านโดยไม่ต้องให้ใครมาเคี่ยวเข็ญ ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = 1.025) ข้อ 4 นักเรียนเพียรพยายามทำงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = .726) ข้อ 3 นักเรียนส่งการบ้านตรงตามเวลาที่ครูกำหนด ($\bar{X} = 3.47$, S.D. = .862) และข้อ 8 นักเรียนอ่านและทบทวนบทเรียนหลังเลิกเรียน ($\bar{X} = 2.50$, S.D. = .967) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่ ด้านความประหยัด

ด้านความประหยัด	ระดับการนำมาใช้ (n=200)			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. นักเรียนวางแผนก่อนใช้เงินเสมอ	3.82	1.031	มาก	3
2. นักเรียนมีเงินออมจากค่าขนมในแต่ละวัน	3.56	1.172	มาก	5
3. นักเรียนดูแล รักษาของใช้ส่วนตัวเพื่อให้ใช้ได้ นานๆ	3.88	1.056	มาก	2
4. นักเรียนซ่อมแซมของใช้ที่ชำรุดเพื่อนำกลับมาใช้ อีก	3.26	1.004	ปานกลาง	6
5. นักเรียนพอใจในสิ่งของที่ตนเองมี	3.99	1.007	มาก	1
6. นักเรียนทำบัญชีรายรับ รายจ่ายของตนเอง	2.79	1.325	ปานกลาง	7
7. นักเรียนปิดเครื่องใช้ไฟฟ้าเมื่อเลิกใช้งาน	3.73	1.295	มาก	4
ค่าเฉลี่ยรวม	3.57	0.576	มาก	

จากตารางที่ 4.6 พบว่า การปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่ ด้านความประหยัด ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$, S.D. = 0.576)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่าข้ออื่นคือ ข้อ 5 นักเรียนพอใจในสิ่งของที่ตนเองมี ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 1.007) มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ข้อ 3 นักเรียนดูแล รักษาของใช้ส่วนตัวเพื่อให้ใช้ได้นาน ๆ ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 1.056) ข้อ 1 นักเรียนวางแผนก่อนใช้เงินเสมอ ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 1.031) ข้อ 7 นักเรียนปิดเครื่องใช้ไฟฟ้าเมื่อเลิกใช้งาน ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = 1.295) ข้อ 2 นักเรียนมีเงินออมจากค่าขนมในแต่ละวัน ($\bar{X} = 3.56$, S.D. = 1.172) ข้อ 4 นักเรียนซ่อมแซมของใช้ที่ชำรุดเพื่อนำกลับมาใช้อีก ($\bar{X} = 3.26$, S.D. = 1.004) และข้อ 6 นักเรียนทำบัญชีรายรับ รายจ่ายของตนเอง ($\bar{X} = 2.79$, S.D. = 1.325) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่ ด้านความซื่อสัตย์

ด้านความซื่อสัตย์	ระดับการนำมาใช้ (n=200)			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. นักเรียนไม่พูดโกหกหรือปกปิดเมื่อตนเองทำผิด	3.50	1.143	มาก	7
2. นักเรียนรู้หน้าที่ของตนเองและปฏิบัติอย่างเต็มที่และถูกต้อง	3.76	.851	มาก	5
3. นักเรียนขออนุญาตก่อนหยิบของคนอื่นมาใช้	4.02	.910	มาก	2
4. เมื่อนักเรียนเก็บของมีค่าได้จะรีบติดต่อเพื่อส่งคืนเจ้าของ	4.37	.765	มากที่สุด	1
5. นักเรียนปฏิบัติตนดีทั้งต่อหน้าและลับหลัง	3.94	.881	มาก	3
6. นักเรียนไม่ลอกการบ้านหรือลอกข้อสอบเพื่อน	3.19	1.164	ปานกลาง	8
7. นักเรียนไม่นำสิ่งของส่วนรวมไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว	3.60	1.240	มาก	6
8. นักเรียนปฏิบัติตามคำสัญญาทุกครั้ง	3.79	.881	มาก	4
ค่าเฉลี่ยรวม	3.77	0.550	มาก	

จากตารางที่ 4.7 พบว่า การปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่ ด้านความซื่อสัตย์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.550)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่าข้ออื่นคือ ข้อที่ 4 เมื่อนักเรียนเก็บของมีค่าได้จะรีบติดต่อเพื่อส่งคืนเจ้าของ ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = .765) แผลผลอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ข้อที่ 3 นักเรียนขออนุญาตก่อนหยิบของคนอื่นมาใช้ ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = .910) ข้อที่ 5 นักเรียนปฏิบัติตนดีทั้งต่อหน้าและลับหลัง ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = .881) ข้อ 8 นักเรียนปฏิบัติตามคำสัญญาทุกครั้ง ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = .881) ข้อ 2 นักเรียนรู้หน้าที่ของตนเองและปฏิบัติอย่างเต็มที่และถูกต้อง ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = .851) ข้อ 7 นักเรียนไม่นำสิ่งของส่วนรวมไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 1.240) ข้อ 1 นักเรียนไม่พูดโกหกหรือปกปิดเมื่อตนเองทำผิด ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 1.143) และข้อ 6 นักเรียนไม่ลอกการบ้านหรือลอกข้อสอบเพื่อน ($\bar{X} = 3.19$, S.D. = 1.164) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่ ด้านความมีวินัย

ด้านความมีวินัย	ระดับการนำมาใช้ (n=200)			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. นักเรียนปฏิบัติตามกฎของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด	3.93	.854	มาก	7
2. นักเรียนมาโรงเรียนทันเวลา	4.22	.898	มากที่สุด	4
3. นักเรียนเข้าแถวซื้ออาหารหรือขนมทุกครั้ง	4.17	1.080	มาก	5
4. นักเรียนวางแผนว่าจะต้องทำอะไรในแต่ละวัน	3.64	1.131	มาก	9
5. นักเรียนเชื่อฟังคำสั่งสอนของครู	3.95	.849	มาก	6
6. นักเรียนเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ปกครอง	4.26	.698	มากที่สุด	2
7. นักเรียนส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงเวลา	3.73	1.001	มาก	8
8. นักเรียนขออนุญาตครูก่อนออกจากห้องเรียน	4.22	.863	มากที่สุด	3
9. นักเรียนทิ้งขยะในที่ที่จัดไว้ให้	4.45	.700	มากที่สุด	1
ค่าเฉลี่ยรวม	4.06	0.469	มาก	

จากตารางที่ 4.8 พบว่า การปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่ ด้านความมีวินัยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.06, S.D. =0.469)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่าข้ออื่นคือ ข้อ 9 นักเรียนทิ้งขยะในที่ที่จัดไว้ให้ ($\bar{X}$ =4.45, S.D. =.700) แผลผลอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ข้อ 6 นักเรียนเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ปกครอง ($\bar{X}$ =4.26, S.D. =.698) ข้อ 8 นักเรียนขออนุญาตครูก่อนออกจากห้องเรียน ($\bar{X}$ =4.22, S.D. =.863) ข้อ 2 นักเรียนมาโรงเรียนทันเวลา ($\bar{X}$ =4.22, S.D. =.898) ข้อ 3 นักเรียนเข้าแถวซื้ออาหารหรือขนมทุกครั้ง ($\bar{X}$ =4.17, S.D. =1.080) ข้อ 5 นักเรียนเชื่อฟังคำสั่งสอนของครู ($\bar{X}$ = 3.95, S.D. = .849) ข้อ 1 นักเรียนปฏิบัติตามกฎของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด ($\bar{X}$ = 3.93, S.D. = .854) ข้อ 7 นักเรียนส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงเวลา ($\bar{X}$ = 3.73, S.D. = 1.001) และข้อ 4 นักเรียนวางแผนว่าจะต้องทำอะไรในแต่ละวัน ($\bar{X}$ = 3.64, S.D. = 1.131) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่ ด้านความสุภาพ

ด้านความสุภาพ	ระดับการนำมาใช้ (n=200)			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. นักเรียนพูดจาไพเราะ	3.62	.878	มาก	7
2. นักเรียนมีสัมมาคารวะกับพ่อแม่ ครูอาจารย์	4.14	.804	มาก	3
3. นักเรียนอ่อนน้อมถ่อมตน ไม่ก้าวร้าวรุนแรง	4.05	.846	มาก	4
4. นักเรียนกล่าวขอโทษเมื่อนักเรียนทำผิด	4.35	.838	มากที่สุด	2
5. นักเรียนกล่าวขอบคุณเมื่อได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่น	4.48	.757	มากที่สุด	1
6. นักเรียนไม่เอะอะโวยวายเมื่อไม่พอใจ	3.81	1.058	มาก	5
7. เมื่อรู้สึกโกรธหรือไม่พอใจนักเรียนจะไม่แสดงออก	3.66	1.096	มาก	6
ค่าเฉลี่ยรวม	4.01	0.565	มาก	

จากตารางที่ 4.8 พบว่า การปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่ ด้านความสุภาพในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.01, S.D. =0.565)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่าข้ออื่นคือ ข้อ 5 นักเรียนกล่าวขอบคุณเมื่อได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่น ($\bar{X}$ =4.48, S.D. =.757) แผลผลอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ข้อ 4 นักเรียนกล่าวขอโทษเมื่อนักเรียนทำผิด ($\bar{X}$ =4.35, S.D. =.838) ข้อ 2 นักเรียนมีสัมมาคารวะกับพ่อแม่ ครูอาจารย์ ($\bar{X}$ =4.14, S.D. =.804) ข้อ 3 นักเรียนอ่อนน้อมถ่อมตน ไม่ก้าวร้าวรุนแรง ($\bar{X}$ =4.05, S.D. =.846) ข้อ 6 นักเรียนไม่เอะอะโวยวายเมื่อไม่พอใจ ($\bar{X}$ =3.81, S.D. =1.058) ข้อ 7 เมื่อรู้สึกโกรธหรือไม่พอใจนักเรียนจะไม่แสดงออก ($\bar{X}$ = 3.66, S.D. = 1.096) และข้อ 1 นักเรียนพูดจาไพเราะ ($\bar{X}$ = 3.62, S.D. = .878) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.10 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่ ด้านความสะอาด

ด้านความสะอาด	ระดับการนำมาใช้ (n=200)			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. นักเรียนมีการดูแลความสะอาดของใช้ส่วนตัว	4.12	.924	มาก	4
2. นักเรียนมีการทำเวรดูแลความสะอาดของห้องเรียน	4.14	.750	มาก	2
3. นักเรียนมีการช่วยรักษาความสะอาดบริเวณโรงเรียน	3.83	.815	มาก	8
4. นักเรียนมีความรับผิดชอบในขยะที่เกิดจากตนเอง	4.19	.802	มาก	1
5. นักเรียนมีการดูแลที่อยู่อาศัยให้มีความสะอาด	4.14	.761	มาก	3
6. นักเรียนรู้จักรักษาสถานที่ส่วนรวมโดยไม่ขีดเขียนทำลาย	3.97	.782	มาก	6
7. นักเรียนมีจิตสำนึกที่จะช่วยรักษาความสะอาด	4.09	.758	มาก	5
8. นักเรียนมีความคิดที่จะเตือนเพื่อนให้ช่วยกันรักษาความสะอาด	3.88	.842	มาก	7
ค่าเฉลี่ยรวม	4.04	0.507	มาก	

จากตารางที่ 4.8 พบว่า การปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่ ด้านความสะอาด ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.507)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่าข้ออื่นคือ ข้อ 4 นักเรียนมีความรับผิดชอบในขยะที่เกิดจากตนเอง ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = .802) แผลผลอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ข้อ 2 นักเรียนมีการทำเวรดูแลความสะอาดของห้องเรียน ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = .750) ข้อ 5 นักเรียนมีการดูแลที่อยู่อาศัยให้มีความสะอาด ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = .761) ข้อ 1 นักเรียนมีการดูแลความสะอาดของใช้ส่วนตัว ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = .924) ข้อ 7 นักเรียนมีจิตสำนึกที่จะช่วยรักษาความสะอาด ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = .758) ข้อ 6 นักเรียนรู้จักรักษาสถานที่ส่วนรวมโดยไม่ขีดเขียนทำลาย ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = .782) ข้อ 8 นักเรียนมีความคิดที่จะเตือนเพื่อนให้ช่วยกันรักษาความสะอาด ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = .842) และข้อ 3 นักเรียนมีการช่วยรักษาความสะอาดบริเวณโรงเรียน ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = .815) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.11 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่ ด้านความสามัคคี

ด้านความสามัคคี	ระดับการนำมาใช้ (n=200)			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. นักเรียนรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน	4.17	.833	มาก	3
2. นักเรียนไม่ทะเลาะวิวาทกับเพื่อน	3.91	1.128	มาก	5
3. นักเรียนยอมรับข้อตกลงของห้องเรียน	4.23	.813	มากที่สุด	1
4. นักเรียนรู้จักบทบาทและหน้าที่ของตนเอง	4.15	.781	มาก	4
5. นักเรียนมุ่งมั่นต่อการทำงานเป็นกลุ่ม	3.88	.894	มาก	6
6. นักเรียนยอมรับความแตกต่างของแต่ละบุคคลได้	4.20	.837	มาก	2
ค่าเฉลี่ยรวม	4.08	0.547	มาก	

จากตารางที่ 4.8 พบว่า การปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่ ด้านความสามัคคี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.547)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่าข้ออื่นคือ ข้อ 3 นักเรียนยอมรับข้อตกลงของห้องเรียน ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = .813) แผลผลอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือข้อ 6 นักเรียนยอมรับความแตกต่างของแต่ละบุคคลได้ ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = .837) ข้อ 1 นักเรียนรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = .833) ข้อ 4 นักเรียนรู้จักบทบาทและหน้าที่ของตนเอง ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = .781) ข้อ 2 นักเรียนไม่ทะเลาะวิวาทกับเพื่อน ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 1.128) และข้อ 5 นักเรียนมุ่งมั่นต่อการทำงานเป็นกลุ่ม ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = .894) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.12 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่ ด้านความมีน้ำใจ

ด้านความมีน้ำใจ	ระดับการนำมาใช้ (n=200)			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. นักเรียนอาสาช่วยเหลือเพื่อ ครู และสังคม	4.04	.881	มาก	3
2. นักเรียนดีใจเมื่อเห็นคนอื่นมีความสุข	4.20	.857	มาก	1
3. นักเรียนให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียน	4.13	.798	มาก	2
4. นักเรียนบริจาคเงิน หรือสิ่งของเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อน	3.79	1.009	มาก	8
5. นักเรียนแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนด้วยความเต็มใจ	3.91	1.018	มาก	5
6. นักเรียนบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม	3.88	.998	มาก	7
7. นักเรียนเอื้อเฟื้อสถานที่นั่งแก่เด็ก หญิงตั้งครรภ์ และคนชรา	3.98	.997	มาก	4
8. นักเรียนช่วยเหลือสัตว์ที่กำลังได้รับอันตราย	3.88	.980	มาก	6
ค่าเฉลี่ยรวม	3.97	0.624	มาก	

จากตารางที่ 4.8 พบว่า การปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่ ด้านความมีน้ำใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.624)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่าข้ออื่นคือ ข้อ 2 นักเรียนดีใจเมื่อเห็นคนอื่นมีความสุข ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = .857) แผลผลอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือข้อ 3 นักเรียนให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียน ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = .798) ข้อ 1 นักเรียนอาสาช่วยเหลือเพื่อ ครู และสังคม ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = .881) ข้อ 7 นักเรียนเอื้อเฟื้อสถานที่นั่งแก่เด็ก หญิงตั้งครรภ์ และคนชรา ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = .997) ข้อ 5 นักเรียนแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนด้วยความเต็มใจ ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 1.018) ข้อ 8 นักเรียนช่วยเหลือสัตว์ที่กำลังได้รับอันตราย ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = .980) ข้อ 6 นักเรียนบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = .998) และข้อ 4 นักเรียนบริจาคเงิน หรือสิ่งของเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อน ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 1.009) ตามลำดับ

4.3 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเสนอแนะในการพัฒนานักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ด้วยหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเสนอแนะในการพัฒนานักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ด้วยหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการแล้วรวบรวมข้อมูลตามประเด็น นำมาเรียบเรียงนำเสนอในรูปแบบการบรรยาย โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ

ตารางที่ 4.13 จำนวนและร้อยละเสนอแนะในการพัฒนานักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ด้วยหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ

เสนอแนะในการพัฒนานักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ด้วยหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ	จำนวน	ร้อยละ
1. ด้านความขยัน โรงเรียนควรปลูกฝังเรื่องรักการอ่านและส่งเสริมการทำแบบฝึกหัดทั้งก่อนเรียนและหลังเรียนหรือหลังเลิกเรียน	53	26.5
2. ด้านความประหยัด โรงเรียนควรปลูกฝังเรื่องการออมเงินหรือการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายให้กับนักเรียน	42	21.00
3. ด้านความซื่อสัตย์ โรงเรียนควรปลูกฝังให้นักเรียนได้ฝึกทำการบ้านด้วยตนเอง หรือมีการจัดแบ่งกลุ่มเพื่อร่วมกันทำการบ้าน โดยมีครูเป็นผู้ให้คำแนะนำ	45	22.05
4. ด้านความมีวินัย โรงเรียนควรปลูกฝังให้นักเรียนหมั่นจัดตารางเรียนและส่งเสริมให้มีการจดบันทึกกิจกรรมที่ทำในแต่ละวันและบันทึกสิ่งที่จะทำในวันต่อไป	49	24.05
5. ด้านความสุภาพ โรงเรียนควรมีการรณรงค์ให้นักเรียนใช้วาจาให้สุภาพถูกต้องตามกาลเทศะ และยกตัวอย่างเปรียบเทียบให้ทราบว่าวาจาเช่นใดควรใช้และไม่ควรใช้	50	25.00
6. ด้านความสะอาด โรงเรียนควรรณรงค์ให้นักเรียนเห็นคุณค่าของความสะอาด และจัดกลุ่มนักเรียนเพื่อช่วยกันรณรงค์เรื่องความสะอาดอย่างต่อเนื่อง และควรปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักการคัดแยกขยะอย่างเป็นระบบ	45	22.05
7. ด้านความสามัคคี โรงเรียนควรส่งเสริมให้นักเรียนได้มีงานกลุ่มทำร่วมกันทั้งภายในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน และควรมีการประเมินการทำงานกลุ่มอย่างเป็นระบบ	39	19.05

8. ด้านความมีน้ำใจ

โรงเรียนควรปลูกฝังเรื่องการรู้จักแบ่งปันหรือการช่วยเหลือผู้อื่น ในยามที่เห็นคนอื่นได้รับความเดือดร้อน ไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลือด้วยการบริจาคสิ่งของหรือการช่วยเหลือโดยใช้กำลังร่างกาย

55

27.05

จากตารางที่ 4.45 พบว่า การพัฒนานักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีความคิดเห็นที่จะเสนอแนะในการพัฒนานักเรียนด้วยหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ โดยนักเรียนได้เสนอไว้เรียงตามลำดับ ดังนี้

1. ด้านความมีน้ำใจโรงเรียนควรปลูกฝังเรื่องการรู้จักแบ่งปันหรือการช่วยเหลือผู้อื่นในยามที่เห็นคนอื่นได้รับความเดือดร้อน ไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลือด้วยการบริจาคสิ่งของหรือการช่วยเหลือโดยใช้กำลังร่างกาย ร้อยละ 27.05

2. ด้านความขยันโรงเรียนควรปลูกฝังเรื่องรักการอ่านและส่งเสริมการทำแบบฝึกหัดทั้งก่อนเรียนและหลังเรียนหรือหลังเลิกเรียน ร้อยละ 26.5

3. ด้านความสุภาพโรงเรียนควรมีการรณรงค์ให้นักเรียนใช้วาจาให้สุภาพถูกต้องตามกาลเทศะ และยกตัวอย่างเปรียบเทียบให้ทราบว่าวาจาเช่นใดควรใช้และไม่ควรใช้ ร้อยละ 25.00

4. ด้านความมีวินัยโรงเรียนควรปลูกฝังให้นักเรียนหมั่นจัดตารางเรียนและส่งเสริมให้มีการจดบันทึกกิจกรรมที่ทำในแต่ละวันและบันทึกสิ่งที่จะทำในวันต่อไป ร้อยละ 24.05

5. ด้านความซื่อสัตย์โรงเรียนควรปลูกฝังให้นักเรียนได้ฝึกทำการบ้านด้วยตนเอง หรือมีการจัดแบ่งกลุ่มเพื่อร่วมกันทำการบ้าน โดยมีครูเป็นผู้ให้คำแนะนำ ร้อยละ 22.05

6. ด้านความสะอาดโรงเรียนควรรณรงค์ให้นักเรียนเห็นคุณค่าของความสะอาด และจัดกลุ่มนักเรียนเพื่อช่วยกันรณรงค์เรื่องความสะอาดอย่างต่อเนื่อง และควรปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักการคัดแยกขยะอย่างเป็นระบบ ร้อยละ 22.05

7. ด้านความประหยัดโรงเรียนควรปลูกฝังเรื่องการออมเงินหรือการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายให้กับนักเรียน ร้อยละ 21.00

8. ด้านความสามัคคีโรงเรียนควรส่งเสริมให้นักเรียนได้มีงานกลุ่มทำร่วมกันทั้งภายในชั้นเรียน และนอกชั้นเรียน และควรมีการประเมินการทำงานกลุ่มอย่างเป็นระบบ ร้อยละ 19.05

ดังนั้นจึงสรุป ข้อเสนอแนะในการพัฒนานักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ด้วยหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ในแต่ละด้านคือ ด้านความขยันโรงเรียนควรปลูกฝังเรื่องรักการอ่านและส่งเสริมการทำแบบฝึกหัดทั้งก่อนเรียนและหลังเรียนหรือหลังเลิกเรียนด้านความประหยัด โรงเรียนควรปลูกฝังเรื่องการออมเงินหรือการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายให้กับนักเรียนด้านความซื่อสัตย์ โรงเรียนควรปลูกฝังให้นักเรียนได้ฝึกทำการบ้านด้วยตนเอง หรือมีการจัดแบ่งกลุ่มเพื่อร่วมกันทำการบ้าน โดยมีครูเป็นผู้ให้คำแนะนำด้านความมีวินัย โรงเรียนควรปลูกฝังให้นักเรียนหมั่นจัดตารางเรียนและส่งเสริมให้มีการจดบันทึกกิจกรรมที่ทำในแต่ละวันและบันทึกสิ่งที่จะทำในวันต่อไปด้านความสุภาพ โรงเรียนควรมีการรณรงค์ให้นักเรียนใช้วาจาให้สุภาพถูกต้องตามกาลเทศะ และยกตัวอย่างเปรียบเทียบให้ทราบว่าวาจาเช่นใดควรใช้และไม่ควรใช้ด้านความสะอาด โรงเรียนควรรณรงค์ให้นักเรียนเห็นคุณค่าของความสะอาด และจัดกลุ่มนักเรียนเพื่อช่วยกันรณรงค์เรื่องความสะอาดอย่างต่อเนื่อง และควรปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักการคัดแยกขยะอย่าง

เป็นระบบด้านความสามัคคี โรงเรียนควรส่งเสริมให้นักเรียนได้มีงานกลุ่มทำร่วมกันทั้งภายในชั้นเรียน และนอกชั้นเรียน และควรมีการประเมินการทำงานกลุ่มอย่างเป็นระบบด้านความมีน้ำใจ โรงเรียนควรปลูกฝังเรื่องการรู้จักแบ่งปันหรือการช่วยเหลือผู้อื่นในยามที่เห็นคนอื่นได้รับความเดือดร้อน ไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลือด้วยการบริจาคสิ่งของหรือการช่วยเหลือโดยใช้กำลังร่างกาย

บทที่ 5

สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษาในพระราชูปถัมภ์อำเภอเมืองเชียงใหม่จังหวัดเชียงใหม่” ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการในการพัฒนานักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษาในพระราชูปถัมภ์อำเภอเมืองเชียงใหม่จังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อศึกษาการปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่จังหวัดเชียงใหม่ 3) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนที่ทำการสุ่มตัวอย่างจากประชากรที่ศึกษา ได้จำนวน 200 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามลักษณะของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 8 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความขยัน 2) ด้านความประหยัด 3) ด้านความซื่อสัตย์ 4) ด้านความมีวินัย 5) ด้านความสุภาพ 6) ด้านความสะอาด 7) ด้านความสามัคคี 8) ด้านความมีน้ำใจ ผู้วิจัยใช้ลักษณะคำถามแบบมาตราส่วน 5 ระดับโดยใช้หลักของ Likert Scale คือ มากที่สุด มากปานกลาง น้อย น้อยที่สุด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ ซึ่งสามารถสรุปผลของการวิจัยตามข้อค้นพบได้ดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 51.5 รองลงมาคือเพศหญิง ร้อยละ 48.5 เรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ร้อยละ 35.0 รองลงมาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ร้อยละ 34.0 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ร้อยละ 31.0 บิดามารดาอาศัยอยู่ร่วมกัน ร้อยละ 71.5 รองลงมาบิดามารดาแยกกันอยู่ ร้อยละ 14.5 อยู่กับญาติหรือผู้มีอุปการะ ร้อยละ 8.5 และอื่น ๆ เช่น อยู่วัด และเป็นนักเรียนกินนอนภายในโรงเรียน ร้อยละ 5.5

5.1.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่จังหวัดเชียงใหม่

การปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่จังหวัดเชียงใหม่ใน 8 ด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.88, S.D. = 0.389) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านเมื่อเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย ได้แก่ ความสามัคคี ความมีวินัย ความสะอาดความสุภาพ ความมีน้ำใจ ความซื่อสัตย์ ความขยัน และความประหยัด ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

1) ด้านความขยัน

การปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่ด้านความขยันอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = 0.559)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่าข้ออื่นคือ ข้อ 1 นักเรียนช่วยเหลือพ่อแม่ทำงานบ้าน ($= 3.87$, S.D. = .789) อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ข้อ 7 เมื่อมีปัญหานักเรียนไม่ย่อท้อ และกล้าเผชิญกับปัญหา ($= 3.84$, S.D. = .821) และข้อ 5 นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ($= 3.84$, S.D. = .919) ข้อ 2 นักเรียนตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมาย ($= 3.79$, S.D. = .789) ข้อ 6 นักเรียนทำการบ้านโดยไม่ต้องให้ใครมาเคี่ยวเข็ญ ($= 3.71$, S.D. = 1.025) ข้อ 4 นักเรียนเพียรพยายามทำงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ($= 3.62$, S.D. = .726) ข้อ 3 นักเรียนส่งการบ้านตรงตามเวลาที่ครูกำหนด ($= 3.47$, S.D. = .862) และข้อ 8 นักเรียนอ่านและทบทวนบทเรียนหลังเลิกเรียน ($= 2.50$, S.D. = .967) ตามลำดับ

2) ด้านความประหยัด

การปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่ด้านความประหยัดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$, S.D. = 0.576)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่าข้ออื่นคือ ข้อ 5 นักเรียนพอใจในสิ่งของที่ตนเองมี ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 1.007) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ข้อ 3 นักเรียนดูแล รักษาของใช้ส่วนตัวเพื่อให้ใช้ได้นานๆ ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 1.056) ข้อ 1 นักเรียนวางแผนก่อนใช้เงินเสมอ ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 1.031) ข้อ 7 นักเรียนปิดเครื่องใช้ไฟฟ้าเมื่อเลิกใช้งาน ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = 1.295) ข้อ 2 นักเรียนมีเงินออมจากค่าขนมในแต่ละวัน ($\bar{X} = 3.56$, S.D. = 1.172) ข้อ 4 นักเรียนซ่อมแซมของใช้ที่ชำรุดเพื่อนำกลับมาใช้อีก ($\bar{X} = 3.26$, S.D. = 1.004) และข้อ 6 นักเรียนทำบัญชีรายรับ รายจ่ายของตนเอง ($\bar{X} = 3.26$, S.D. = 1.004) ตามลำดับ

3) ด้านความซื่อสัตย์

การปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่ด้านความซื่อสัตย์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.550) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่าข้ออื่นคือ ข้อที่ 4 เมื่อนักเรียนเก็บของมีค่าได้จะรีบติดต๋อเพื่อส่งคืนเจ้าของ ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = .765) เฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดรองลงมา คือ ข้อที่ 3 นักเรียนขออนุญาตก่อนหยิบของคนอื่นมาใช้ ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = .910) ข้อที่ 5 นักเรียนปฏิบัติตนดีทั้งต่อหน้าและลับหลัง ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = .881) ข้อ 8 นักเรียนปฏิบัติตามคำสัญญาทุกครั้ง ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = .881) ข้อ 2 นักเรียนรู้หน้าที่ของตนเองและปฏิบัติอย่างเต็มที่และถูกต้อง ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = .851) ข้อ 7 นักเรียนไม่นำสิ่งของส่วนรวมไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตน ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 1.240) ข้อ 1 นักเรียนไม่พูดโกหกหรือปกปิดเมื่อตนเองทำผิด ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 1.143) และข้อ 6 นักเรียนไม่ลอกการบ้านหรือลอกข้อสอบเพื่อน ($\bar{X} = 3.19$, S.D. = 1.164) ตามลำดับ

4) ด้านความมีวินัย

การปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่ด้านความมีวินัยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.469)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่าข้ออื่นคือ ข้อ 9 นักเรียนทิ้งขยะในที่ที่จัดไว้ให้ ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = .700) แผลผลอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ข้อ 6 นักเรียนเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ปกครอง ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = .698) ข้อ 8 นักเรียนขออนุญาตครูก่อนออกจากห้องเรียน ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = .863) ข้อ 2 นักเรียนมาโรงเรียนทันเวลา ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = .898) ข้อ 3 นักเรียนเข้าแถวซื้ออาหารหรือขนมทุกครั้ง ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 1.080) ข้อ 5 นักเรียนเชื่อฟังคำสั่งสอนของครู ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = .849) ข้อ 1 นักเรียนปฏิบัติตามกฎของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = .854) ข้อ 7 นักเรียนส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงเวลา ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = 1.001) และข้อ 4 นักเรียนวางแผนว่าจะต้องทำอะไรในแต่ละวัน ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 1.131) ตามลำดับ

5) ด้านความสุภาพ

การปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่ด้านความสุภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.565)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่าข้ออื่นคือ ข้อ 5 นักเรียนกล่าวขอบคุณเมื่อได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่น ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = .757) แผลผลอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ข้อ 4 นักเรียนกล่าวขอโทษเมื่อนักเรียนทำผิด ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = .838) ข้อ 2 นักเรียนมีสัมมาคารวะกับพ่อแม่ ครูอาจารย์ ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = .804) ข้อ 3 นักเรียนอ่อนน้อมถ่อมตน ไม่ก้าวร้าวรุนแรง ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = .846) ข้อ 6 นักเรียนไม่เอะอะโวยวายเมื่อไม่พอใจ ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 1.058) ข้อ 7 เมื่อรู้สึกโกรธหรือไม่พอใจนักเรียนจะไม่แสดงออก ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 1.096) และ ข้อ 1 นักเรียนพูดจาไพเราะ ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = .878) ตามลำดับ

6) ด้านความสะอาด

การปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่ด้านความสะอาดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.507)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่าข้ออื่นคือ ข้อ 4 นักเรียนมีความรับผิดชอบในหน้าที่เกิดจากตนเอง ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = .802) แผลผลอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ข้อ 2 นักเรียนมีการทำเวรดูแลความสะอาดของห้องเรียน ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = .750) ข้อ 5 นักเรียนมีการดูแลที่อยู่อาศัยให้มีความสะอาด ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = .761) ข้อ 1 นักเรียนมีการดูแลความสะอาดของใช้ส่วนตัว ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = .924) ข้อ 7 นักเรียนมีจิตสำนึกที่จะช่วยรักษาความสะอาด ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = .758) ข้อ 6 นักเรียนรู้จักรักษาสถานที่ส่วนรวมโดยไม่ขีดเขียนทำลาย ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = .782) ข้อ 8 นักเรียนมีความคิดที่จะเตือนเพื่อนให้ช่วยกันรักษาความสะอาด ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = .842) และข้อ 3 นักเรียนมีการช่วยรักษาความสะอาดบริเวณโรงเรียน ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = .815) ตามลำดับ

7) ด้านความสามัคคี

การปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่ด้านความสามัคคีอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.507)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่าข้ออื่นคือ ข้อ 3 นักเรียนยอมรับข้อตกลงของห้องเรียน ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = .813) แผลผลอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ข้อ 6 นักเรียนยอมรับความแตกต่างของแต่ละบุคคลได้ ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = .837) ข้อ 1 นักเรียนรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = .833) ข้อ 4 นักเรียนรู้จักบทบาทและหน้าที่ของตนเอง ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = .781) ข้อ 2 นักเรียนไม่ทะเลาะวิวาทกับเพื่อน ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 1.128) และข้อ 5 นักเรียนมุ่งมั่นต่อการทำงานเป็นกลุ่ม ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = .894) ตามลำดับ

8) ด้านความมีน้ำใจ

การปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่ด้านความมีน้ำใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.624)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่าข้ออื่นคือ ข้อ 2 นักเรียนดีใจเมื่อเห็นคนอื่นมีความสุข ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = .857) แผลผลอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือข้อ 3 นักเรียนให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียน ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = .798) ข้อ 1 นักเรียนอาสาช่วยเหลือเพื่อ ครู และสังคม ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = .881) ข้อ 7 นักเรียนเอื้อเฟื้อสถานที่นั่งแก่เด็ก หญิงตั้งครรภ์ และคนชรา ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = .997) ข้อ 5 นักเรียนแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนด้วยความเต็มใจ ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 1.018) ข้อ 8 นักเรียนช่วยเหลือสัตว์ที่กำลังได้รับอันตราย ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = .980) ข้อ 6 นักเรียนบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = .998) และข้อ 4 นักเรียนบริจาคเงินหรือสิ่งของเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อน ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 1.009) ตามลำดับ

5.1.3 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ นั้น นักเรียนได้เสนอแนวทางการพัฒนาตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ตามลำดับ ดังนี้

1. ด้านความมีน้ำใจโรงเรียนควรปลูกฝังเรื่องการรู้จักแบ่งปันหรือการช่วยเหลือผู้อื่นในยามที่เห็นคนอื่นได้รับความเดือดร้อน ไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลือด้วยการบริจาคสิ่งของหรือการช่วยเหลือโดยใช้กำลังร่างกาย ร้อยละ 27.05

2. ด้านความขยันโรงเรียนควรปลูกฝังเรื่องรักการอ่านและส่งเสริมการทำแบบฝึกหัดทั้งก่อนเรียนและหลังเรียนหรือหลังเลิกเรียน ร้อยละ 26.5

3. ด้านความสุภาพโรงเรียนควรมีการรณรงค์ให้นักเรียนใช้วาจาให้สุภาพถูกต้องตามกาลเทศะ และยกตัวอย่างเปรียบเทียบให้ทราบว่าวาจาเช่นใดควรใช้และไม่ควรใช้ ร้อยละ 25.00

4. ด้านความมีวินัยโรงเรียนควรปลูกฝังให้นักเรียนหมั่นจัดตารางเรียนและส่งเสริมให้มีการจดบันทึกกิจกรรมที่ทำในแต่ละวันและบันทึกสิ่งที่จะทำในวันต่อไป ร้อยละ 24.05

5. ด้านความซื่อสัตย์โรงเรียนควรปลูกฝังให้นักเรียนได้ฝึกทำการบ้านด้วยตนเอง หรือมีการจัดแบ่งกลุ่มเพื่อร่วมกันทำการบ้าน โดยมีครูเป็นผู้ให้คำแนะนำ ร้อยละ 22.05

6. ด้านความสะอาดโรงเรียนควรรณรงค์ให้นักเรียนเห็นคุณค่าของความสะอาด และจัดกลุ่มนักเรียนเพื่อช่วยกันรณรงค์เรื่องความสะอาดอย่างต่อเนื่อง และควรปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักการคัดแยกขยะอย่างเป็นระบบ ร้อยละ 22.05

7. ด้านความประหยัดโรงเรียนควรปลูกฝังเรื่องการออมเงินหรือการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายให้กับนักเรียน ร้อยละ 21.00

8. ด้านความสามัคคีโรงเรียนควรส่งเสริมให้นักเรียนได้มีงานกลุ่มทำร่วมกันทั้งภายในชั้นเรียน และนอกชั้นเรียน และควรมีการประเมินการทำงานกลุ่มอย่างเป็นระบบ ร้อยละ 19.05

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

5.2.1 การปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่จังหวัดเชียงใหม่

การปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่จังหวัดเชียงใหม่ใน 8 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.389) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านเมื่อเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย ได้แก่ ความสามัคคี ความมีวินัย ความสะอาดความสุภาพ ความมีน้ำใจ ความซื่อสัตย์ ความขยัน และความประหยัด **ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากการจัดการศึกษาของโรงเรียนมีนโยบายที่จะสร้างคุณธรรม จริยธรรม** เพื่อหล่อหลอมเกลานักเรียนเป็นคนดี มีคุณธรรมตามแนวพุทธ อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มีการส่งเสริมคุณธรรมในโรงเรียน ปลูกฝังคุณธรรมไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เพื่อให้นักเรียนมีคุณภาพในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ มีการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น โครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนงานบวชธรรมจารีนิโครงการวิถีพุทธ รวมถึงการเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา และการเข้าร่วมกิจกรรมกับวัดที่โรงเรียนอาศัยอยู่ จึงทำให้นักเรียนได้เรียนรู้วิถีปฏิบัติและซึมซับหลักคุณธรรมตามหลักของพระพุทธศาสนา การจัดการศึกษาของโรงเรียนจึงมีแนวทางที่เป็นไปในรูปแบบของโรงเรียนวิถีพุทธ เพราะยึดหลักการปลูกฝังคุณธรรมตามแนวพุทธเป็นหลัก สอดคล้องกับแนวคิดของ **กระทรวงศึกษาธิการ (2547, หน้า 9-13)** โรงเรียนวิถีพุทธคือ โรงเรียนระบบปกติทั่วไปที่นำหลักธรรมพระพุทธศาสนามาใช้หรือประยุกต์ใช้ในการบริหารและพัฒนาผู้เรียน โดยรวมของสถานศึกษาเน้นกรอบการพัฒนาตามหลักไตรสิกขาอย่างบูรณาการ ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้พัฒนาการกินอยู่ ดู ฟัง ให้เป็น โดยผ่านกระบวนการทางวัฒนธรรมแสงปัญญา และมีวัฒนธรรมเมตตา เป็นฐานการดำเนินชีวิต และสอดคล้องกับแนวคิดของ **พระพรหมคุณาภรณ์ (2547, หน้า 14)** ได้ให้ความหมายโรงเรียนวิถีพุทธว่า คือ โรงเรียนที่จัด การศึกษาตามหลักคำสอนของพระพุทธเจ้าโดยดำเนินตามมรรค ซึ่งเป็นวิถีแห่งการดำเนินชีวิตใน พระพุทธศาสนาที่แปลว่าทางอันประเสริฐมีองค์ 8 ประการ พัฒนามตามหลักไตรสิกขา สรุปว่า โรงเรียนวิถีพุทธคือโรงเรียนที่ฝึกอบรมผู้เรียนให้มีวิถีชีวิตแบบชาวพุทธทั้งในและนอกสถานที่ฝึกอบรม ผู้เรียนให้กิน อยู่ ดู ฟัง เป็น คำว่าเป็นในกรณีนี้หมายถึง กิน อยู่ ดู และฟัง ตามหลักไตรสิกขาคือให้เกิดความประพฤติที่ดีงาม (ศีล) เกิดความมั่นคงในอารมณ์ (สมาธิ) เกิดความรอบรู้เท่าทัน (ปัญญา) ประยุกต์หลักพุทธธรรมให้ใช้ในชีวิตประจำวันได้ และสามารถบูรณาการหลักธรรมให้เข้ากับรายวิชา อื่นๆ คือสอดแทรกวิถีแห่งความเป็นพุทธลงในทุก

รายวิชาที่ทำการเรียนการสอน เป็นโรงเรียนที่เน้นหลักการดำเนินชีวิตให้มีความสุข มีวิถีแห่งการดำเนินชีวิตที่ชัดเจน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ **สาลี ทาเหล็ก** (2549, หน้า 67) กล่าวว่า โรงเรียนวิถีพุทธหมายถึง โรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียนโดยรวม ทั้งด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านปัญญาความคิด และด้านการดำเนินชีวิตอื่นๆ โดยใช้หลักธรรมในพระพุทธศาสนาเป็นกรอบแนวทางในการบริหาร จัดการของโรงเรียนซึ่งรวมถึงการจัดหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมอื่นๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาจิตใจ และปัญญา และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ศิลปิน จุมพิช และคณะ** (2557) ได้รายงานการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนบ้าน ประคอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ผลการวิจัยโดยภาพรวมพบว่า 1) การปฏิบัติตนด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำได้แก่ ด้านความมีน้ำใจ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความมีวินัย ด้านความสามัคคี ด้านความสะอาด ด้านความสุภาพ ด้านความขยัน และด้านความประหยัด

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ดังนี้

1) ด้านความขยัน

การปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่ ด้านความขยัน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = 0.559) **ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากโรงเรียนมีนโยบายด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้นักเรียนเอาใจใส่ในการศึกษารักการทำงาน และรักการค้นคว้า สร้างแรงบันดาลใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการการเรียนการสอนแบบสะเต็มศึกษา เพื่อกระตุ้นใจให้นักเรียนเกิดความขยันจากรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และเพื่อบูรณาการความรู้ในแต่ละรายวิชา เป็นการปลูกฝังให้นักเรียนมีความขยัน และให้มีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้โดยเฉพาะความขยันในหน้าที่ของตนเอง จะถูกปลูกฝังในรายวิชาหน้าที่พลเมือง รวมทั้งโรงเรียนมีแผนปฏิบัติการที่มีเป้าประสงค์มุ่งเน้นให้นักเรียนมีคุณภาพ คุณธรรม เป็นคนดี มีความรู้และอยู่ในสังคม อย่างมีความสุขสอดคล้องกับแนวคิดของ **ไสว มาลาทอง** (2542, หน้า 128) กล่าวว่า ผู้มีความขยันต่อหน้าที่การงานมีความมุ่งมั่น เพื่อให้งานที่ทำประสบความสำเร็จ มีความพยายามทำงานนั้นๆ ด้วยความตั้งใจจริงโดยมิได้คำนึงถึงความเหนื่อยยากลำบาก ความหิวกระหาย อุปสรรคต่างๆ หรือแม้แต่ดินฟ้าอากาศจะบีบคั้น ด้วยความหนาว ความร้อน และฝนจะตก แดดจะร้อน แดดเผาผิวสักเพียงใดก็ไม่ย่อท้อ อดทนทำไป โดยไม่เห็นแก่เหนื่อยหรือโดยการสร้างขึ้นมาอ้าง และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ **ราตรี นามวงศ์** (2549, หน้า 27) ได้ให้ความหมายของความขยันหมั่นเพียร หมายถึง ความขยันขันแข็ง มุ่งทำด้วยความพยายามไม่ย่อท้อ ลักษณะความเพียรที่กล่าวคือ เสียสละและละความชั่วทุกอย่าง เพียรหาความรู้ หาทรัพย์ เพียรกระทำแต่ความดี เพียรรักษาความดี รักษาทรัพย์ เพียรระวัง ระวังระวังมิให้เกิดความบกพร่องและผิดพลาด**

2) ด้านความประหยัด

การปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่ด้านความประหยัดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$, S.D. = 0.576) **ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก**โรงเรียนมีนโยบายส่งเสริมให้นักเรียนและบุคลากรปฏิบัติตนตามพระราชปณิธานโรงเรียนในพระราชูปถัมภ์ฯ เรียนรู้การดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมโดยปลูกฝังคุณธรรมด้านความประหยัดผ่านทางโครงการสืบสานภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งเป็นองค์ความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมประจำท้องถิ่นรวมทั้งโรงเรียนฝึกให้นักเรียนรู้จักออมทรัพย์ รู้จักประมาณตนในการใช้จ่าย 4 ในการดำรงชีวิต พอใจในสิ่งของที่ตนเองมีสอนให้นักเรียนรู้จักคุณค่าของทรัพยากรที่ใช้อย่างคุ้มค่า และการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของรุ่นพี่ในเรื่องการประหยัดไฟสอดคล้องกับแนวคิดของ**ทิพย์กมล พลายุติยางกูร** (2543, หน้า 19-20) ให้ความหมายความประหยัดว่า หมายถึง การรู้จักใช้ทรัพย์ สิ่งของ ที่มีอยู่ตามความจำเป็นให้เกิดประโยชน์และคุณค่ามากที่สุด โดยอาศัยหลักความพอดี การประหยัดทรัพย์ ประหยัดเวลา ประหยัดแรงงาน ประหยัดทรัพยากรธรรมชาติ หรือการใช้แค่พอดี ทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของ**ดนุพล สุนทรรัตน์** (2550, หน้า 31) ได้ให้ความหมายของคำว่า ความประหยัด คือ การประพฤติปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และวางแผนการใช้จ่ายในชีวิตประจำวันให้เกิดประโยชน์คุ้มค่ามากที่สุด และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ**ศศิวิมล เมืองนาค** (2555, หน้า 27) ได้สรุปไว้ว่า ความประหยัด คือ ผู้ที่ดำเนินชีวิตความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย รู้จักฐานะการเงินของตนเอง คิดก่อนใช้ คิดก่อนซื้อ เก็บออมถนอม การวางแผนการใช้จ่ายทรัพยากรต่างๆ ในชีวิตประจำวันให้คุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด โดยดำเนินตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งสามารถใช้ชีวิตอยู่อย่างพอเพียงให้มีความสุข

3) ด้านความซื่อสัตย์

การปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่ด้านความซื่อสัตย์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.550) **ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก**โรงเรียนมีเป้าประสงค์หลักอยู่ 9 ประการ หนึ่งในนั้นคือผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยเฉพาะคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จะใช้วิธีการปลูกฝังให้กับนักเรียนผ่านการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนเกิดกระบวนการพัฒนานิสัยเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต ทั้งในรายวิชาและสถานการณ์ทั่วไป เช่น เมื่อนักเรียนเก็บของมีค่าได้จะต้องรีบติดต่อเพื่อส่งคืนเจ้าของให้ได้ หรือเมื่อนักเรียนได้รับมอบหมายหน้าที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เต็มความสามารถ สอดคล้องกับแนวคิดของ**ชุตินา สัจจามันท์** (2540, หน้า 84-89) ได้กล่าวไว้ว่า ความซื่อสัตย์สุจริต คือ การประพฤติปฏิบัติตนอย่างซื่อตรงทั้งกาย วาจา ใจ ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ทั้งต่อหน้าและลับหลัง และยังกล่าวอีกว่า ซื่อสัตย์ยังหมายรวมถึง ความซื่อตรงต่อหน้าที่ ความสุจริตต่ออาชีพ ตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มกำลัง รวมทั้งซื่อตรงต่อผู้อื่น จักเป็นที่เชื่อถือ เคารพนับถือในสังคมและยังสอดคล้องกับแนวคิดของ**ประกาศศรี สีหอำไพ** (2550, หน้า 67) ได้กล่าวว่า ความซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง การประพฤติปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา ทั้งกาย วาจา ใจ ทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่น ยึดหลักแห่งความยุติธรรมซื่อตรงต่อตนเอง หน้าที่การงาน คำมั่นสัญญา แบบแผนกฎหมายที่ถูกต้องดีงาม รวมทั้งสอดคล้องกับแนวคิดของ**รัตนะ บัวสนธิ์** (2550) ที่กล่าวว่า ความซื่อสัตย์เป็นคุณธรรมที่สำคัญ

อย่างยิ่งในสังคมปัจจุบัน ซึ่งมีสิ่งยั่วยุต่าง ๆ มากมายสิ่งเหล่านี้จะสั่นคลอนความจริงใจและความตั้งใจ มั่นที่บุคคลมีกับตัวเอง และพันธะหน้าที่โดยเฉพาะในยุคสมัยที่เด็กและเยาวชนอาจพบเห็นพฤติกรรม ที่แสดงถึง ความไม่ซื่อสัตย์ได้โดยทั่วไปจากสื่อต่าง ๆ อาทิเช่นการฉ้อโกงการคอร์รัปชัน

4) ด้านความมีวินัย

การปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระ ราชนูปถัมภ์ ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่ด้านความมีวินัยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.469) **ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก**โรงเรียนมีนโยบายด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้นักเรียนและบุคลากรประพฤติดี มีวินัยตามแนววิถีพุทธ และยังมีกิจกรรมการเรียนการสอนที่พัฒนาด้านความมีระเบียบวินัย โดยมีการ ปลุกฝังความมีระเบียบวินัย ทั้งวินัยในตนเองและวินัยต่อผู้อื่น รวมถึงมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้นักเรียนเข้าร่วม เช่น กิจกรรมลูกเสือเนตรนารี กิจกรรมประชาธิปไตย กิจกรรมอบรมลูกเสือจราจรซึ่งเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและฝึกให้นักเรียนมีระเบียบวินัย เพื่อให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขซึ่ง สอดคล้องกับแนวคิดของ **สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2550)** ให้ความหมายของความมีวินัยไว้ว่า ผู้ที่ปฏิบัติตนในขอบเขต กฎระเบียบของสถานศึกษา สถาบัน องค์กรและประเทศ โดยที่ตนยินดีปฏิบัติตามอย่างเต็มใจและตั้งใจ ยึดมั่นในระเบียบแบบแผน ข้อบังคับ และข้อปฏิบัติ รวมถึงการมีวินัยทั้งต่อตนเองและสังคม และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ**ชุตินาถ จังจามนธ์ (2540, หน้า 84-89)** ได้กล่าวว่า การมีวินัยเป็นการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมนั้น วินัยเป็น สิ่งจำเป็น วินัยเป็นปัจจัยเกื้อหนุนให้เจริญด้านคุณธรรม ช่วยควบคุมจิตใจของตนให้อยู่ในระเบียบอัน ดี มีความสามัคคีพร้อมเพรียงและช่วยสร้างความเจริญให้ตนเองและสังคม

5) ด้านความสุภาพ

การปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระ ราชนูปถัมภ์ ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่ด้านความสุภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.565) **ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก**โรงเรียนมีวิสัยทัศน์อย่างชัดเจนว่านักเรียนต้องมีความรู้คู่คุณธรรมบนพื้นฐาน ของความเป็นไทยนักเรียนจึงได้รับการอบรมจากคุณครูให้เห็นถึงความสำคัญของคุณธรรมด้านความ สุภาพ อบรมให้รู้จักความมีสัมมาคารวะ อันเป็นเอกลักษณ์ที่ดั่งงามของคนไทย ปลุกฝังให้นักเรียนรู้จัก กล่าวขอบคุณเมื่อได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่น หรือกล่าวขอโทษเมื่อนักเรียนทำผิด และการปฏิบัติ ตนของรุ่นพี่ ที่เป็นแบบอย่างให้กับรุ่นน้อง สัมผัสการมีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่ และคุณครูเสมอ ๆ โดย โรงเรียน มีกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมด้านความสุภาพ เช่น กิจกรรมน้องไหว้พี่หน้าเสาธงของทุกเช้า หรือโครงการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ นักเรียนใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้องชัดเจน งดงาม ถูกต้องตามกาลเทศะ รวมถึงการปฏิบัติตนของ นักเรียนเวลาเข้าร่วมกิจกรรม โดยเพราะกิจกรรมที่ต้องแสดงออกถึงความเคารพ ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของ **กระทรวงศึกษาธิการ (2549)** ให้ความหมายของความสุภาพว่า หมายถึง เรียบร้อย อ่อนโยน ละมุนละม่อม มีกิริยามารยาทที่ดั่งงาม มีสัมมาคารวะ คุณลักษณะเชิงพฤติกรรม ผู้ที่มีความ สุภาพคือ ผู้ที่อ่อนน้อมถ่อมตน ตามสถานภาพและกาลเทศะ ไม่ก้าวร้าวรุนแรง วางอำนาจข่มผู้อื่น ทั้งโดยวาจาและท่าทาง แต่ในเวลาเดียวกันยังคงมีความมั่นใจในตนเองเป็นผู้ที่มีมารยาท วางตน เหมาะสมตามวัฒนธรรมไทย และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ**ราชบัณฑิตยสถาน (2546)** ได้กล่าวไว้ว่า ผู้ที่มีคุณธรรมในด้านของความสุภาพนั้นเรียนรู้ที่จะประพฤติตนอย่างอ่อนน้อมถ่อมตนเหมาะสมกับ

สถานภาพ กาลเทศะและวัฒนธรรมไทย แม้จะมีความมั่นใจในตนเอง แต่บุคคลเหล่านี้ก็ไม่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าว รุนแรง หรือวางอำนาจข่มผู้อื่นไม่ว่าจะเป็นทางวาจาหรือท่าทาง

6) ด้านความสะอาด

การปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่ด้านความสะอาดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.507) **ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากโรงเรียนมีนโยบายด้านส่งเสริมให้นักเรียนและบุคลากรของโรงเรียนมีสุขอนามัยที่ดีเสมอ** ครูและคณะกรรมการนักเรียนร่วมมือกันสร้างความตระหนักให้กับนักเรียนในด้านการรักษาความสะอาดทั้งร่างกายและของใช้ส่วนตัวให้สะอาดอยู่เสมอ และร่วมกันรักษาความสะอาดบริเวณโรงเรียน โดยให้นักเรียนมีกิจกรรมทำความสะอาดตามบริเวณพื้นที่ที่กำหนดแบ่งเขตรับผิดชอบในช่วงเช้าของทุกวัน มีกิจกรรมการประกวดห้องเรียนด้านการรักษาความสะอาดทุกวัน และประกาศผลทุกสิ้นเดือน มีการรณรงค์ร่วมกันรักษาความสะอาดรวมถึงการสอดส่องดูแลของครูอย่างทั่วถึงซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2550)** ให้ความหมายของ ความสะอาด คือ ผู้ที่รักษาร่างกาย ที่อยู่อาศัย และสิ่งแวดล้อมได้อย่างถูกต้องตามสุขลักษณะ ผักผ่อนจิตใจไม่ให้ขุ่นมัว มีความแจ่มใสอยู่เสมอ ปราศจากความหมองมัวทั้งกาย ใจ และสภาพแวดล้อม มีความผ่องใสที่เจริญตา ทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็น และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ**โรงเรียนชลบุรี “สุขบท” (2550, หน้า 9)** ได้ให้ความหมายของความสะอาดว่า หมายถึง ไม่สกปรก ไม่มีตำหนิ หมดจด ผ่องใส บริสุทธิ์ ไม่ทุจริต โดยสามารถจำแนกความสะอาดได้ดังนี้ 1. ความสะอาดทางด้านร่างกาย คือ ร่างกายไม่สกปรก เสื้อผ้าสะอาด และรับประทานอาหารที่สะอาด มีสุขนิสัยส่วนบุคคลที่ดี 2. ความสะอาดทางสิ่งแวดล้อม คือ บ้านเรือนสะอาด ห้องเรียนสะอาด สิ่งของเครื่องใช้สะอาดและโรงเรียนสะอาด 3. จิตใจสะอาด คือ คิดดี ทำดี พูดดี ยึดหลักศีล 5 ของพระพุทธศาสนาเป็นหลักปฏิบัติ

7) ด้านความสามัคคี

การปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่ด้านความสามัคคีอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.507) **ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากโรงเรียนมีเป้าประสงค์หลักเรื่องผู้เรียนต้องมีทักษะทางด้าน การคิด การทำงานร่วมกัน การสื่อสาร ความคิดสร้างสรรค์ เทคโนโลยีสารสนเทศ และทักษะอาชีพการใช้ชีวิต** โรงเรียนมีการส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน สนับสนุนการทำงานเป็นกลุ่มของนักเรียนเสมอ ๆ โดยผ่านการจัดกิจกรรมเช่น โครงการเปิดบ้านวิชาการงานประจำปีงานกีฬา สี่ภายในโรงเรียนการแสดงกิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ และการส่งเสริมให้นักเรียนทำกิจกรรมประจำชั้นเรียน เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **กัญญารัตน์ จิราสวัสดิ์ (2550)** ได้ให้ความหมายของความสามัคคี ไว้ว่า ความสามัคคี หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออก ซึ่งสะท้อนถึงความสามารถในการทำงานเป็นกลุ่ม ด้วยความกลมเกลียว สมัคสมาน และมีใจรักในงานร่วมกัน มีการร่วมแรงร่วมใจเพื่อสร้างสรรค์และแก้ปัญหาเพื่อให้การปฏิบัติงานสำเร็จลุล่วงด้วยดีและมีประสิทธิภาพ และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ **สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2550)** ให้ความหมายของ สามัคคี คือ ผู้ที่เปิดใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รับผิดชอบต่อตนทั้งในฐานะผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความมุ่งมั่นต่อการรวมพลังช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพื่อให้การงานสำเร็จลุล่วง

สามารถแก้ปัญหาและจัดการความขัดแย้งได้ เป็นผู้ที่มีเหตุมีเหตุผล ยอมรับความแตกต่าง ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความคิด และความเชื่อ พร้อมทั้งจะปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติและสมานฉันท์

8) ด้านความมีน้ำใจ

การปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ ฯ อำเภอเมืองเชียงใหม่ด้านความมีน้ำใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.624) ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากโรงเรียนได้กำหนดอัตลักษณ์นักเรียนไว้ ๓ ด้าน คือ ประพฤติดี มีน้ำใจ ใฝ่เรียนรู้ รวมถึงการปลูกฝังให้นักเรียนมีความยินดีเมื่อเห็นคนอื่นมีความสุขรู้จักเสียสละแบ่งปันโดยผ่านโครงการวิถีพุทธ เพราะทุกครั้งที่เกิดกิจกรรมจะต้องมีการร่วมกันทำบุญตักบาตร เป็นการแสดงออกถึงความเสียสละในเบื้องต้น รวมถึงการปลูกฝังให้นักเรียนมีน้ำใจต่อเพื่อน ด้วยการให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียน หรือการมีจิตอาสาช่วยเหลือเพื่อ ครู และสังคมตามโอกาสที่สมควร นอกจากนี้โรงเรียนยังให้ความสำคัญคุณธรรมด้านความมีน้ำใจแก่นักเรียน เพราะการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างเป็นสุข จะต้องมีความมีน้ำใจไมตรีต่อกันและกัน โดยมีครูเป็นผู้คอยดูแลและส่งเสริมกิจกรรมที่สร้างความมีน้ำใจให้กับนักเรียนรวมถึงการปลูกฝังคุณธรรมด้านความมีน้ำใจในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ (2549) ได้ให้ความหมายของความมีน้ำใจไว้ว่า การมีน้ำใจ คือ ความจริงใจที่ไม่เห็นแก่เพียงตัวเอง หรือเรื่องของตัวเอง แต่เห็นอกเห็นใจเห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์ มีความเอื้ออาทรเอาใจใส่ในความสนใจ ในความต้องการ ความจำเป็น ความทุกข์สุขของผู้อื่น และพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2550) ให้ความหมายของความมีน้ำใจว่า ผู้ให้และผู้อาสาช่วยเหลือสังคม รู้จักแบ่งปันเสียสละความสุขส่วนตัว เพื่อทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น เห็นอกเห็นใจ และเห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์และผู้ที่มีความเดือดร้อน มีความเอื้ออาทรเอาใจใส่ อาสาช่วยเหลือสังคมด้วยร่างกายและสติปัญญา ลงมือปฏิบัติการเพื่อบรรเทาปัญหาหรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้เกิดขึ้นในชุมชน

5.3 ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัย “การพัฒนานักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษาในพระราชูปถัมภ์ ฯ อำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะซึ่งได้จากผลการวิจัยครั้งนี้ โดยสรุปเป็น 3 ระดับ ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลงานวิจัยพบว่า โรงเรียนควรสร้างเครื่องมือเพื่อตรวจสอบคุณธรรมทั้ง 8 ประการ ของนักเรียน โดยนำคุณธรรมส่วนที่มีผลเจ็ลยน้อยมาเป็นตัวตั้ง ผ่านรูปแบบกิจกรรมของโรงเรียนหรือกิจกรรมภายในชั้นเรียน เพื่อเป็นการสร้างความสำคัญเรื่องคุณธรรมให้กับนักเรียน ทั้งผู้บริหารและคณะครู หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรมีส่วนร่วมกับการปลูกฝังคุณธรรม ดังนี้

1. ด้านความขยัน โรงเรียนควรปลูกฝังและส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและฝึกการทบทวนบทเรียนหลังเลิกเรียนหมั่นกำชับให้นักเรียนส่งการบ้านตรงตามเวลาที่ครูกำหนดสร้างแรงกระตุ้นให้นักเรียนมีความเพียรพยายามในการทำงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

2. ด้านความประหยัด โรงเรียนควรปลูกฝังหรือจัดกิจกรรมบูรณาการในการเรียนการสอนวิธีการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของตนเองเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้เห็นคุณค่าและใช้จ่ายให้เกิด

ความคุ้มค่ามากที่สุด ควรแนะนำให้นักเรียนรู้จักซ่อมแซมของใช้ที่ชำรุดเพื่อนำกลับมาใช้อีกและควรสร้างความตระหนักเรื่องการเก็บเงินออมจากค่าขนมในแต่ละวันให้กับนักเรียน

3. ด้านความซื่อสัตย์ โรงเรียนควรปลูกฝังให้นักเรียนได้ฝึกทำการบ้านด้วยตนเอง ไม่ลอกการบ้านหรือลอกข้อสอบเพื่อนอธิบายถึงผลเสียของการทุจริตหรือปกปิดเมื่อตนเองทำผิดรวมถึงแนะนำให้นักเรียนไม่นำสิ่งของส่วนรวมไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตน

4. ด้านความมีวินัย โรงเรียนควรปลูกฝังและฝึกฝนการวางแผนการใช้ชีวิตประจำวันในแต่ละวัน และสร้างความตระหนักให้นักเรียนส่งงานที่ได้รับมอบหมายให้ตรงเวลา และส่งเสริมให้นักเรียนปฏิบัติตามกฎของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด

5. ด้านความสุภาพ โรงเรียนควรมีการปลูกฝังให้นักเรียนใช้วาจาให้สุภาพถูกต้องตามกาลเทศะ รมรงศ์ให้นักเรียนงดใช้วาจาที่ไม่สุภาพ ควรพูดจากันให้ไพเราะให้รู้จักวิธีระงับอารมณ์เมื่อรู้สึกโกรธหรือไม่แสดงอาการเอะอะโวยวายเมื่อไม่พอใจ

6. ด้านความสะอาด โรงเรียนควรรณรงค์สร้างจิตสำนึกให้นักเรียนช่วยรักษาความสะอาดบริเวณโรงเรียนเห็นคุณค่าของความสะอาด สามารถแนะนำตักเตือนเพื่อนได้ในเวลาเห็นเพื่อนไม่รับผิดชอบขยะที่เกิดจากตน และปลูกฝังนักเรียนให้รู้จักรักษาสถานที่ส่วนรวมโดยไม่ขีดเขียนทำลาย

7. ด้านความสามัคคี โรงเรียนควรปลูกฝังให้นักเรียนมีมุ่งมั่นต่อการทำงานเป็นกลุ่มสามารถยอมรับความแตกต่างทางความคิดของเพื่อนได้ งดใช้ความรุนแรงหรือวาจาที่จะก่อให้เกิดการทะเลาะวิวาทกับเพื่อนและส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักบทบาทและหน้าที่ของตนเอง

8. ด้านความมีน้ำใจ โรงเรียนควรปลูกฝังและส่งเสริมนิสัยความมีน้ำใจ รู้จักแบ่งปันหรือการช่วยเหลือผู้อื่น ด้วยการบริจาคทรัพย์สินของหรือการช่วยเหลือโดยใช้กำลังร่างกายในยามที่คนอื่นได้รับความเดือดร้อน ปลูกฝังการบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวมและสร้างจิตสำนึกให้นักเรียนมีจิตเมตตาช่วยเหลือสัตว์ที่กำลังได้รับอันตราย

5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

ผลงานวิจัยพบว่า ผู้บริหาร คณะครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียนต้องร่วมมือกันปลูกฝังคุณธรรมทั้ง 8 ประการ ให้กับนักเรียน โดยนำคุณธรรมส่วนที่มีผลเจ็ญน้อยมาเป็นตัวตั้ง แล้วสร้างกิจกรรมที่เหมาะสมกับคุณธรรมในแต่ละด้าน หรืออาศัยกิจกรรมภายในชั้นเรียน เพื่อเอื้อให้เกิดประโยชน์กับคุณธรรมได้ในหลาย ๆ ด้าน ดังนี้

1. ด้านความขยัน ครูต้องส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและฝึกการทบทวนบทเรียนหลังเลิกเรียนหมั่นกำชับให้นักเรียนส่งการบ้านตรงตามเวลาที่ครูกำหนด สร้างแรงกระตุ้นให้นักเรียนมีความเพียรพยายามในการทำงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

2. ด้านความประหยัด ครูต้องปลูกฝังหรือจัดกิจกรรมบูรณาการในการเรียนการสอนวิธีการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของตนเอง เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้เห็นคุณค่าและใช้จ่ายให้เกิดความคุ้มค่ามากที่สุด ควรแนะนำให้นักเรียนรู้จักซ่อมแซมของใช้ที่ชำรุดเพื่อนำกลับมาใช้อีก และควรสร้างความตระหนักเรื่องการเก็บเงินออมจากค่าขนมในแต่ละวันให้กับนักเรียน

3. ด้านความซื่อสัตย์ ครูต้องปลูกฝังให้นักเรียนได้ฝึกทำการบ้านด้วยตนเอง ไม่ลอกการบ้านหรือลอกข้อสอบเพื่อน ครูต้องอธิบายถึงผลเสียของการทุจริตหรือปกปิดเมื่อตนเองทำผิดรวมถึงแนะนำให้นักเรียนไม่นำสิ่งของส่วนรวมไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตน

4. ด้านความมีวินัย ครูต้องปลูกฝังและฝึกฝนการวางแผนการใช้ชีวิตประจำวันให้กับนักเรียน ร่วมสร้างความตระหนักให้นักเรียนส่งงานที่ได้รับมอบหมายให้ตรงเวลา และส่งเสริมให้นักเรียนปฏิบัติตามกฎของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด

5. ด้านความสุขภาพ ครูควรมีการปลูกฝังให้นักเรียนใช้วจาให้สุขภาพถูกต้องตามกาลเทศะ รณรงค์ให้นักเรียนงดใช้วจาที่ไม่สุภาพ แนะนำการพูดจากันให้ไพเราะ ให้รู้จักวิธีระงับอารมณ์เมื่อรู้สึกโกรธหรือไม่แสดงอาการเอะอะโวยวายเมื่อไม่พอใจ

6. ด้านความสะอาด ครูต้องรณรงค์สร้างจิตสำนึกให้นักเรียนช่วยรักษาความสะอาดบริเวณโรงเรียน เพื่อเห็นคุณค่าของความสะอาด สอนให้นักเรียนสามารถแนะนำตักเตือนเพื่อนได้ในเวลาเห็นเพื่อนไม่รับผิดชอบขยะที่เกิดจากตน และปลูกฝังนักเรียนให้รู้จักรักษาสถานที่ส่วนรวมโดยไม่ขีดเขียนทำลาย

7. ด้านความสามัคคี ครูต้องปลูกฝังให้นักเรียนมีมุ่งมั่นต่อการทำงานเป็นกลุ่ม สามารถยอมรับความแตกต่างทางความคิดของเพื่อนได้ งดใช้ความรุนแรงหรือวจาที่จะก่อให้เกิดการทะเลาะวิวาทกับเพื่อน และควรส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักบทบาทและหน้าที่ของตนเอง

8. ด้านความมีน้ำใจ ครูต้องปลูกฝังและส่งเสริมนิสัยความมีน้ำใจ แบ่งปันหรือการช่วยเหลือผู้อื่น ด้วยการบริจาคทรัพย์สินของหรือการช่วยเหลือ โดยใช้กำลังร่างกายในยามที่คนอื่นได้รับความเดือดร้อน ปลูกฝังการบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวมและสร้างจิตสำนึกให้นักเรียนมีจิตเมตตาช่วยเหลือสัตว์ที่กำลังได้รับอันตราย

5.3.3 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาคุณธรรมด้านความประหยัดของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

2. ควรทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อคุณธรรมของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

3. ควรทำการศึกษากิจกรรมวิถีพุทธที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

บรรณานุกรม

1) ภาษาไทย

1. หนังสือทั่วไป

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). *แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2549). *นโยบายเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้*. กรุงเทพฯ : ศุภสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กัญญารัตน์ จิราสวัสดิ์. (2550). *20 คุณธรรมสำหรับเด็ก/ Esteve Pujol I pons* (กัญญารัตน์ จิราสวัสดิ์, แปล). กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.
- ชุดิมา สัจจามนต์. (2540). *การพัฒนาคุณธรรมสำหรับผู้เรียน*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2544). *ทฤษฎีต้นไม้งจริยธรรม: การวิจัยและการพัฒนาบุคคล*. กรุงเทพฯ : สำนักงานกิจการโรงพิมพ์ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- ทิพย์กมล พลายวุฒิยางกูร. (2543). *คุณธรรม จริยธรรมสำหรับเยาวชนไทย*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ทศนา เขมมณี. (2546). *การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม: จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : เมธีพิปส์.
- ธานินทร์ กรัยวิเชียร. (2548). *คุณธรรมและจริยธรรมของผู้บริหาร*. กรุงเทพฯ : โครงการปริญญาโททางการบัญชี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธีรรัตน์ กิจจารักษ์. (2542). *การบริหารการศึกษา*. เพชรบูรณ์ : สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์. คณะครุศาสตร์.
- นวลศิริ เปาว์โลหิต. (2550). *จิตวิทยาชีวิตครอบครัว: ทำอย่างไรให้พ่อ แม่ ลูก และทุกคนในครอบครัวอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เข้าใจ และเห็นใจซึ่งกันและกัน*. กรุงเทพฯ : 108 สุดยอดไอเดี่ย.
- ประภาศรี สีหอำไพ. (2550). *พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรณรงค์ สิงห์สำราญ. (2550). *เจตคติของนักศึกษาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพที่มีต่อคุณธรรมจริยธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคม*. วิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2545). *พุทธศาสนากับการแนะแนว*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2546). *พุทธวิธีในการสอน*. กรุงเทพฯ : สหธรรมมิก.
- พระพรหมคุณาภรณ์. (2547). *การศึกษาเริ่มต้นเมื่อคนกินอยู่เป็น*. กรุงเทพฯ : อู่การพิมพ์.
- พิภพ ชวงเงิน. (2547). *พฤติกรรมองค์กร*. กรุงเทพฯ : รวมสาส์น.
- มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย. (2547). *โรงเรียนวิถีพุทธ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.

- ยุทธ ไกรวรรณ. (2546). *สถิติเพื่อการวิจัย*. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- โรงเรียนชลบุรี “สุขบท”. (2550). *คุณธรรมพื้นฐานสำหรับนักเรียน*. ชลบุรี: โรงเรียนชลบุรี “สุขบท” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1.
- วินัย พัฒนรัฐ. (2541). *การพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น*. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- สมศักดิ์ สีนุทธเวชญ์. (2545). *การประเมินผลการเรียนระดับมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *สภาวะการศึกษาไทย ปี 2550*. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). *แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552-2559)*. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สุพัตรา สุภาพ. (2525). *สังคมและวัฒนธรรม: ค่านิยม: ครอบครัว: ศาสนา: ประเพณี*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุรพล ยันต์ทอง. (2528). *การบริหารโรงเรียน : นวัตกรรม*. ลพบุรี : หัตถโกศลการพิมพ์.
- สุวิมล ว่องวาณิช และคนอื่น ๆ. (2552). *โครงการเร่งสร้างคุณลักษณะที่ดีของเด็กและเยาวชนไทย: รายงานการวิจัย (An Accelerated Project for Building Good Character of Thai Children and Youth)*. พิมพ์ ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม.
- ไสว มาลาทอง. (2542). *การศึกษาจริยธรรมสำหรับนักเรียน นักศึกษา นักบริหาร นักปกครองและประชาชนทั่วไป*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศาสนา.

2. งานวิจัย

- กิตติศักดิ์ สมอเชียว. (2555). *การศึกษาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนบ้านเขาคันทรัง อำเภอสรีราชา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3*. งานนิพนธ์ การศึกษา มหาวิทยาลัย, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาลัษณบุรพา
- กิตติพงษ์ แซ่เจียว. (2556). *การศึกษาบุญนิยมกับคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนเครือข่ายโรงเรียนสัมมาสิกขา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
- จิตราภา ทองเหลือง. (2550). *การสร้างชุดกิจกรรมความคิดทางศิลปะสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนลับแลวิทยาคม อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์*. ปริญญานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- จิระวรรณ พรศิริ. (2554). *การบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3*. ภาคนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.

- ชัยนนท์ นิลพัฒน์. (2555). *จริยธรรมในการบริหารงานบุคคลของคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา. คุชชินีพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.*
- ไชยพร เรืองแท้. (2556). *บทบาทของสถานศึกษาในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.*
- ณัฐ จันทร์หนูหงส์. (2554). *ศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนสีกัน(วัฒนานันท์อุปถัมภ์) เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.*
- ณัฐสุตา เต้พันธ์ และวัชรภรณ์ เพ่งจิตต์. (2547). *รูปแบบความผูกพัน ค่านิยมทางวัตถุและเจตคติต่อพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : ศูนย์วิจัยวิทยาศาสตร์จิตวิทยา ตะวันออก-ตะวันตก คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- ดนุพล สุนทรรัตน์. (2550). *การพัฒนาหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน. วิทยานิพนธ์การศึกษาคุชชินีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- ไทยภูเขา สุวรรณพันธ์. (2550). *ศึกษาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอนุบาลวัดโคกท่าเจริญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- ธรรมนิตย์ บ้านพวน. (2559). *การศึกษาคุณธรรมของนักเรียนโรงเรียนเกาะสีชัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. ปริญญานิพนธ์ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต.สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- นภีลี ศรีวัฒนทรัพย์. (2551). *การศึกษาการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมด้วยหนังสือภาพประกอบการ์ตูนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดศรีมหาโพธิ์. ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*
- ประทีป มากมิตร. (2550). *จริยธรรมของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน. คุชชินีพนธ์ปริญญาคุชชินีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.*
- ปราณี ปริญญาทิ. (2551). *การพัฒนาจริยธรรมของเด็กปฐมวัยโดยการเล่านิทานและการติดตามผล. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- เปรมณัฐชา ล้อมจันทร์เพ็ญ. (2555). *ศึกษาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนโรงเรียนประจำมณฑล (โครงการห้วยองคตอันเนื่องมาจากพระราชดำริ). จังหวัดกาญจนบุรี. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- พระครูสมุห์ศรีณย์ ปญฺญาวชิโร (ทำนุ). (2556). *การส่งเสริมคุณธรรมนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดเปาโรหิตย์ เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.*

- พระสมุห์อนันต์ อานนโท (ธูปจินดา). (2554). *การศึกษาพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ราตรี งามวงศ์. (2549). *ศึกษาจริยธรรมนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดบางสมัคร อำเภอบางประกง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศศิวิมล เมืองนาค. (2555). *การดำเนินงานของครูเพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มโรงเรียนศรีราชา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชา การบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สาลี ทาเหล็ก. (2549). *การศึกษาการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้น 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษสุพรรณบุรี*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์ (2560). *การศึกษาคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ*. รายงานการวิจัยกลุ่มยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนา สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
- สิริวรรณ ศรีพหล. (2550). “วิธีสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ” ในประมวลสาระชุดวิชาวิทยาการจัดการเรียนรู้หน่วยที่ 5. นนทบุรี: บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุคนธา ชินศิริ. (2554). *ศึกษาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนชลราษฎรอำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี เขต 18*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.

3. วารสาร

- กันตภณ หนูทองแก้ว และพระอธิการศิริพงษ์ ภูทูปญโญ (ธรรมกุล). (2559). *การศึกษาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนโรงเรียนบ้านไทรงาม ตำบลท่าข้าม อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์*, ปีที่ 3 ฉบับที่ 1, 30-43.
- กาญจนา นิธิจันทร์ และคณะ. (2556). *การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา*. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, ปีที่ 7 ฉบับที่ 1, 13-22.
- กิตติพงษ์ แซ่เจียว และมัทนา วังนอมศักดิ์. (2557). *บุญนิยมกับคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนเครือข่ายโรงเรียนสัมมาสิกขา*. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*, ปีที่ 4 ฉบับที่ 2, 1-6.

- ชลธิชา จิรภัคพงศ์ และคณะ. (2561). ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองดีของเยาวชนบนฐานพุทธธรรมของภาคการศึกษาและพระสอนศีลธรรม. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*, ปีที่ 8 ฉบับที่ 3, 99-108.
- เทพพร มังธานี. (2557). บทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชนในภาคอีสาน. *วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์*, ปีที่ 31 ฉบับที่ 1, 45-64.
- ธวัช วิวัฒน์ปฐพี และคณะ. (2558). รูปแบบการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามโครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลก จังหวัดอุดรธานี. *สารอาศรมวัฒนธรรมวลัยลักษณ์*, ปีที่ 14 ฉบับที่ 2, 83-98.
- นิคม สุวพงษ์ และคณะ. (2563). การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการประยุกต์ใช้หลักธรรมอริยสัจสี่ สัมพันธ์กับโครงการคุณธรรมนักเรียน. *วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูฏา*, ปีที่ 9 ฉบับที่ 1, 430-411.
- นิธรา ฉันทไพศาล. (2559). กลยุทธ์การบริหารการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร*, ปีที่ 7 ฉบับที่ 2, 162-177.
- นิภา กุฬพงษ์ศักดิ์ และพีร ภาณุวัฒน์วนิชย์. (2558). ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลปฏิสัมพันธ์ต่อคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ : กรณีศึกษานักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการเรียนรู้แดนมังกรสะท้อนวิถีไทยครั้งที่ 7. *วารสารสุทธิปริทัศน์*, ปีที่ 29 ฉบับที่ 92, 149-165.
- ประไพรัตน์ ลำไจ. (2557). รูปแบบการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนระดับมัธยมศึกษา. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยพะเยา*, ปีที่ 2 ฉบับที่ 2, 46-58.
- พระครูธรรมธราจารย์. (2560). กลยุทธ์ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมสำหรับนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. *วารสารธรรมทรรศน์*, ปีที่ 17 ฉบับที่ 2, 61-73.
- พระนิพิฐพนธ์ คำภา. (2562). พฤติกรรมการปฏิบัติตามคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนศิลาจารย์พัฒนา. *วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, ปีที่ 6 ฉบับที่ 1, 242-261.
- พระเรืองฤทธิ์ คัดข้างบน และคณะ. (2558). คุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นกรณีศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 3 ในเขตอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*, ปีที่ 8 ฉบับที่ 17, 191-198.
- มหาเถรสมาคม. (2557). มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ 13/2547 มติที่ 207 เรื่อง ส่งเสริมและสนับสนุนโรงเรียนวิถีพุทธ. *วารสารสำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม*, 57, 5.
- รัตนะ บัวสนธ์. (2550). *คอร์ปชั่นในวงการศึกษาไทย*. *วารสารมหาวิทยาลัยนเรศวร*, ปีที่ 11 ฉบับที่ 2, 75-92.

- ศิลปกร จุมพิช และคณะ.(2557). แนวทางการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียน โรงเรียนบ้านประคอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, ปีที่ 6 ฉบับที่ 1, 102-120.
- สมพิศ ผ่องใสอาด และคณะ. (2560). รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน. วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม, ปีที่ 16 ฉบับที่ 2, 171-179.
- สมิหลา ลิ้มเจียสพงษ์ และประติพัทธ์ เลิศรุจิดำรงกุล. (2561). การออกแบบสื่อเพื่อส่งเสริมคุณธรรม ด้านความมีน้ำใจกรณีศึกษา: เด็กนักเรียนโรงเรียน วัดสังวรพิมลไพบุลย์ (จันทานุกุล) จังหวัด นนทบุรี. วารสารฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, ปีที่ 11 ฉบับที่ 2, 2870-2884.
- สังวาลย์ สิทธิวงศ์ และคณะ. (2556). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและ ค่านิยมอันประสงคของนักเรียนโรงเรียนโพธิ์แสนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, ปีที่ 10 ฉบับที่ 46, 111-119.
- สุชาติ สุขราช. (2559). โปรแกรมการพัฒนาด้านคุณธรรมพื้นฐาน สำหรับนักเรียนระดับ มัธยมศึกษา. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, ปีที่ 12 ฉบับที่ 1, 151-173.
- สุรีย์มาศ สุขกสิ และอัมพวัน ประเสริฐภักดี. (2560). รูปแบบการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารวิจัยร่วมไพพรรณี, ปีที่ 11 ฉบับที่ 2, 133-140.
- อมรรัตน์ เชิงหอม และคณะ. (2557). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการปลูกจิตสำนึก สุจริต ให้กับนักเรียน โรงเรียนบ้านหาดแพง (หาดแพงวิทยา). วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, ปีที่ 4 ฉบับที่ 3. 221-233.

4. เว็บไซต์

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562).ประกาศนโยบายการปฏิรูปการศึกษา. สืบค้นเมื่อ 1 ธันวาคม 2563, จาก <http://www.moe.go.th>.
- กุมาริ ชัชวรงค์. (2549). จัปตานโยบายใหม่รัฐบาล แก้ปัญหา-ปกป้องเยาวชน. สืบค้นเมื่อ 1 ธันวาคม 2563, จาก http://www.thaiedresearch.org/thaied_news/index1.php?id=22011
- ไพรัช สู่แสนสุข. (2547). สู่เส้นทางโรงเรียนวิถีพุทธ. สืบค้นเมื่อ 1 ธันวาคม 2563, จาก [http://www. Moeg.go.th/main2/article/article_banjerdporn/school_bud.htm](http://www.Moeg.go.th/main2/article/article_banjerdporn/school_bud.htm)
- โรงเรียนเมตตาศึกษา. (2563). ประวัติและความเป็นมา. สืบค้นเมื่อ 22 ธันวาคม 2563, จาก <http://www.metta.ac.th/p5.php>

2) ภาษาอังกฤษ

- Ajzen, I., & Fishbein, M. (1980). Understanding attitude and predicting social behavior. New Jersey: Prentice-Hall.

- Hoffman, M. L. (1979). Development of moral thought, feeling and behavior. *American Psychologist*, 10, 958-966.
- Kohlberg. (1964). Development of Moral Character and Moral Ideology. In M.L. Hoffman & L.W. Hoffman (Eds), *Review of Child Development Research*. Vol.1. Hartford, C.T: Connecticut Printer.
- McClelland, D. C. (1963). Motivational patterns in Southeast Asia with special reference to the Chinese case. *Journal of social Issues*, 19(1), 6-19.
- Mischel, W., & Ebbesen, (1983). The development of children's knowledge of self-control strategies. *Child Development*, 54, 603-619.
- Piaget, J. (1960). The child's conception of the world. Joan and Andrew Tomlinson, Fran, Patcrson, N. J.: Little Fiecl, Adams.
- Rotter, (1966). Generalized expectancies for internal versus external control of reinforcement. *Psychological Monographs*, 80(1), 1-28.
- Shaffer, D. R. (1996). *Social and personality development* (3rd ed.). Belmont, CA: Thompson Learning

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
-เครื่องมือการวิจัย

ภาคผนวก ข
วิเคราะห์ความเที่ยงตรงแบบสอบถาม (IOC)

ภาคผนวก ค

หนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

ภาคผนวก ง
ใบรับรองจริยธรรมการวิจัยของข้อเสนอการวิจัย

ภาคผนวก ก
-เครื่องมือการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

การพัฒนานักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ด้วยหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้สำหรับนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ มีจุดประสงค์เพื่อการวิจัย เรื่องการพัฒนานักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ด้วยหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ

3. แบบสอบถามแบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

3.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

3.2 คำชี้แจงลักษณะระดับความคิดเห็นแบบมาตราส่วน 5 ระดับ และระดับคะแนน

3.3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนานักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ด้วยหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ จำนวน 8 ด้าน ได้แก่

3.2.1 ความขยัน

3.2.2 ความประหยัด

3.2.3 ความซื่อสัตย์

3.2.4 ความมีวินัย

3.2.5 ความสุภาพ

3.2.6 ความสะอาด

3.2.7 ความสามัคคี

3.2.8 ความมีน้ำใจ

3.4 แบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended Question) เป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขการพัฒนานักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ ด้วยหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ

4. ในการตอบแบบสอบถามขอความกรุณานักเรียนตอบคำถามทุกข้อและคำตอบของนักเรียนจะถูกเก็บเป็นความลับ จะไม่มีผลเสียต่อตัวนักเรียนและโรงเรียนของท่านแต่ประการใด

5. เมื่อท่านตอบแบบสอบถามเสร็จแล้ว กรุณาตรวจสอบอีกครั้งว่าท่านได้ตอบครบทุกข้อแล้วหรือไม่ แบบสอบถามที่ท่านตอบครบทุกข้อเท่านั้น จะเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ และนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยหวังว่าคงได้รับความร่วมมือจากนักเรียนด้วยดี และขอใจในความร่วมมือจากนักเรียนทุกคน

พระมหาเจริญ กตปญโญ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ความตามเป็นจริง

1. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

2. ระดับชั้น

☐ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

☐ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

☐ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

3. สถานภาพของครอบครัว

☐ บิดามารดาอยู่ร่วมกัน

☐ บิดามารดาแยกกันอยู่

☐ อยู่กับญาติหรือผู้อุปการะ

☐ อื่น ๆ.....

ตอนที่ 2 ลักษณะแบบมาตราส่วน 5 ระดับ โดยกำหนดเป็นตัวเลขและความหมาย ดังนี้

ระดับความคิดเห็น

ระดับคะแนน

บ่อยมากที่สุด

มีค่าเท่ากับ

5

บ่อยมาก

มีค่าเท่ากับ

4

บ่อยปานกลาง

มีค่าเท่ากับ

3

นานๆ ครั้ง

มีค่าเท่ากับ

2

ไม่เคย

มีค่าเท่ากับ

1

ตอนที่ 3 นักเรียนมีการนำหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการไปใช้ในการเรียนหรือในชีวิตประจำวัน บ่อยครั้งเพียงใด

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับข้อความที่เป็นจริงของท่านช่องเดียวเท่านั้น

ข้อ	รายการ	ระดับการนำไปใช้				
		5	4	3	2	1
ด้านความขยัน						
1	นักเรียนช่วยเหลือพ่อแม่ทำงานบ้าน					
2	นักเรียนตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมาย					
3	นักเรียนส่งการบ้านตรงตามเวลาที่ครูกำหนด					
4	นักเรียนเพียรพยายามทำงานอย่างจริงจังและ ต่อเนื่อง					
5	นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน					
6	นักเรียนทำการบ้านโดยไม่ต้องให้ใครมาเคี่ยวเข็ญ					
7	เมื่อมีปัญหานักเรียนไม่ย่อท้อ และกล้าเผชิญกับปัญหา					
8	นักเรียนอ่านและทบทวนบทเรียนหลังเลิกเรียน					
ด้านความประหยัด						
1	นักเรียนวางแผนก่อนใช้เงินเสมอ					
2	นักเรียนมีเงินออมจากค่าขนมในแต่ละวัน					

ข้อ	รายการ	ระดับการนำไปใช้				
		5	4	3	2	1
ด้านความประหยัด						
3	นักเรียนดูแล รักษาของใช้ส่วนตัวเพื่อให้ใช้ได้นาน ๆ					
4	นักเรียนซ่อมแซมของใช้ที่ชำรุดเพื่อนำกลับมาใช้อีก					
5	นักเรียนพอใจในสิ่งของที่ตนเองมี					
6	นักเรียนทำบัญชีรายรับ รายจ่ายของตนเอง					
7	นักเรียนปิดเครื่องใช้ไฟฟ้าเมื่อเลิกใช้งาน					
ด้านความซื่อสัตย์						
1	นักเรียนไม่พูดโกหกหรือปกปิดเมื่อตนเองทำผิด					
2	นักเรียนรู้หน้าที่ของตนเองและปฏิบัติอย่างเต็มที่และถูกต้อง					
3	นักเรียนขออนุญาตก่อนหยิบของคนอื่นมาใช้					
4	เมื่อนักเรียนเก็บของมีค่าได้จะรีบติดต่อเพื่อส่งคืนเจ้าของ					
5	นักเรียนปฏิบัติตนดีทั้งต่อหน้าและลับหลัง					
6	นักเรียนไม่ลอกการบ้านหรือลอกข้อสอบเพื่อน					
7	นักเรียนไม่นำสิ่งของส่วนรวมไปใช้เพื่อประโยชน์ ส่วนตน					
8	นักเรียนปฏิบัติตามคำสัญญาทุกครั้ง					
ด้านความมีวินัย						
1	นักเรียนปฏิบัติตามกฎของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด					
2	นักเรียนมาโรงเรียนทันเวลา					
3	นักเรียนเข้าแถวซื้ออาหารหรือขนมทุกครั้ง					
4	นักเรียนวางแผนว่าจะต้องทำอะไรในแต่ละวัน					
5	นักเรียนเชื่อฟังคำสั่งสอนของครู					
6	นักเรียนเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ปกครอง					
7	นักเรียนส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงเวลา					
8	นักเรียนขออนุญาตครูก่อนออกจากห้องเรียน					
9	นักเรียนทิ้งขยะในที่ที่จัดไว้ให้					
ด้านความสุภาพ						
1	นักเรียนพูดจาไพเราะ					
2	นักเรียนมีสัมมาคารวะกับพ่อแม่ ครูอาจารย์					
3	นักเรียนอ่อนน้อมถ่อมตน ไม่ก้าวร้าวรุนแรง					
4	นักเรียนกล่าวขอโทษเมื่อนักเรียนทำผิด					
5	นักเรียนกล่าวขอบคุณเมื่อได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่น					
6	นักเรียนไม่เอะอะโวยวายเมื่อไม่พอใจ					

ข้อ	รายการ	ระดับการนำไปใช้				
		5	4	3	2	1
ด้านความสุภาพ						
7	เมื่อรู้สึกโกรธหรือไม่พอใจนักเรียนจะไม่แสดงออก					
ด้านความสะอาด						
1	นักเรียนมีการดูแลความสะอาดของใช้ส่วนตัว					
2	นักเรียนมีการทำเวรดูแลความสะอาดของห้องเรียน					
3	นักเรียนมีการช่วยรักษาความสะอาดบริเวณโรงเรียน					
4	นักเรียนมีความรับผิดชอบในขยะที่เกิดจากตนเอง					
5	นักเรียนมีการดูแลที่อยู่อาศัยให้มีความสะอาด					
6	นักเรียนรู้จักรักษาสถานที่ส่วนรวมโดยไม่ขีดเขียนทำลาย					
7	นักเรียนมีจิตสำนึกที่จะช่วยรักษาความสะอาด					
8	นักเรียนมีความคิดที่จะเตือนเพื่อนให้ช่วยกันรักษาความสะอาด					
ด้านความสามัคคี						
1	นักเรียนรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน					
2	นักเรียนไม่ทะเลาะวิวาทกับเพื่อน					
3	นักเรียนยอมรับข้อตกลงของห้องเรียน					
4	นักเรียนรู้จักบทบาทและหน้าที่ของตนเอง					
5	นักเรียนมุ่งมั่นต่อการทำงานเป็นกลุ่ม					
6	นักเรียนยอมรับความแตกต่างของแต่ละบุคคลได้					
ด้านความมีน้ำใจ						
1	นักเรียนอาสาช่วยเหลือเพื่อ ครู และสังคม					
2	นักเรียนดีใจเมื่อเห็นคนอื่นมีความสุข					
3	นักเรียนให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียน					
4	นักเรียนบริจาคเงิน หรือสิ่งของเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อน					
5	นักเรียนแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนด้วยความเต็มใจ					
6	นักเรียนบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม					
7	นักเรียนเอื้อเฟื้อสถานที่นั่งแก่เด็ก หญิงตั้งครรภ์ และคนชรา					
8	นักเรียนช่วยเหลือสัตว์ที่กำลังได้รับอันตราย					

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาทั้ง 8 ด้าน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณนักเรียนทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ข
วิเคราะห์ความเที่ยงตรงแบบสอบถาม (IOC)

วิเคราะห์ความเที่ยงตรงทางเนื้อหาของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย (IOC)

ชื่อเรื่อง “การพัฒนานักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอมือง จังหวัดเชียงใหม่
ด้วยหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ”

ชื่อผู้วิจัย : พระมหาเจริญ กตปญโญ (กระพิล่า)

ชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ :

1) พระครูวินัยธรสัญญา ญาณวีโร, ดร.

การศึกษา พธ.ด. สาขาวิชาพระพุทธศาสนา / ศน.ม. พุทธศาสนาและปรัชญา / ศน.บ.
พุทธศาสตร์

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาพุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

2) พระมหาปฐมนสมบัติ ปภากรโร (บุญเรือง)

การศึกษา ศน.บ. (ภาษาอังกฤษ) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย / ศศ.ม. (พุทธ
ศาสนศึกษา) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาพุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

3) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โผน นามณี

การศึกษา B.A. (Buddhist Studies)/M.A. (Buddhist Studies)> พธ.ด.
(พระพุทธศาสนา)

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา (ปริญญาโท)
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

คำชี้แจง

แบบวัดของการวิจัยตอนที่ 3 ทำขึ้นเพื่อให้ผู้ตอบได้วัดระดับแนวทางการพัฒนาหลักคุณธรรม
พื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอมือง จังหวัด
เชียงใหม่ ในแต่ละหัวข้อหากท่านผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเห็นว่า คำถามในข้อใดที่ตรงตามวัตถุประสงค์
ของการวิจัยตามความคิดเห็นของท่าน โปรดให้คะแนนลงในช่องความคิดเห็น ดังนี้

ให้คะแนน +1 หมายถึง	แน่ใจว่าแบบสอบถามนี้มีความเหมาะสมกับเนื้อหาและสอดคล้องกับ
วัตถุประสงค์ของการวิจัย
ให้คะแนน 0 หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าแบบสอบถามนี้มีความเหมาะสมกับเนื้อหาและสอดคล้องกับ
วัตถุประสงค์ของการวิจัย
ให้คะแนน -1 หมายถึง	แน่ใจว่าแบบสอบถามนี้ไม่มีความเหมาะสมกับเนื้อหาและสอดคล้องกับ
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ข้อ	รายการ	การพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ			ค่าเฉลี่ย
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
1. ด้านความขยัน					
1.1	นักเรียนช่วยเหลือพ่อแม่ทำงานบ้าน	+1	+1	+1	1.00
1.2	นักเรียนตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมาย	+1	+1	+1	1.00
1.3	นักเรียนส่งการบ้านตรงตามเวลาที่ครูกำหนด	+1	+1	+1	1.00
1.4	นักเรียนเพียรพยายามทำงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง	+1	0	+1	0.67
1.5	นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน	+1	+1	1	1.00
1.6	นักเรียนทำการบ้านโดยไม่ต้องให้ใครมาเคี่ยวเข็ญ	+1	+1	+1	1.00
1.7	เมื่อมีปัญหา นักเรียนไม่ย่อท้อ และกล้าเผชิญกับปัญหา	0	+1	+1	0.67
1.8	นักเรียนอ่านและทบทวนบทเรียนหลังเลิกเรียน	+1	+1	+1	1.00
2. ด้านความประหยัด					
2.1	นักเรียนวางแผนก่อนใช้เงินเสมอ	0	+1	+1	0.67
2.2	นักเรียนมีเงินออมจากค่าขนมในแต่ละวัน	+1	+1	+1	1.00
2.3	นักเรียนดูแลรักษาของใช้ส่วนตัวเพื่อให้ใช้ได้นาน ๆ	+1	+1	+1	1.00
2.4	นักเรียนซ่อมแซมของใช้ที่ชำรุดเพื่อนำกลับมาใช้อีก	+1	+1	+1	1.00
2.5	นักเรียนพอใจในสิ่งของที่ตนเองมี	+1	+1	+1	1.00
2.6	นักเรียนทำบัญชีรายรับ/รายจ่ายของตนเอง	+1	+1	+1	1.00
2.7	นักเรียนปิดเครื่องใช้ไฟฟ้าเมื่อเลิกใช้งาน	+1	+1	0	0.67
3. ด้านความซื่อสัตย์					
3.1	นักเรียนไม่พูดโกหกหรือปกปิดเมื่อตนเองทำผิด	+1	+1	+1	1.00
3.2	นักเรียนรู้หน้าที่ของตนเองและปฏิบัติอย่างเต็มที่และถูกต้อง	+1	+1	0	0.67
3.3	นักเรียนขออนุญาตก่อนหยิบของคนอื่นมาใช้	+1	+1	+1	1.00
3.4	เมื่อนักเรียนเก็บของมีค่าได้จะรีบติดต่อเพื่อส่งคืนเจ้าของ	+1	+1	+1	1.00
3.5	นักเรียนปฏิบัติตนดีทั้งต่อหน้าและลับหลัง	+1	0	+1	0.66
3.6	นักเรียนไม่ลอกการบ้านหรือลอกข้อสอบเพื่อน	+1	+1	+1	1.00
3.7	นักเรียนไม่นำสิ่งของส่วนรวมไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตน	+1	0	+1	0.67
3.8	นักเรียนปฏิบัติตามคำสัญญาทุกครั้ง	+1	+1	+1	1.00

ข้อ	รายการ	การพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ			ค่าเฉลี่ย
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
4. ด้านความมีวินัย					
4.1	นักเรียนปฏิบัติตามกฎของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด	+1	+1	+1	1.00
4.2	นักเรียนมาโรงเรียนทันเวลา	+1	+1	+1	1.00
4.3	นักเรียนเข้าแถวซื้ออาหารหรือขนมทุกครั้ง	+1	+1	+1	1.00
4.4	นักเรียนวางแผนว่าจะต้องทำอะไรในแต่ละวัน	+1	0	+1	0.67
4.5	นักเรียนเชื่อฟังคำสั่งสอนของครู	0	+1	+1	0.67
4.6	นักเรียนเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ปกครอง	0	+1	+1	0.66
4.7	นักเรียนส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงเวลา	+1	+1	+1	1.00
4.8	นักเรียนขออนุญาตครูก่อนออกจากห้องเรียน	+1	+1	+1	1.00
4.9	นักเรียนทิ้งขยะในที่ที่จัดไว้ให้	+1	+1	0	0.67
5. ด้านความสุภาพ					
5.1	นักเรียนพูดจาไพเราะ	+1	+1	+1	1.00
5.2	นักเรียนมีสัมมาคารวะกับพ่อแม่ ครูอาจารย์	+1	+1	+1	1.00
5.3	นักเรียนอ่อนน้อมถ่อมตน ไม่ก้าวร้าวรุนแรง	+1	+1	+1	1.00
5.4	นักเรียนกล่าวขอโทษเมื่อนักเรียนทำผิด	+1	+1	+1	1.00
5.5	นักเรียนกล่าวขอบคุณเมื่อได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่น	+1	+1	+1	1.00
5.6	นักเรียนไม่เอะอะโวยวายเมื่อไม่พอใจ	+1	+1	+1	1.00
5.7	เมื่อรู้สึกโกรธหรือไม่พอใจนักเรียนจะไม่แสดงออก	+1	+1	+1	1.00
6. ด้านความสะอาด					
6.1	นักเรียนมีการดูแลความสะอาดของใช้ส่วนตัว	+1	+1	+1	1.00
6.2	นักเรียนมีการทำเวรดูแลความสะอาดของห้องเรียน	+1	+1	+1	1.00
6.3	นักเรียนมีการช่วยรักษาความสะอาดบริเวณโรงเรียน	+1	+1	+1	1.00
6.4	นักเรียนมีความรับผิดชอบในขยะที่เกิดจากตนเอง	+1	+1	+1	1.00
6.5	นักเรียนมีการดูแลที่อยู่อาศัยให้มีความสะอาด	+1	+1	+1	1.00
6.6	นักเรียนรู้จักรักษาสถานที่ส่วนรวมโดยไม่ขีดเขียนทำลาย	+1	+1	+1	1.00
6.7	นักเรียนมีจิตสำนึกที่จะช่วยรักษาความสะอาด	+1	0	+1	0.67
6.8	นักเรียนมีความคิดที่จะเตือนเพื่อนให้ช่วยกันรักษาความสะอาด	+1	+1	+1	1.00

ข้อ	รายการ	การพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ			ค่าเฉลี่ย
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
7. ด้านความสามัคคี					
7.1	นักเรียนรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน	+1	+1	+1	1.00
7.2	นักเรียนไม่ทะเลาะวิวาทกับเพื่อน	+1	+1	+1	1.00
7.3	นักเรียนยอมรับข้อตกลงของห้องเรียน	+1	+1	+1	1.00
7.4	นักเรียนรู้จักบทบาทและหน้าที่ของตนเอง	+1	+1	0	0.67
7.5	นักเรียนมุ่งมั่นต่อการทำงานเป็นกลุ่ม	+1	+1	+1	1.00
7.6	นักเรียนยอมรับความแตกต่างของแต่ละบุคคลได้	+1	+1	+1	1.00
8. ด้านความมีน้ำใจ					
8.1	นักเรียนอาสาช่วยเหลือเพื่อ ครู และสังคม	+1	+1	+1	1.00
8.2	นักเรียนดีใจเมื่อเห็นคนอื่นมีความสุข	+1	+1	+1	1.00
8.3	นักเรียนให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียน	+1	+1	+1	1.00
8.4	นักเรียนบริจาคเงินหรือสิ่งของเพื่อช่วยเหลือที่ได้รับ ความเดือดร้อน	+1	+1	+1	1.00
8.5	นักเรียนแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนด้วยความเต็มใจ	+1	+1	+1	1.00
8.6	นักเรียนบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม	+1	+1	+1	1.00
8.7	นักเรียนเอื้อเฟื้อสถานที่นั่งแก่เด็ก หญิงตั้งครรภ์ และ คนชรา	0	+1	+1	0.67
8.8	นักเรียนช่วยเหลือสัตว์ที่กำลังได้รับอันตราย	+1	+1	0	0.67

ภาคผนวก ค

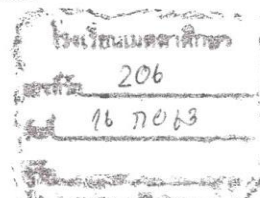
หนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

ที่ อว ๗๙๑๕/๐๕๗๑

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
เลขที่ ๑๐๓ ถนนพระปกเกล้า ต.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
จ.เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ โทรศัพท์ ๐๕๓ ๒๗๐ ๙๗๕ - ๖
โทรสาร ๐๕๓ ๘๑๔ ๗๕๒

๑๑ กันยายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขออนุญาตเข้าเก็บข้อมูลเพื่องานวิจัยในพื้นที่โรงเรียนเมตตาศึกษา

เจริญพร ผู้อำนวยการโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย พระมหาเจริญ กตปุญโญ เป็นอาจารย์ประจำสาขาวิชาพุทธศาสตร์ คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ได้รับงบประมาณสนับสนุนทุนการวิจัยเรื่อง การพัฒนานักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ด้วยหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ซึ่งอยู่ระหว่างการดำเนินการวิจัย

ในการนี้ ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์จะเก็บข้อมูลงานวิจัยในพื้นที่โรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบในการเขียนงานวิจัย ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงขออนุญาตให้ พระมหาเจริญ กตปุญโญ หัวหน้าโครงการวิจัยเข้าไปในพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลวิจัยด้วยตนเองกับนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป ทั้งนี้ผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเจริญพรมหาเพื่อพิจารณาและขออนุมัติขอพบคุณมา ณ โอกาสนี้

เรียน ผอ. ร.ร. เมตตาศึกษา

ขอเจริญพร

ด้วย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ขออนุญาตเข้าเก็บข้อมูลเพื่องานวิจัยในพื้นที่โรงเรียน

เพื่อพิจารณา

18 กย 63

(พระครูสุนทรมหาเจติยานุรักษ์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ปฏิบัติหน้าที่แทนอธิการบดี

- ทบอ.

- แจ้งให้คณาจารย์ทราบ

- ทบอ.

16 กย. 63.

ภาคผนวก ง
ใบรับรองจริยธรรมการวิจัยของข้อเสนอการวิจัย

**ใบรับรองจริยธรรมการวิจัยของข้อเสนอการวิจัย
เอกสารข้อมูลคำอธิบายสำหรับผู้เข้าร่วมการวิจัยและไบนินยอม**

หมายเลขข้อเสนอการวิจัย ว.๑๓/๒๕๖๔

ข้อเสนอการวิจัยนี้และเอกสารประกอบของข้อเสนอการวิจัยตามรายงานการแสดงด้านล่าง ได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยแล้ว คณะกรรมการฯ มีความเห็นว่าข้อเสนอการวิจัยที่จะดำเนินการมีความสอดคล้องกับหลักจริยธรรมสากล ตลอดจนกฎหมาย ข้อบังคับและข้อกำหนดภายในประเทศ จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยตามข้อเสนอการวิจัยนี้ได้

ชื่อข้อเสนอการวิจัย: การพัฒนานักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระบรมราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ด้วยหลักคุณธรรมพื้นฐาน ๘ ประการ
(Student Development of Mettasuksa School under Patronage of Princess Mahachakrisirindhorn Chiang Mai Province with 8 Basic Virtues)

รหัสข้อเสนอการวิจัย: -

สถาบันที่สังกัด: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ผู้วิจัยหลัก: พระมหาเจริญ กตปุญโญ (กระพิลลา)

เอกสารที่พิจารณาทบทวน

๑. แบบเสนอโครงการวิจัย	ฉบับที่ วันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔
๒. เอกสารชี้แจงข้อมูลผู้เข้าร่วมการวิจัย	ฉบับที่ วันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔
๓. หนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัย	ฉบับที่ วันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔
๔. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล	ฉบับที่ วันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

(พระสุวรรณเมธากรณ์, ผศ.)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

หมายเลขใบรับรอง: ว.๑๓/๒๕๖๔

วันที่ให้การรับรอง: ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

วันหมดอายุใบรับรอง: ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติหัวหน้าโครงการวิจัย

1. ชื่อ – นามสกุล (ภาษาไทย) พระมหาเจริญ กตปญโญ (กระพิล่า) หัวหน้าผู้วิจัย

ชื่อ – นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) PhramahaCharoen Katapaño (Krapila)

2. เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน x xxxx xxxxx 881

3. ตำแหน่งปัจจุบัน

- อาจารย์ประจำ คณะศาสนาและปรัชญาวิทยาเขตล้านนา
- อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตร์

4. หน่วยงานและสถานที่อยู่ติดต่อได้สะดวก

- มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เลขที่ 103 ถนนพระปกเกล้า ต.พระสิงห์ อ.เมือง
จ.เชียงใหม่โทรศัพท์ 088-267-3113 โทรสาร

E-mail : charoen4550@gmail.com มือถือ 084-0813302

5. ประวัติการศึกษา

- ปริญญาโท : ศน.ม. (พุทธศาสตร์)
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2556
- ปริญญาตรี : ศน.บ. (พุทธศาสตร์)
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2549

6. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ

- คอมพิวเตอร์
- ภาษาบาลี

7. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัย

1. ความพึงพอใจของสถานศึกษาที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา 2555 (ผู้ช่วยวิจัย)

2. หัวหน้าโครงการวิจัยเรื่อง กระบวนการขัดเกลาพฤติกรรมของสามเณรวัดเจดีย์หลวงวรวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 2559 (ผู้ช่วยวิจัย)

3. การเสริมสร้างความเข้มแข็งตามหลักบุญกิริยาวัตถุของชุมชนบ้านแสนคำ อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ 2562 (ผู้ช่วยวิจัย)